

2024

Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2024

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

PL

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12 rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Formularz kontaktowy: eca.europa.eu/pl/contact

Strona internetowa: eca.europa.eu

Media społecznościowe: @EUauditors

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025

Spis treści

Rozdział 1 Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli Trybunału	5
Wprowadzenie	6
Wspólne przedsięwzięcia UE	8
Wspólne przedsięwzięcia to partnerstwa publiczno-prywatne ustanowione, aby wspierać innowacje atrakcyjne rynkowo	8
W trzech ostatnich okresach obowiązywania WRF wzrosła liczba wspólnych przedsięwzięć w obszarze innowacji i badań naukowych	9
Działalność wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji jest finansowana wspólnie przez UE i innych członków	10
F4E zarządza wkładami UE w projekt ITER	14
W 2024 r. nastąpiły istotne zmiany w budżetach i personelu wspólnych przedsięwzięć	15
Parlament Europejski i Rada odgrywają kluczową rolę w mechanizmach budżetowych wspólnych przedsięwzięć i mechanizmach udzielania im absolutorium	17
Kontrola przeprowadzona przez Trybunał	18
Poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia	18
Główne zagrożenia	18
Podejście kontrolne i wykorzystanie prac innych niezależnych kontrolerów	20
Rozdział 2 Przegląd wyników kontroli	30
Wprowadzenie	31
Opinie kontrolne	32
Opinie na temat wiarygodności rozliczeń	32

Opinie na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń	33
Opinie na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń	34
Inne uwagi	36
Problemy w zakresie zarządzania budżetem wspólnych przedsięwzięć na 2024 r.	36
Problemy związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi	39
Problemy związane z wkładami innych członków do programów wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji	39
Uchybienia w systemach zarządzania i kontroli	44
Monitorowanie działań podjętych w odpowiedzi na uwagi z ubiegłych lat i sformułowane zalecenia	47
Wspólne przedsięwzięcia podjęty działania w odpowiedzi na mniej niż połowę uwag Trybunału z poprzednich lat	47
Wspólne przedsięwzięcia wdrożyły większość zaleceń Trybunału	47
Inne niedawno opublikowane sprawozdania specjalne dotyczące wspólnych przedsięwzięć	58
Rozdział 3 Poświadczenia wiarygodności wydane w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć UE	61
3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności	62
Wspólne przedsięwzięcia wdrażające unijne programy ramowe w zakresie badań naukowych i Innowacji	66
3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)	67
3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)	77
3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)	87

3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)	96
3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	105
3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)	115
3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)	123
3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)	131
3.10. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)	143
3.11. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)	150
3.12. Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC)	159
Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu	165
3.13. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)	166
Skróty i akronimy	178

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 1

Wspólne przedsięwzięcia UE w kontekście kontroli Trybunału

Wprowadzenie

1.1. Europejski Trybunał Obrachunkowy jest zewnętrznym kontrolerem finansów UE¹. Działając w tym charakterze – niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli Unii – przyczynia się on do poprawy zarządzania finansami UE. Więcej informacji na temat pracy Trybunału można znaleźć w jego sprawozdaniach z działalności, rocznych sprawozdaniach z wykonania budżetu UE, sprawozdaniach specjalnych, przeglądach oraz opiniach w sprawie nowych lub zmienionych przepisów unijnych bądź w sprawie innych decyzji mających wpływ na zarządzanie finansami.

1.2. W ramach części swoich uprawnień Trybunał przeprowadza badanie rocznych sprawozdań finansowych oraz transakcji leżących u ich podstaw w odniesieniu do wspólnych przedsięwzięć UE w dziedzinie badań naukowych i innowacji, Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E) oraz Europejskiego Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC) (zwanymi dalej zbiorczo „wspólnymi przedsięwzięciami”). Jest to 12 organów UE ustanowionych na podstawie przepisów art. 187 i 188 [Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej \(TFUE\)](#) i (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia F4E) na podstawie art. 45–51 [Traktatu ustanawiającego Europejską Współnotę Energii Atomowej](#). ECCC utworzono na podstawie [art. 173 i 188 TFUE](#), głównie w celu promowania innowacji we współpracy z państwami członkowskimi.

1.3. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono wyniki kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2024. Sprawozdanie ma następującą strukturę:

- o w rozdziale 1 omówiono wspólne przedsięwzięcia i podejście kontrolne;
- o w rozdziale 2 przedstawiono ogólne wyniki dorocznej kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2024 oraz wyniki innych prac kontrolnych dotyczących wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonych w ciągu roku. Na podstawie tych wyników Trybunał sformułował zalecenia i określił terminy ich realizacji.
- o w rozdziale 3 zamieszczono poświadczenie wiarygodności dla każdego z 12 wspólnych przedsięwzięć odnoszące się do wiarygodności ich rocznych sprawozdań finansowych oraz legalności i prawidłowości dochodów i płatności leżących u ich podstaw. Trybunał podkreślił też obszary szczególnie ważne dla czytelnika oraz wskazał kwestie wymagające poprawy.

¹ Art. 285–287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

1.4. Ogólnie rzecz biorąc, przeprowadzona przez Trybunał kontrola wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r. dała wyniki podobne do zgłaszanych w poprzednich latach. Poświadczenia wiarygodności wydane przez Trybunał obejmują:

- o opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć;
- o opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń wszystkich wspólnych przedsięwzięć.

Wspólne przedsięwzięcia UE

Wspólne przedsięwzięcia to partnerstwa publiczno-prywatne ustanowione, aby wspierać innowacje atrakcyjne rynkowo

1.5. Wspólne przedsięwzięcia (z wyjątkiem ECCC) działają na zasadzie partnerstwa między UE, reprezentowaną przez Komisję, a członkami z sektora prywatnego, którymi są przedstawiciele środowisk branżowych i badawczych. Każda organizacja prywatna lub publiczna, która pragnie wesprzeć realizację celów konkretnego wspólnego przedsięwzięcia, może wnioskować o przyznanie jej statutu członka stowarzyszonego lub wnoszącego wkład partnera niebędącego pełnoprawnym członkiem. W niektórych przypadkach członkami wspólnych przedsięwzięć zostają organizacje międzyrządowe i państwa uczestniczące. Wspólne przedsięwzięcia działające w ramach programów finansowanych z wieloletnich ram finansowych (WRF) są organami unijnymi mającymi odrębną osobowość prawną.

1.6. Ich podstawowym celem jest wspieranie działań mających na celu przełożenie wiedzy naukowej na przełomowe innowacje rynkowe w oparciu o wspólną wizję strategiczną. Wspólne przedsięwzięcia powinny też dążyć do sprostania wyzwaniom społecznym, którym obecnie branża przemysłowa nie poświęca wystarczającej uwagi.

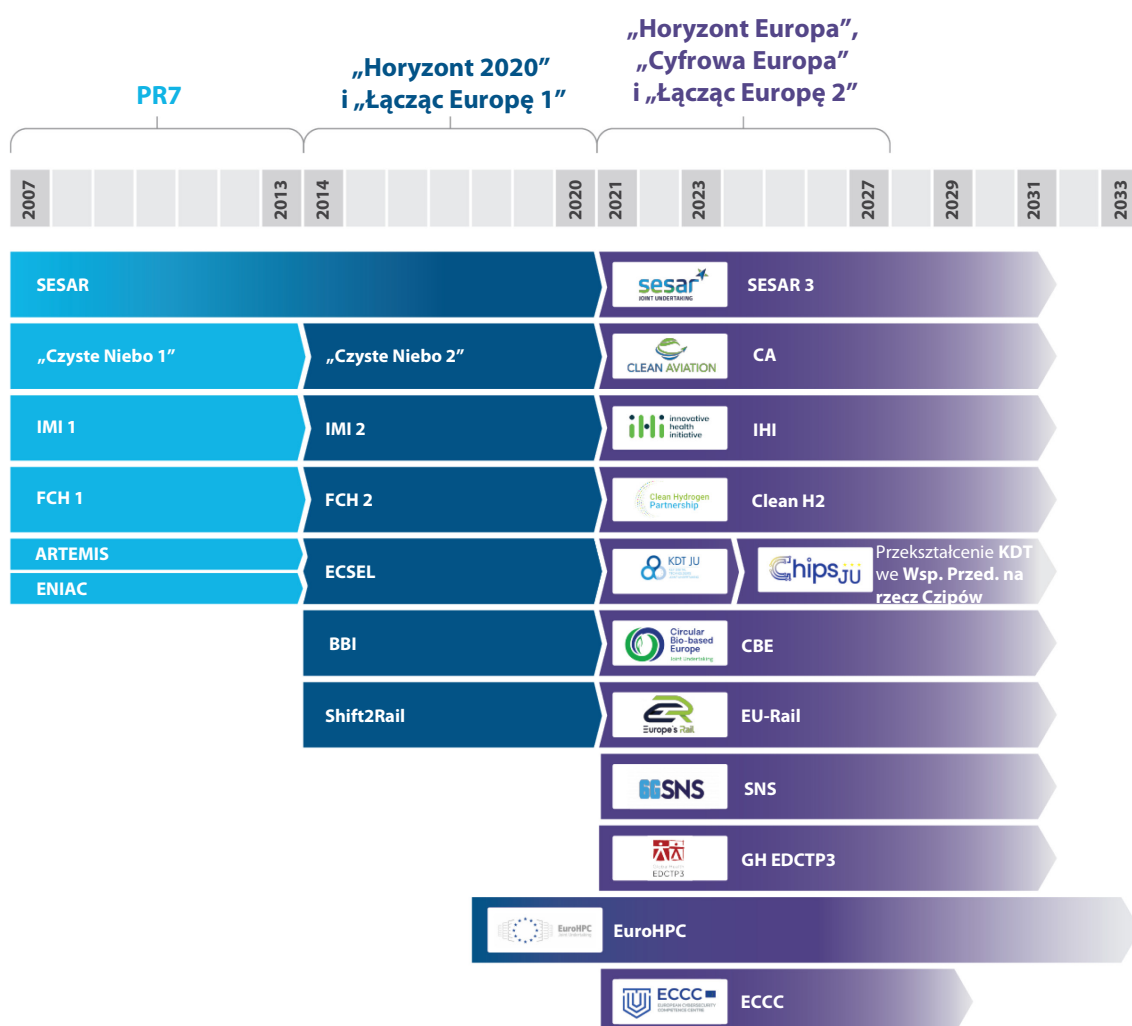
1.7. Powinny one w związku z tym wspierać współpracę pomiędzy UE, organizacjami branżowymi i podmiotami badawczymi lub państwami uczestniczącymi, tak aby prowadzić wysokiej jakości badania i tworzyć innowacyjne rozwiązania oraz przyspieszać wykorzystanie przez rynek innowacyjnych rozwiązań cyfrowych, ekologicznych i społecznych w sektorach strategicznych. Każde wspólne przedsięwzięcie przyjmuje własne plany badań naukowych i innowacji w danym obszarze strategicznym – takim jak transport, energia, zdrowie, ekosystemy o obiegu zamkniętym oparte na biotechnologii, półprzewodniki, obliczenia superkomputerowe, systemy sieciowe lub cyberbezpieczeństwo – i wdraża je za pośrednictwem naborów wniosków bądź postępowań o udzielenie zamówienia.

1.8. ECCC zostało utworzone w celu promowania współpracy między UE a państwami członkowskimi, a nie jako partnerstwo publiczno-prywatne, którego członkami nie byłyby państwa, a przedstawiciele środowisk branżowych i badawczych. ECCC łączy zatem cechy wspólnego przedsięwzięcia z cechami agencji zdecentralizowanej. Znajduje to również odzwierciedlenie w jego strukturze zarządzania i budżetu oraz modelu operacyjnym.

W trzech ostatnich okresach obowiązywania WRF wzrosła liczba wspólnych przedsięwzięć w obszarze innowacji i badań naukowych

1.9. Na [rys. 1.1](#) przedstawiono postępy wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach trzech ostatnich wieloletnich programów ramowych dotyczących badań naukowych. Pierwszych sześć wspólnych przedsięwzięć zostało utworzonych w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR) w latach 2007–2013. Liczba ta wzrosła do siedmiu w ramach programów „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę” (CEF 1) w okresie programowania 2014–2020. W obecnych WRF na lata 2021–2027 działa 11 wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programów „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę 2”.

Rys. 1.1 – Kształtowanie się wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach trzech ostatnich wieloletnich programów ramowych

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

1.10. W [tabeli 1.1](#) na końcu niniejszego rozdziału przedstawiono szczegółowe informacje na temat podstawy prawnej, czasu trwania, celów szczegółowych i zadań każdego z 11 wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji działających w ramach WRF na lata 2021–2027.

Działalność wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji jest finansowana wspólnie przez UE i innych członków

Wkłady członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w obszarze badań naukowych i innowacji

1.11. Wszyscy członkowie danego wspólnego przedsięwzięcia przyczyniają się do finansowania jego działań w zakresie badań i innowacji. W każdym przypadku Komisja zapewnia wkłady pieniężne z unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji z przeznaczeniem na współfinansowanie konkretnych programów realizowanych w tej dziedzinie przez dane wspólne przedsięwzięcie. Ponadto członkowie z sektora prywatnego reprezentujący konkretne branże i krajowe organizacje badawcze są zobowiązani do wnoszenia wkładów rzeczowych o określonej minimalnej wartości. Mają one postać wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć oraz wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej. Samo wspólne przedsięwzięcie odpowiada za osiągnięcie minimalnych wartości docelowych wkładów określonych w rozporządzeniu ustanawiającym. Wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej nie są ujmowane w budżecie Wspólnego Przedsięwzięcia ani pozyskiwane w procedurach dotyczących zaproszeń do składania wniosków. Przyczyniają się one jednak do osiągania jego celów związanych z poszczególnymi projektami lub programami. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w [ramce 1.1](#).

Ramka 1.1

Wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć

Jak przewidziano w rozporządzeniach ustanawiających wspólne przedsięwzięcia, wszyscy członkowie z sektora prywatnego są zobowiązani wnieść wkład o określonej minimalnej wartości na poczet kosztów projektów danego wspólnego przedsięwzięcia z zakresu badań naukowych i innowacji. W ramach programu „Horyzont 2020” ten wkład na rzecz działalności operacyjnej odpowiada łącznym kosztom poniesionym przez członków z sektora prywatnego w trakcie realizacji działań badawczych i innowacyjnych wspólnego przedsięwzięcia, pomniejszonym o wkład na poczet tych kosztów wniesiony przez pozostałych członków wspólnego przedsięwzięcia (współfinansowanie unijne, wkład państw uczestniczących lub organizacji międzyrządowych), a także jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” wkład ten odpowiada z kolei kosztom kwalifikowalnym poniesionym przez członków z sektora prywatnego w związku z wdrażaniem działań wspólnych przedsięwzięć, pomniejszonym o wkłady wspólnego przedsięwzięcia i państw uczestniczących bądź jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów na rzecz działalności operacyjnej jest ujmowana w rocznych sprawozdaniach finansowych wspólnych przedsięwzięć.

Wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności dodatkowej wspólnych przedsięwzięć

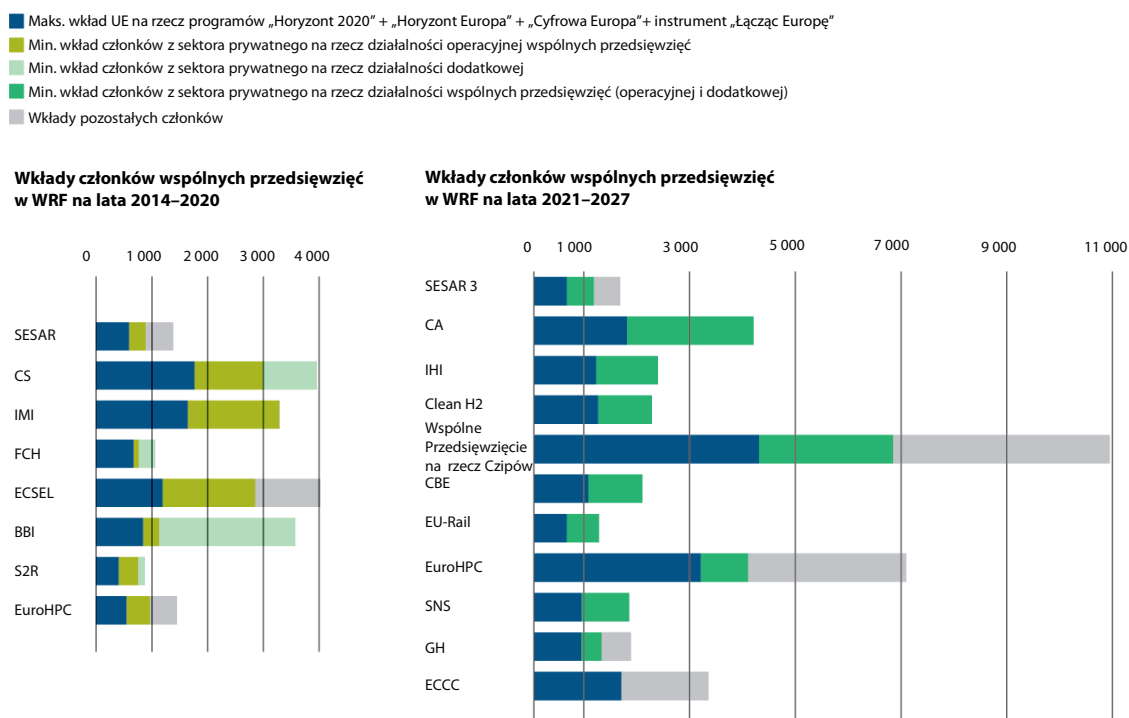
W ramach programu „Horyzont 2020” członkowie z sektora prywatnego niektórych wspólnych przedsięwzięć (CA, „Czyste Niebo”, CBE, EU-Rail) muszą ponadto przekazać minimalne wkłady rzeczowe na poczet kosztów działalności dodatkowej, która wykracza poza program prac danego wspólnego przedsięwzięcia, lecz przyczynia się do realizacji jego ogólnych celów. W ramach programu „Horyzont Europa” członkowie z sektora prywatnego wspólnych przedsięwzięć działających w oparciu o jednolity akt podstawowy mogą wносить wkłady finansowe na rzecz działalności dodatkowej. Wkłady te obejmują niekwalifikowalne koszty działań finansowanych bezpośrednio przez te wspólne przedsięwzięcia pomniejszone o jakiegokolwiek inny wkład UE na poczet tych kosztów. W uzupełnieniu do wkładów na rzecz działalności operacyjnej członkowie z sektora prywatnego są zobowiązani przekazywać wkłady na rzecz działalności dodatkowej, tak by ich wkłady odpowiadały wkładom UE. Kwoty wkładów na rzecz działalności dodatkowej określa się w rocznych planach działań dodatkowych wspólnych przedsięwzięć. Łączna kwota poświadczonych i zatwierdzonych wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej jest podawana w informacji dodatkowej do sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć. W związku z tym wkłady te nie podlegają kontroli przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej powiązane z programami, w przeciwieństwie do wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej i wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej powiązanych z projektami, nie podlegają tym samym zasadom dotyczącym selektywnej procedury oceny co w ramach zaproszeń do składania wniosków. W związku z tym mogą one być mniej skuteczne w osiągnięciu celów programu Wspólnego Przedsięwzięcia.

1.12. W przypadku czterech wspólnych przedsięwzięć wkłady finansowe lub rzeczowe na rzecz ich działalności wnoszą również państwa uczestniczące (Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów, EuroHPC i ECCC) lub organizacje międzyrządowe (SESAR 3). W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3) jedynym innym członkiem poza UE jest stowarzyszenie EDCTP, prywatne stowarzyszenie państw europejskich i afrykańskich, które zapewnia wkłady finansowe i rzeczowe. W przypadku ECCC wkłady państw członkowskich na rzecz jego wspólnych działań są dobrowolne.

1.13. Ponadto UE ponosi wszystkie koszty administracyjne dwóch wspólnych przedsięwzięć (EuroHPC i GH EDCTP3). W przypadku wszystkich pozostałych wspólnych przedsięwzięć w finansowaniu kosztów administracyjnych uczestniczą zarówno UE, jak i inni członkowie.

1.14. Na [rys. 1.2](#) przedstawiono wszystkie wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w WRF na lata 2014–2020 i WRF na lata 2021–2027, określone w odpowiednich rozporządzeniach ustanawiających. Najbardziej znaczące wzrosty budżetu w WRF na lata 2021–2027 nastąpiły w przypadku EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych (KDT, które przekształcono we Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów w 2024 r.).

Rys. 1.2 – Wartości docelowe wkładów członków na rzecz wspólnych przedsięwzięć w obszarze badań naukowych i innowacji (w mln euro)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

1.15. Jak pokazano na [rys. 1.3](#), budżet wspólnych przedsięwzięć przeznaczony na współfinansowanie ich działań w zakresie badań naukowych i innowacji wynosi około 17,2 mld euro w WRF na lata 2021–2027. Jest to ponad dwukrotnie więcej niż wkłady UE w poprzednich WRF (7,6 mld euro). Wspólne przedsięwzięcia mogą wykorzystać w szczególności do 11,6 mld euro (czyli około 12%) łącznego budżetu programu „Horyzont Europa” wynoszącego 93,5 mld euro. Ponadto EuroHPC, Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów i ECCC otrzymują łącznie 5,1 mld euro z programu „Cyfrowa Europa” (około 63% całkowitego budżetu wynoszącego 8,1 mld euro) na realizację dużych projektów w zakresie budowania zdolności, wdrażania

i inwestycji związanych ze [strategią europejskiego jednolitego rynku cyfrowego](#) i z [aktem w sprawie czipów](#).

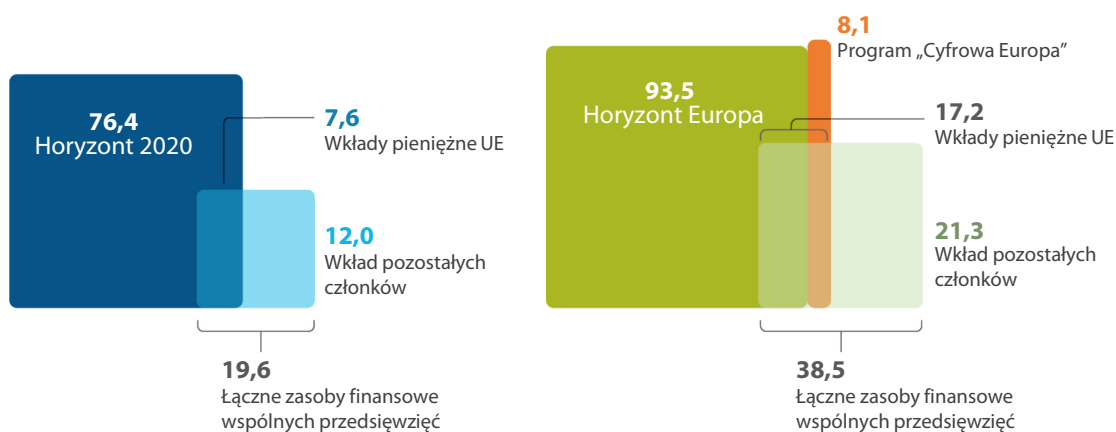
1.16. W ramach WRF na lata 2021–2027 11 wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji będzie łącznie dysponowało środkami finansowymi w wysokości około 38,5 mld euro (zob. [rys. 1.3](#)). W kwocie tej uwzględniono również 0,4 mld euro wynikające z wkładów Zjednoczonego Królestwa oraz redukcji w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” i odnoszące się do kilku wspólnych przedsięwzięć. Jest to niemal dwukrotnie więcej niż w poprzednich WRF (około 19,6 mld euro), co da się jednak wyjaśnić wzrostem liczby z ośmiu do 11 wspólnych przedsięwzięć, jak również znacznym rozszerzeniem mandatów kilku wspólnych przedsięwzięć w porównaniu z WRF na lata 2014–2020 (w szczególności EuroHPC i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów).

Rys. 1.3 – Łączna kwota wkładów unijnych i wkładów spoza UE na rzecz wspólnych przedsięwzięć

(mld euro)

WRF na lata 2014–2020

WRF na lata 2021–2027

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń Rady ustanawiających wspólne przedsięwzięcia.

1.17. Niemniej planowany udział wkładów spoza UE na rzecz działań wspólnych przedsięwzięć zmniejszył się w porównaniu z poprzednimi WRF. Celem na lata 2014–2020 było przeznaczenie przez UE 7,6 mld euro na pozyskanie dodatkowych 12,0 mld euro (158%) w postaci wkładów od członków z sektora prywatnego, państw uczestniczących i organizacji międzynarodowych, co daje łącznie około 19,6 mld euro (zob. [tabela 2.2](#)). Plan na lata 2021–2027 przewiduje, że finansowanie unijne w wysokości 17,2 mld euro zapewni dodatkowe 21,3 mld euro (123%) w postaci innych wkładów (zob. [rys. 1.3](#)).

Modele zarządzania we wspólnych przedsięwzięciach w obszarze badań naukowych i innowacji

1.18. Większość wspólnych przedsięwzięć ustanowiła strukturę zarządzania składającą się z rady zarządzającej, organu doradczego do spraw naukowych, grupy przedstawicieli państw oraz grupy zainteresowanych podmiotów działających w danym obszarze badań naukowych i innowacji. Większość wspólnych przedsięwzięć (CA, IHI, Clean H2, CBE, SNS i EU-Rail) przyjmuje podejście oparte na modelu dwustronnym, polegające na tym, że Komisja i członkowie z danej branży sektora prywatnego i z jednostek badawczych (w tym członkowie stowarzyszeni) mają swoich przedstawicieli w radzie zarządzającej. W przypadku GH EDCTP3 jedynym członkiem rady zarządzającej oprócz UE jest stowarzyszenie EDCTP, które reprezentuje europejskie i afrykańskie państwa uczestniczące w programie Wspólnego Przedsięwzięcia. W niektórych wspólnych przedsięwzięciach przyjęto z kolei model trójstronny, zgodnie z którym w skład rady zarządzającej wchodzi również albo państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC), albo wiodące organizacje międzyrządowe (w przypadku SESAR 3).

F4E zarządza wkładami UE w projekt ITER

1.19. Porozumienie w sprawie międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER) weszło w życie 24 października 2007 r. i z prawnego punktu widzenia tego samego dnia powstała Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej (ITER-IO), która nadzoruje realizację projektu ITER. Celem projektu jest przede wszystkim budowa instalacji do syntezy jądrowej w Cadarache (we Francji).

1.20. W projekt ITER zaangażowanych jest siedmiu międzynarodowych partnerów: UE – reprezentowana przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom) w imieniu państw członkowskich UE, Stany Zjednoczone, Rosja, Japonia, Chiny, Korea Południowa i Indie. UE pokrywa około 45% kosztów budowy, a pozostali członkowie projektu ITER – około 9%. Powyższy udział w kosztach zmienia się w operacyjnej fazie testów jądrowych, kiedy to Euratom pokryje 34% kosztów działalności.

1.21. Członkowie ITER-IO, za pośrednictwem agencji krajowych, wnoszą na rzecz projektu głównie wkłady rzeczowe, dostarczając komponenty, sprzęt i materiały oraz udostępniając budynki i usługi bezpośrednio ITER-IO. Przekazują również wkłady pieniężne do budżetu ITER-IO. Członkowie ITER wspólnie odpowiadają za wytwarzanie kluczowych komponentów reaktora, a zadania w tym zakresie są przydzielane na podstawie interesów poszczególnych członków oraz ich zdolności technicznych i przemysłowych².

² ITER.org.

1.22. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat jako agencja wewnętrzna UE. Jednym z jego głównych zadań jest zarządzanie unijnym wkładem w realizację projektu ITER. Ponadto F4E koordynuje działania i przeprowadza niezbędne postępowania o udzielenie zamówienia powiązane z budową demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej wraz z instalacjami. F4E jest finansowane głównie przez Euratom (około 80%) oraz Francję (około 20%) – państwo, w którym powstaje reaktor ITER.

1.23. W 2017 r. Komisja oszacowała, że łączne wydatki UE na zobowiązania wynikające z umowy ITER i związane z nią działania zaplanowane do 2035 r. (rozpoczęcie fazy operacyjnej) wyniosą 18,2 mld euro (w wartościach z 2017 r.). Miały one zostać sfinansowane z całości budżetu Euratomu, wynoszącego 15 mld euro, przy czym Francja i pozostałe państwa członkowskie Euratomu miały przeznaczyć dodatkowe 3,2 mld euro (wszystkie w wartościach z 2017 r.). Szczegółowe informacje na temat danych szacunkowych przedstawiono w [komunikacie Komisji COM\(2017\) 319](#) oraz powiązanim [dokumencie roboczym służb Komisji SWD\(2017\) 232, tabela 4](#).

1.24. Od września 2023 r. Zjednoczone Królestwo uczestniczy w Euratomie jako państwo stowarzyszone, choć pozostaje poza programem syntezy jądrowej Euratomu.

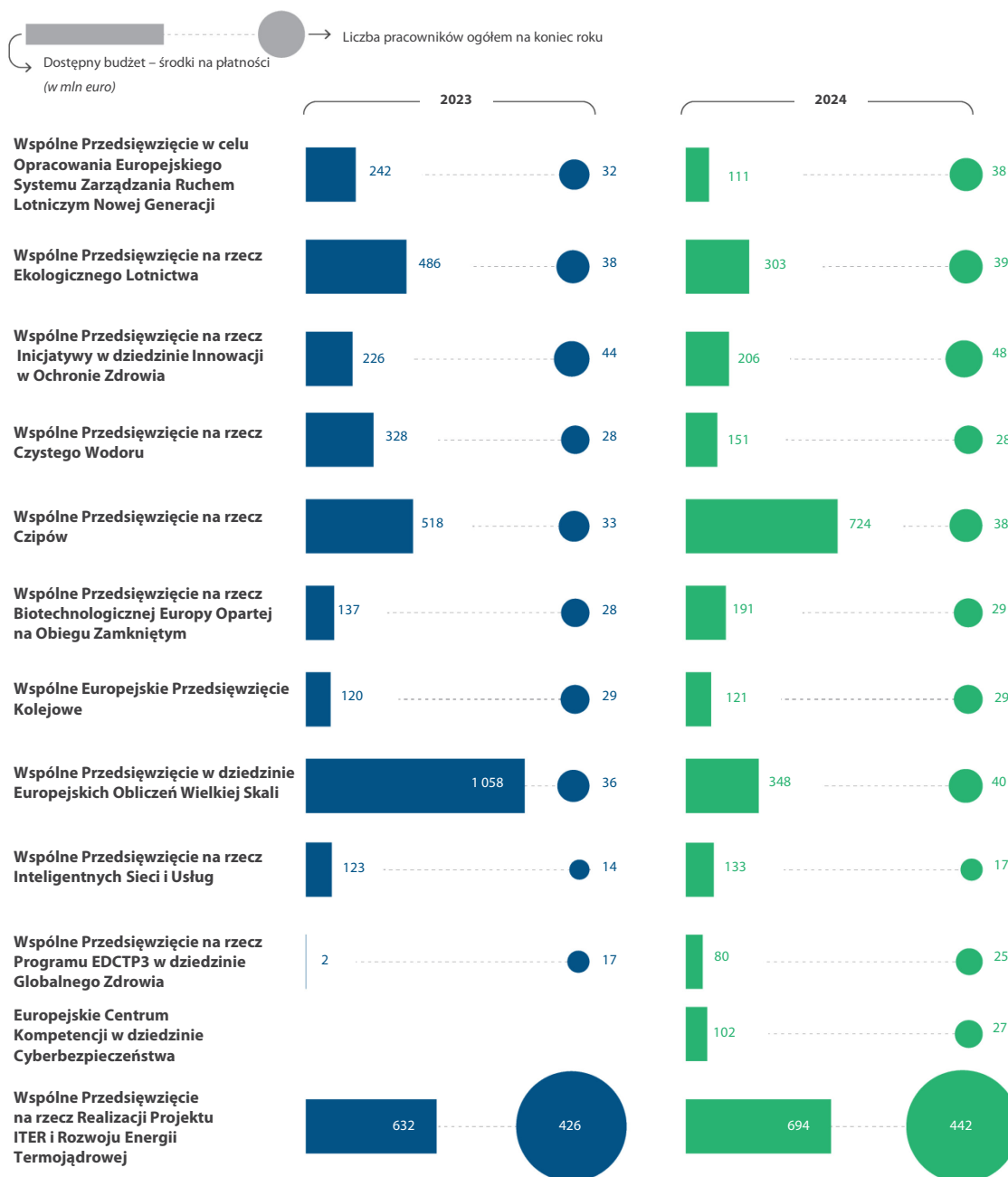
W 2024 r. nastąpiły istotne zmiany w budżetach i personelu wspólnych przedsięwzięć

1.25. Na [rys. 1.4](#) przedstawiono ogólne dane dotyczące budżetów na płatności i zasobów kadrowych wspólnych przedsięwzięć na lata budżetowe 2023 i 2024. W 2024 r. wszystkie wspólne przedsięwzięcia działające w zakresie badań naukowych i innowacji wdrożyły łączny budżet na płatności w wysokości 2,5 mld euro (w 2023 r. – 3,3 mld euro). Zmniejszenie tego budżetu w 2024 r. wynika z faktu, że w 2023 r. większość wspólnych przedsięwzięć dokonała wysokich płatności zaliczkowych z tytułu umów o udzielenie dotacji zawartych w wyniku pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”. Dla odmiany całkowity budżet na płatności F4E na 2024 r. nieznacznie wzrósł do 0,7 mld euro (w 2023 r. wyniósł 0,6 mld euro).

1.26. Do końca 2024 r. liczba pracowników we wspólnych przedsięwzięciach w zakresie badań naukowych i innowacji wzrosła do 358 (o 20%). Większość tego wzrostu była związana z rekrutacją nowego personelu przez wspólne przedsięwzięcia utworzone w ramach obecnych WRF (SNS, GH EDCTP3, ECCC), jak również przez SESAR 3, EuroHPC i IHI, które nadal obsadzały wakaty wynikające z ich planów zatrudnienia. W 2024 r. w F4E zatrudnionych było 442 pracowników (w 2023 r. – 426) – wzrost ten był efektem przede wszystkim restrukturyzacji organizacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia przeprowadzonej w celu spełnienia nowych wymogów zawartych w zmienionych założeniach ITER. W liczbach tych uwzględniono

urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych, a także oddelegowanych ekspertów krajowych (zob. [rys. 1.4](#)).

Rys. 1.4 – Budżety na płatności i zasoby kadrowe wspólnych przedsięwzięć (w 2023 i 2024 r.)

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

Parlament Europejski i Rada odgrywają kluczową rolę w mechanizmach budżetowych wspólnych przedsięwzięć i mechanizmach udzielania im absolutorium

1.27. Za coroczne procedury budżetowe i procedurę udzielenia absolutorium dla wspólnych przedsięwzięć odpowiadają Parlament Europejski i Rada. Przebieg procedury udzielania absolutorium przedstawiono na *rys. 1.5*.

Rys. 1.5 – Coroczna procedura udzielania absolutorium

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzeń ustanawiających wspólne przedsięwzięcia i przepisów finansowych.

Kontrola przeprowadzona przez Trybunał

Poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia

1.28. Zgodnie z wymogami art. 287 TFUE Trybunał skontrolował:

- a) roczne sprawozdania finansowe wszystkich 12 wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.;
- b) legalność i prawidłowość transakcji (dochodów i płatności) leżących u podstaw tego sprawozdania.

1.29. Na podstawie przeprowadzonej kontroli Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia dotyczące wiarygodności jego sprawozdania finansowego oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. W stosownych przypadkach poświadczenia wiarygodności uzupełniane są o inne uwagi (zob. [rozdział 3](#)). Uwagi te nie podważają opinii Trybunału dotyczących kontroli.

1.30. Obecny rok jest pierwszym, w którym Trybunał skontrolował Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC). Uzyskało ono autonomię finansową 24 września 2024 r.

Główne zagrożenia

1.31. Kontrola rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć oraz transakcji leżących u ich podstaw została przygotowana w taki sposób, by uwzględniała najważniejsze czynniki ryzyka wskazane w dokonanej przez Trybunał ocenie ryzyka za 2024 r., której wyniki streszczono na [rys. 1.6](#).

Rys. 1.6 – Analiza najważniejszych czynników ryzyka

	WYSOKIE ryzyko ŚREDNIE ryzyko NISKIE ryzyko	
	Wiarygodność rozliczeń	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia zatrudniły zewnętrzną firmę audytorską w celu zbadania wiarygodności swoich rocznych sprawozdań finansowych. Audyt przeprowadzony przez niezależne zewnętrzne firmy audytorskie, poddany następnie przeglądowi przeprowadzanemu przez Trybunał, potwierdził dobrą jakość prac. W związku z tym Trybunał uznał, że ryzyko dotyczące wiarygodności sprawozdań finansowych w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć jest niskie.
	Legalność i prawidłowość dochodów	Na dochody wspólnych przedsięwzięć w 2024 r.łożyły się głównie wkłady finansowe z funduszy badawczych Komisji („Horyzont Europa” i „Horyzont 2020”) i budżetu Euratomu, w związku z czym Trybunał ocenia ryzyko dotyczące legalności i prawidłowości dochodów jako zasadniczo niskie.
	Legalność i prawidłowość wydatków administracyjnych	Wydatki administracyjne obejmują głównie wynagrodzenia i płatności o charakterze rutynowym. • Za zarządzanie wynagrodzeniami odpowiada Urząd Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych działający w strukturach Komisji, który Trybunał kontroluje w ramach szczegółowej oceny sprawozdania rocznego dotyczącego wydatków administracyjnych. • Jeżeli chodzi o postępowania o udzielenie zamówienia na inne usługi administracyjne i związane z nimi płatności umowne, poprzednie kontrole wykazały, że ogólne ryzyko błędu jest niskie, ponieważ wspólne przedsięwzięcia w dużym stopniu korzystają z istniejących umów ramowych Komisji.
	Legalność i prawidłowość wydatków operacyjnych	Płatności z tytułu dotacji Trybunał ocenił, że w przypadku płatności okresowych i końcowych z tytułu dotacji na rzecz wspólnych przedsięwzięć oraz rozliczeń tych płatności ryzyko było ogólnie wysokie, ponieważ deklaracje kosztów składane przez beneficjentów w odniesieniu do wszystkich programów w zakresie badań naukowych i innowacji są zazwyczaj skomplikowane, a wcześniejsze kontrole przeprowadzone przez Trybunał wykazały uchybienia zarówno w poświadczaniu sprawozdań finansowych służącym jako kontrola <i>ex ante</i>, jak i w audytach <i>ex post</i> przeprowadzanych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji. Płatności z tytułu umów Trybunał uznał, że ryzyko związane z wydatkami operacyjnymi na zamówienia jest niskie. W 2024 r. dotyczyło ono głównie F4E i EuroHPC. Pomimo złożonego charakteru ich postępowań o udzielenie zamówienia od 2018 r. Trybunał nie wykrył istotnych błędów w płatnościach z tytułu umów operacyjnych i związanych z nimi postępowaniach o udzielenie zamówienia.

WYSOKIE ryzyko

ŚREDNIE ryzyko

NISKIE ryzyko

**Zarządzanie budżetem
i wdrażanie programów**

Trybunał ocenił, że ryzyko dotyczące zarządzania budżetem i związanej z nim realizacji programów jest niskie w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć z wyjątkiem dwóch z nich:

- EuroHPC – ryzyko oceniono jako średnie ze względu na to, że członkowie z sektora prywatnego mogą nie osiągnąć wartości docelowej wkładu, która na mocy nowego rozporządzenia ustanawiającego została znacznie zwiększona.
- F4E – ryzyko oceniono jako średnie ze względu na to, że opóźnienia i wzrosty kosztów wynikające z planowanego nowego poziomu bazowego i innych ważnych czynników pozostających poza kontrolą Wspólnego Przedsięwzięcia mogą skutkować niższymi wskaźnikami wykonania budżetu.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Podejście kontrolne i wykorzystanie prac innych niezależnych kontrolerów

1.32. Biorąc pod uwagę opisane powyżej czynniki ryzyka, Trybunał przeprowadził odpowiednie badania bezpośrednie, skorzystał z prac audytowych innych niezależnych audytorów oraz ocenił skuteczność systemów kontroli.

1.33. Zgodnie z art. 70 ust. 6 [rozporządzenia finansowego UE](#) roczne sprawozdania finansowe wspólnych przedsięwzięć muszą zostać skontrolowane przez niezależnego audytora zewnętrznego. Chociaż każde ze wspólnych przedsięwzięć zlecało przeprowadzenie kontroli wiarygodności swojego sprawozdania finansowego prywatnym firmom, to jednak Trybunał Obrachunkowy ponosi pełną odpowiedzialność za wszystkie aspekty tej kontroli oraz sporządzenie konkretnych sprawozdań (w tym poświadczenia wiarygodności dla każdego wspólnego przedsięwzięcia). Trybunał zweryfikował jakość wyników prac przeprowadzonych przez zewnętrzne firmy audytorskie w oparciu o międzynarodowe standardy kontroli i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może je wykorzystać jako podstawę do sporządzenia własnych opinii kontrolnych dotyczących wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2024 r.

1.34. Na potrzeby opinii na temat wydatków operacyjnych wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji dokonanych w ramach dotacji Trybunał skontrolował próbę 33 losowo wybranych transakcji (płatności okresowe/końcowe i rozliczenia zaliczek) z 2024 r. na poziomie beneficjentów końcowych. Opinia Trybunału dotycząca Wspólnego Przedsięwzięcia F4E opierała się na badaniu bezpośrednim próby 30 losowo wybranych transakcji (rozliczanie zaliczek oraz płatności okresowe/końcowe związane z wydatkami administracyjnymi i operacyjnymi) z 2024 r.

1.35. W przypadku płatności końcowych z tytułu dotacji sprawozdanie finansowe beneficjentów musi zostać poświadczane. Poświadczenie takie ma postać merytorycznego sprawozdania sporządzonego przez niezależnego audytora lub urzędnika publicznego. Ma ono dawać Komisji bądź organowi UE udzielającemu dotacji pewność co do tego, że koszty zadeklarowane w sprawozdaniach finansowych są kwalifikowalne. Ponadto Wspólna Służba Audytu w DG RTD Komisji przeprowadza audyty *ex post* dobranych wyrywkowo i na podstawie analizy ryzyka prób płatności okresowych i końcowych z tytułu dotacji dokonanych przez wspólne przedsięwzięcia w ramach ich działań w obszarze badań naukowych i innowacji. Wcześniej były to płatności w ramach programu „Horyzont 2020”, a obecnie – „Horyzont Europa”.

1.36. Przy sporządzaniu opinii kontrolnych na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń Trybunał bierze pod uwagę wyniki kontroli przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu.

- a) Jeżeli chodzi o wydatki wspólnych przedsięwzięć na dotacje w ramach programu „Horyzont 2020”, strategia audytu *ex post* Komisji wymagała, aby Wspólna Służba Audytu wygenerowała odrębną reprezentatywną próbę (losową) dla każdego wspólnego przedsięwzięcia. Próby te wykorzystano do obliczenia poziomu błędów reprezentatywnego dla danego wspólnego przedsięwzięcia oraz poziomu błędów rezydualnego. Poziom błąd rezydualnego odzwierciedla potencjalny efekt korygujący wynikający ze skorygowania przez beneficjentów wszystkich błędów wykrytych w płatnościach z tytułu dotacji skontrolowanych *ex post* oraz błędów systematycznych, które miały również wpływ na dokonane i nieskontrolowane płatności z tytułu dotacji. Zgodnie z [wnioskiem Komisji dotyczącym rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”](#) celem było osiągnięcie poziomu błędów rezydualnego wynoszącego poniżej 2% łącznych wydatków w całym okresie trwania programu.
- b) Jeżeli chodzi o wydatki na dotacje w ramach programu „Horyzont Europa”, Wspólna Służba Audytu nadal odpowiada za audyty *ex post*, lecz zmieniła podejście kontrolne na takie, które oparte jest na analizie ryzyka. W odniesieniu do programu „Cyfrowa Europa” Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji (HaDEA) przyjęła podobne podejście do audytu *ex post*. Zmiana na podejście oparte na analizie ryzyka w odniesieniu do tej części wydatków operacyjnych oznacza, że poziomy błąd reprezentatywnego dla danego wspólnego przedsięwzięcia i błędów rezydualnego nie są już dostępne.

1.37. Ostatnim aspektem kontroli przeprowadzonej przez Trybunał było zbadanie próby procedur naboru, zamówień publicznych i naborów wniosków o dotacje oraz ocena kluczowych elementów systemów zarządzania i kontroli. Trybunał dokonał również przeglądu informacji z najnowszych sprawozdań Służby Audytu Wewnętrznej Komisji (IAS) opartych na regularnych ocenach ryzyka, dotyczących skuteczności mechanizmów kontroli wewnętrznej wspólnych przedsięwzięć w zakresie kluczowych procedur administracyjnych.

Trybunał zgłasza przypadki podejrzenia nadużycia finansowego właściwym organom UE

1.38. W sprawach dotyczących przypadków podejrzenia nadużycia finansowego i innej nielegalnej działalności naruszającej interesy finansowe UE Trybunał współpracuje z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), natomiast w sprawach związanych z przypadkami podejrzenia popełnienia przestępstwa naruszającego interesy finansowe UE zwraca się do Prokuratury Europejskiej (EPPO). Trybunał powiadamia OLAF lub EPPO o wszelkich podejrzeniach, które powziął w toku prowadzonych prac, mimo że celem kontroli nie jest konkretnie wykrywanie nadużyć finansowych. Żadne z ustaleń Trybunału dotyczących roku budżetowego 2024 nie wymagało powiadomienia OLAF ani EPPO.

Tabela 1.1 – Podstawa prawna, czas trwania, cele szczegółowe i zadania wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej	SESAR 3	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa	— Wzmocnienie unijnych zdolności w zakresie badań i innowacji w sektorze zarządzania ruchem lotniczym, dzięki czemu będzie on bardziej odporny i skalowalny. — Przyspieszenie wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań w celu ustanowienia jednolitej cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej jako najbardziej efektywnej przestrzeni powietrznej na świecie. — Zwiększenie konkurencyjności i zrównoważonego charakteru europejskiego transportu lotniczego.
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa	CA	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa	— Zwiększenie zdolności badawczych i innowacyjnych europejskiego przemysłu lotniczego w zakresie neutralnych dla klimatu technologii lotniczych w celu zmniejszenia śladu węglowego sektora lotnictwa. — Wzmocnienie, poprzez innowacje aeronautyczne, konkurencyjności europejskiego przemysłu lotniczego, w tym i tradycyjnego, i dopiero powstającego sektora lotnictwa.
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy	IHI	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020,	— Wspieranie europejskich badań naukowych i innowacji w dziedzinie zdrowia oraz przełożenie naukowej wiedzy

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia		wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)		Horyzont Europa	w dziedzinie zdrowia na bezpieczne i opłacalne innowacje w Europie. — Opracowanie opartej na innowacjach strategii przemysłowej i farmaceutycznej dla Europy uwzględniającej krytyczne, lecz niezaspokojone potrzeby w zakresie zdrowia publicznego. — Wzmocnienie konkurencyjności europejskiego sektora opieki zdrowotnej.
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru	Clean H2	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa	— Zwiększenie europejskich zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dzięki strategii w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu z 2020 r. — Przyspieszenie wprowadzania na rynek technologii opartych na wodorze w celu ustanowienia łańcucha wartości czystego wodoru na potrzeby zdekarbonizowanego systemu energetycznego. — Zwiększenie konkurencyjności europejskiego sektora czystego wodoru.

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	KDT / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (jednolity akt podstawowy) zmienione rozporządzeniem Rady (UE) 2023/1782 w sprawie zmiany nazwy Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych na Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa, Cyfrowa Europa	— Zwiększenie europejskich zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczących projektowania i rozwoju zaawansowanych technologii półprzewodnikowych nowej generacji. — Stworzenie zdolności technologicznych w zakresie najnowocześniejszych czipów kwantowych i powiązanych technologii półprzewodnikowych w całej Europie. — Ułatwianie dostępu do finansowania dłużnego i kapitałowego w ramach Funduszu InvestEU i Europejskiej Rady ds. Innowacji, w szczególności dla przedsiębiorstw typu start-up w łańcuchu wartości półprzewodników.

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym	CBE	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa	— Zwiększenie europejskich zdolności badawczych i innowacyjnych w zakresie rozwiązań biotechnologicznych oraz przyspieszenie wprowadzania ich na rynek w celu zmniejszenia zależności od materiałów opartych na paliwach kopalnych w Europie. — Wzmocnienie zrównoważonego charakteru i zasobooszczędności bioprzemysłu o obiegu zamkniętym w Europie.
Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe	EU-Rail	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont 2020, Horyzont Europa	— Zwiększenie europejskich zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji na potrzeby jednolitego europejskiego obszaru kolejowego. — Przyspieszenie wprowadzania na rynek innowacyjnych technologii na rzecz zintegrowanego, zrównoważonego, multimodalnego europejskiego systemu kolejowego o dużej przepustowości. — Zwiększenie konkurencyjności europejskiego przemysłu kolejowego.

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług	SNS	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont Europa	— Wspieranie europejskich badań naukowych i innowacji w celu osiągnięcia wiodącej pozycji naukowej w zakresie systemów 6G, zaawansowanej infrastruktury cyfrowej i rozwiązań dotyczących inteligentnych sieci w Europie. — Przyspieszenie wprowadzania na rynek zaawansowanych rozwiązań w zakresie łączności w celu wsparcia cyfrowej i ekologicznej transformacji Europy.
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia	GH EDCTP3	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” (Jednolity Akt Podstawowy)	10 lat, do 31 grudnia 2031 r.	Horyzont Europa	— Promowanie innowacyjnych i dostępnych technologii medycznych służących zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich leczeniu w celu zmniejszenia społeczno-gospodarczego obciążenia wynikającego z chorób zakaźnych w Afryce Subsaharyjskiej. — Wzmocnienie gotowości i zdolności reagowania na choroby zakaźne w Europie i na świecie.

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali	EuroHPC	Rozporządzenie Rady (UE) 2021/1173 w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488 zmienione rozporządzeniem Rady (UE) 2024/1732 w celu uwzględnienia filaru „sztuczna inteligencja”.	12 lat, do 31 grudnia 2033 r.	Horyzont Europa, Cyfrowa Europa; Instrument „Łącząc Europę”	— Opracowanie wiodących na świecie bezpiecznych i hiperpołączonych rozwiązań w zakresie obliczeń superkomputerowych, obliczeń kwantowych oraz zaawansowanych rozwiązań w zakresie sztucznej inteligencji za pośrednictwem europejskiego systemu fabryk sztucznej inteligencji i infrastruktury danych. — Wzmocnienie konkurencyjności i umiejętności europejskiego przemysłu obliczeń superkomputerowych i sztucznej inteligencji. — Przyspieszenie wprowadzania na rynek w Europie zaawansowanych i konkurencyjnych systemów obliczeń superkomputerowych i obliczeń kwantowych oraz rozwiązań w zakresie sztucznej inteligencji. — Udostępnienie infrastruktury obliczeń superkomputerowych szerokiemu spektrum użytkowników publicznych i prywatnych w celu rozwijania umiejętności cyfrowych na potrzeby nauki i przemysłu w Europie.

Nazwa wspólnego przedsięwzięcia w ramach WRF na lata 2021–2027	Nazwa skrócona	Podstawa prawna	Czas trwania	Programy w zakresie badań naukowych i innowacji	Szczegółowe cele i zadania w zakresie badań naukowych i innowacji
Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa	ECCC	Rozporządzenie (UE) 2021/887 ustanawiające Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji.	8 lat, do 31 grudnia 2029 r.	Cyfrowa Europa, Horyzont Europa	— Rozwijanie zdolności i umiejętności w zakresie badań naukowych i innowacji w Europie w celu zwiększenia odporności i bezpieczeństwa infrastruktury jednolitego rynku cyfrowego za pomocą zaawansowanych technologii cyberbezpieczeństwa. — Rozwój silnej europejskiej społeczności zajmującej się cyberbezpieczeństwem w celu wspierania współpracy, wymiany wiedzy i wysokich standardów bezpieczeństwa w całej Europie. — Rozwój cyberbezpieczeństwa jako przewagi konkurencyjnej europejskiego przemysłu.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 2

Przegląd wyników kontroli

Wprowadzenie

2.1. W niniejszym rozdziale przedstawiono przegląd wyników przeprowadzonej przez Trybunał dorocznej kontroli wspólnych przedsięwzięć za rok budżetowy 2024, w tym ocenę stosowanych przez nie mechanizmów kontroli realizacji dotacji opartych na ryzyku, a także wyniki innych prac dotyczących wspólnych przedsięwzięć przeprowadzonych przez Trybunał w odnośnym roku. Na podstawie tych wyników Trybunał sformułował zalecenia i określił terminy ich realizacji.

Opinie kontrolne

Opinie na temat wiarygodności rozliczeń

Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

2.2. Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do wiarygodności rozliczeń w rocznych sprawozdaniach finansowych 12 wspólnych przedsięwzięć. W opinii Trybunału ich sprawozdania finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawiają rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową wspólnych przedsięwzięć oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto, zgodnie z przepisami ich regulaminów finansowych i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E

2.3. Trybunał zwraca uwagę na dwie kwestie ujęte w rocznym sprawozdaniu finansowym F4E za 2024 r.:

- o F4E ocenia całkowity koszt realizacji swoich zobowiązań w zakresie dostaw w ramach projektu ITER („szacunkowy koszt końcowy”) na 25,8 mld euro (w wartościach z 2024 r.). Szacunki te odzwierciedlają wzrost kosztów wynikający ze zmienionych założeń ITER, które zostały zaproponowane przez ITER-IO w lipcu 2024 r., ale nie zostały jeszcze formalnie przyjęte przez Radę ITER.
- o F4E szacuje, że wpływ inflacyjny na funkcjonowanie łańcucha dostaw i wzrosty ceny w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 i rosyjskiej inwazji na Ukrainę wyniosą 246 mln euro (w wartościach z 2008 r.).

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC

2.4. Trybunał zwraca uwagę na przeprowadzoną przez EuroHPC ocenę ryzyka związanego z zaliczkami wypłacanymi istotnemu dostawcy borykającemu się z trudnościami finansowymi, w przypadku którego potencjalny szacowany wpływ finansowy dla Wspólnego Przedsięwzięcia może wynieść nawet 88,4 mln euro.

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego ECCC

2.5. Trybunał zwraca uwagę na fakt, że ECCC osiągnęło autonomię finansową dopiero we wrześniu 2024 r. Przed tą datą Komisja była odpowiedzialna za ustanowienie i początkową działalność ECCC. Z łącznej kwoty 276,2 mln euro płatności zaliczkowych na działania operacyjne Komisja zatwierdziła zatem około 195,6 mln euro przed osiągnięciem przez ECCC autonomii finansowej.

2.6. Trybunał zwraca również uwagę na fakt, że do 31 grudnia 2024 r. państwa członkowskie nie wniosły wciąż dobrowolnych wkładów na rzecz wspólnych działań i budżetu administracyjnego ECCC.

Objaśnienia uzupełniające dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia CA

2.7. Trybunał zwraca uwagę na fakt, że CA przeprowadza migrację do nowego informatycznego systemu budżetowego, księgowego i finansowego (SUMMA) w ramach pilotażu dotyczącego prac rozwojowych i testowych Komisji Europejskiej nad tym systemem. Niektóre funkcje SUMMA wciąż są w fazie rozwoju i wymagają ręcznego przetwarzania oraz stosowania kontroli wiarygodności w celu zapewnienia poprawności danych.

Inne kwestie dotyczące rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia GH EDCTP3

2.8. Trybunał zwraca uwagę na istotne wydarzenia, które miały miejsce po zakończeniu okresu sprawozdawczego i które mogą mieć znaczący wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia. Wydarzenia te są powiązane w szczególności z gwałtowną eskalacją konfliktu we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga (DRK), która może zagrozić kilku projektom finansowanym przez Wspólne Przedsięwzięcie w tym regionie, w tym organizacji dwunastego Forum EDCTP w Rwandzie; są też powiązane z anulowaniem większości programów finansowanych przez amerykańską Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID), co może mieć negatywny wpływ na niektórych beneficjentów Wspólnego Przedsięwzięcia, którzy są w dużym stopniu uzależnieni od tego finansowania.

Opinie na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

2.9. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw ich

rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. W opinii Trybunału transakcje po stronie dochodów tych wspólnych przedsięwzięć były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Opinie na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

2.10. Kontrola przeprowadzona w tym roku przez Trybunał objęła próbę 33 płatności końcowych i okresowych oraz rozliczeń zaliczek dokonanych przez wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programów „Horyzont 2020”, „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (zob. przegląd populacji płatności w [tabeli 2.1](#)).

Tabela 2.1 – Płatności końcowe/okresowe i rozliczenia zaliczek w 2024 r. (w mln euro)

Wspólne przedsięwzięcie	„Horyzont 2020” (a)	% (a)/(e)	„Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (b)	% (b)/(e)	łącznie środki operacyjne (c) = (a)+(b)	% (c)/(e)	Administracja (d)	% (d)/(e)	łącznie (e) = (c)+(d)
SESAR	5	21%	9	40%	13	61%	9	39%	22
CA	164	59%	103	37%	267	97%	10	3%	276
IHI	173	90%	10	5%	183	95%	9	5%	192
Clean H2	48	53%	36	40%	83	93%	6	7%	89
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	75	48%	75	48%	151	96%	7	4%	158
CBE	84	94%	0	0%	84	94%	6	6%	90
EU-Rail	96	92%	4	3%	100	95%	5	5%	105
EuroHPC	151	80%	31	17%	183	96%	7	4%	190
SNS	brak danych	brak danych	83	97%	83	97%	3	3%	85
GH EDCTP3	brak danych	brak danych	1	21%	1	21%	4	79%	5
ECCC	brak danych	brak danych	1	55%	1	55%	1	45%	2
łącznie wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji	796	66%	353	29%	66	5%	66	5%	1 215
F4E	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	566	88%	76	12%	642
łącznie	796		353		632	34%	142	8%	1 858

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

2.11. Podobnie jak w poprzednich latach kontrola Trybunału wykazała błędy, które świadczyły o uchybieniach w systemach zarządzania i kontroli wspólnych przedsięwzięć w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Błędy te dotyczyły głównie nieprawidłowych deklaracji kosztów personelu w ramach transakcji związanych z dotacjami składanych przez beneficjentów wspólnych przedsięwzięć:

- o nieprawidłowe naliczenie stawek godzinowych lub dziennych;
- o uwzględnienie kosztów pośrednich przy obliczaniu stawek godzinowych/dziennych opartych na kosztach jednostkowych;

- o nieprawidłowa sprawozdawczość dotycząca kosztów personelu MŚP lub personelu zewnętrznego oddelegowanego do Wspólnego Przedsięwzięcia;
- o deklarowanie kosztów podwykonawstwa jako kosztów personelu;
- o niekwalifikowalne koszty sprzętu.

2.12. Jeżeli chodzi o płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020”, poziomy błąd rezydualnego obliczone przez Wspólną Służbę Audytu Komisji na podstawie wyników audytu *ex post* poszczególnych wspólnych przedsięwzięć plasowały się również poniżej progu istotności. Jedyne wyniki audytu *ex post* dostępne do tej pory w odniesieniu do płatności w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” dotyczą Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa.

2.13. Trybunał skontrolował również próbę 30 transakcji w ramach wydatków operacyjnych zatwierdzonych przez F4E i wykrył jeden błąd mający wpływ finansowy wynikający ze znacznej modyfikacji dwóch umów dotyczących nieruchomości, która nie została uwzględniona w nowym postępowaniu o udzielenie zamówienia.

2.14. Na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli w przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć Trybunał wydał opinie bez zastrzeżeń w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków leżących u podstaw ich rocznych sprawozdań finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. W opinii Trybunału transakcje po stronie wydatków były legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Inne uwagi

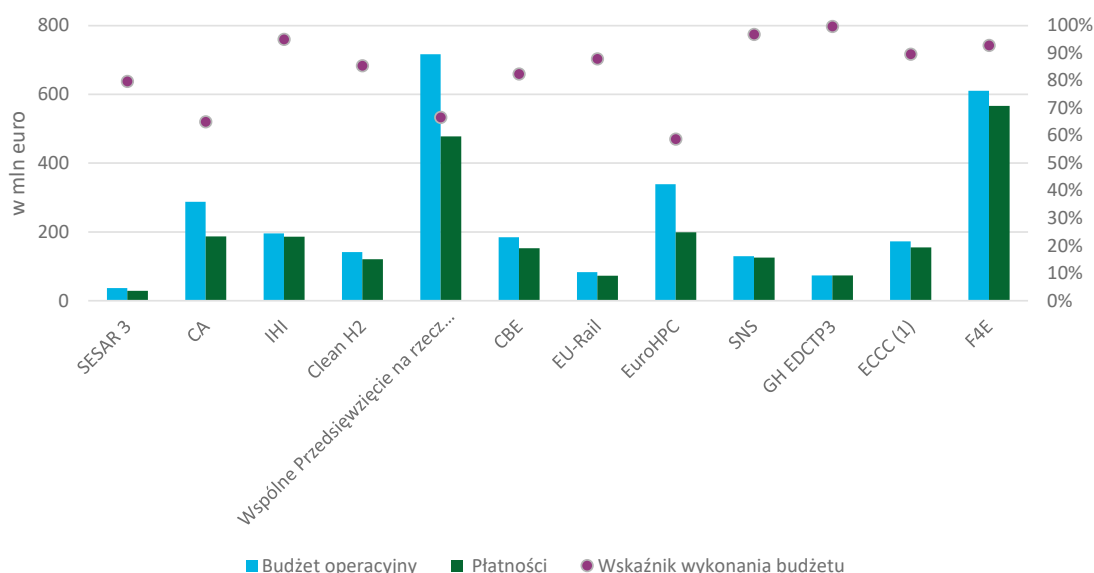
2.15. Nie kwestionując swoich opinii, Trybunał przedstawia uwagi wskazujące na obszary wymagające poprawy w zakresie realizacji programów i budżetu, zarządzania systemami kontroli płatności, poważnego ryzyka i zasobów ludzkich. Podsumowanie tych uwag, omówionych szczegółowo w [rozdziale 3](#), przedstawiono poniżej.

Problemy w zakresie zarządzania budżetem wspólnych przedsięwzięć na 2024 r.

Niektóre wspólne przedsięwzięcia miały trudności z wykonaniem budżetów operacyjnych w 2024 r.

2.16. Na [rys. 2.1](#) przedstawiono – w odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia – budżet na płatności z tytułu wydatków operacyjnych (w mln euro) oraz związane z nim wskaźniki wykonania.

Rys. 2.1 – Wskaźniki wykonania dotyczące budżetów na płatności z tytułu działalności operacyjnej na 2024 r.

Uwaga: 1) Obejmuje budżet operacyjny i wydatki Komisji przed osiągnięciem przez ECCC autonomii finansowej we wrześniu 2024 r.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

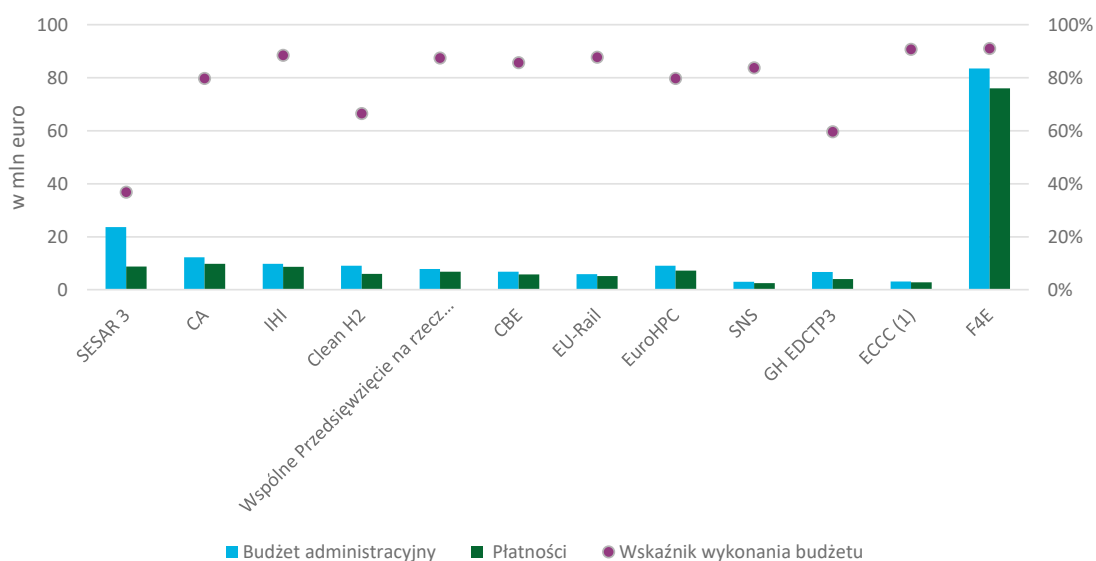
2.17. Trybunał odnotowuje, że trzy wspólne przedsięwzięcia miały szczególne trudności z wykonaniem budżetów na płatności z tytułu działalności operacyjnej związanych z programami na lata 2021–2027.

- o W przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów wynikało to z niskiego wskaźnika wykonania budżetu programu „Cyfrowa Europa” (około 6%) spowodowanego opóźnieniami w podpisywaniu umów hostingowych i umów dotyczących wspólnego udzielania zamówień, co oznaczało, że zamówienia na zakup aktywów przesunięto na 2025 r.
- o W przypadku EuroHPC wynikało to z niskiego wskaźnika wykonania budżetu programu „Cyfrowa Europa” (około 19%) spowodowanego przesunięciem dostępnych zasobów do kluczowego nowego filaru sztucznej inteligencji w 2024 r. Oznaczało to, że Wspólne Przedsięwzięcie musiało anulować kilka innych planowanych działań inwestycyjnych (głównie w ramach programu „Cyfrowa Europa”) albo przełożyć je na lata 2025–2027. Sytuacja ta opóźniła również przeprowadzenie przez Wspólne Przedsięwzięcie kontroli *ex ante* sprawozdań technicznych i finansowych przedłożonych przez beneficjentów w 2024 r. w celu współfinansowania przez Wspólne Przedsięwzięcie bieżących działań w ramach programu „Horyzont 2020”.
- o Jeżeli chodzi o CA, wynikało to z niskiego wskaźnika wykonania budżetu programu „Horyzont Europa” (około 52%) spowodowanego powolnym wdrażaniem projektów z naboru wniosków z 2023 r. (zob. [sprawozdanie roczne za 2023 r. dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE](#), pkt 3.3.4).

Kilka wspólnych przedsięwzięć wykazało uchybienia w planowaniu i realizacji wydatków administracyjnych

2.18. Na [rys. 2.2](#) przedstawiono – w odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia – budżet na płatności z tytułu wydatków administracyjnych (w mln euro) oraz związane z nim wskaźniki wykonania. W 2024 r. koszty administracyjne wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie badań naukowych i innowacji stanowiły średnio jedynie 4% ich budżetów na płatności na 2024 r.

Rys. 2.2 – Wskaźniki wykonania dotyczące budżetów na płatności z tytułu wydatków administracyjnych na 2024 r.

Uwaga: 1) We wrześniu 2024 r. Komisja poniosła koszty administracyjne przed uzyskaniem przez ECDC autonomii finansowej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

2.19. Trybunał ustalił, że trzy wspólne przedsięwzięcia (SESAR, CleanH2, GH EDCTP3) miały szczególne trudności z wykonaniem budżetów administracyjnych – w 2024 r. udało im się wykorzystać mniej niż 70% dostępnych środków (zob. [rys. 2.2](#)). Wskaźnik wykonania tych wspólnych przedsięwzięć był szczególnie niski w przypadku budżetu na infrastrukturę i wydatków operacyjnych (tytuł 2).

2.20. Zdaniem wspólnych przedsięwzięć było to spowodowane opóźnieniami w procedurach rekrutacji (CleanH2, GH EDCTP3), opóźnieniami we wdrażaniu umów na usługi modernizacyjne lub w przekazywaniu faktur uwzględnionych w planowaniu wydatków na 2024 r. (SESAR 3, CleanH2, GH EDCTP3).

2.21. Przyczyny te jednak tylko częściowo wyjaśniają braki w zakresie wdrażania w przypadku tych wspólnych przedsięwzięć w 2024 r. Ponadto powtarzające się niskie wskaźniki wykonania w ostatnich latach doprowadziły do znacznego nagromadzenia niewykorzystanych środków na płatności administracyjne, co może wskazywać na problemy strukturalne trzech wspólnych przedsięwzięć w planowaniu lub wykonaniu budżetu.

Zalecenie nr 1

Planując budżet na płatności administracyjne na 2027 r., wspólne przedsięwzięcia SESAR 3, CleanH2 i GH EDCTP3 powinny proaktywnie uwzględniać wysokość niewykorzystanych środków na wydatki administracyjne, które nagromadziły już do końca 2024 r.

Termin realizacji: koniec 2026 r. (termin przedkładania budżetów na rok obrachunkowy 2027 r.)

Problemy związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi

Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC nie spełniło swojego celu w zakresie rekrutacji do końca 2024 r.

2.22. W 2021 r. Komisja przyznała EuroHPC 39 dodatkowych stanowisk w celu osiągnięcia pełnego zatrudnienia: 54 pracowników³. Trzydzieści nowych stanowisk miało zostać obsadzonych do końca 2022 r., a pozostałych dziewięć – do końca 2023 r. Na koniec 2024 r. 14 z 39 stanowisk było nadal nieobsadzonych. Może to uniemożliwić EuroHPC realizację swoich działań zgodnie z planem.

Problemy związane z wkładami innych członków do programów wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji

Niektóre wspólne przedsięwzięcia nie osiągną docelowych wartości wkładów do końca trwania programu „Horyzont 2020”

2.23. W WRF na lata 2014–2020 docelowe wartości wkładów, które członkowie w każdej kategorii (UE, członkowie z sektora prywatnego, państwa uczestniczące, organizacje międzynarodowe) mają wnieść na poczet działań realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont 2020”, zostały ustalone w rozporządzeniach ustanawiających dane wspólne przedsięwzięcia. Te docelowe wartości, podobnie jak odpowiadające im wskaźniki realizacji do końca 2024 r., przedstawiono w [tabeli 2.2](#). Wkłady UE pochodzą z programu „Horyzont 2020”, poza 100 mln euro w ramach instrumentu „Łącząc Europę 1” na rzecz EuroHPC.

³ Wniosek Komisji dotyczący nowego rozporządzenia ustanawiającego EuroHPC, [COM\(2020\) 569](#).

Tabela 2.2 – Wkłady członków w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1” (w mln euro)

Wkłady pieniężne wniesione przez UE (a)	Wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1) (b)	Wkł. rzeczowe na rzecz dział. dod. wniesione przez innych członków (2) (c)	Łącznie (d) = (a)+(b)+(c)	Wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”	Wkłady pieniężne wniesione przez UE (e)	Zatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. i wkł. pieniężne wniesione przez innych członków (1) (f)	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. rzeczowe na dział. op. wniesione przez innych członków (1) (g)	Wkł. rzeczowe na rzecz dział. dod. (h)	Łącznie (i) = (e)+(f)+(g)+(h)	Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów (j) = (i) / (d)
585,0	790,5	brak danych	1 375,5	SESAR	566,0	647,7	0,0	brak danych	1 213,7	88%
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	Czyste Niebo 2 – CA	1 748,1	1 097,8	0,0	1 344,6	4 190,5	106%
1 638,0	1 638,0	brak danych	3 276,0	IMI 2 – IHI	1 211,7	1 282,6	145,5	brak danych	2 639,8	81%
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 – Clean H2	654,9	97,9	48,5	1 039,1	1 840,4	176%
1 185,0	2 827,5	brak danych	4 012,5	ECSEL – Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	1 173,0	1 487,0	1 145,0	brak danych	3 805,0	95%
835,0	285,5	2 444,5	3 565,0	BBI – CBE (4)	783,5	126,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93%
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-Rail	398,0	375,6	0,0	267,6	1 041,2	120%
536,0	896,0	brak danych	1 432,0	EuroHPC ⁽³⁾	477,4	179,6	71,9	brak danych	728,9	51%
7 597,0	8 111,1	3 814,8	19 522,8	Łącznie	7 012,6	5 294,4	1 455,1	5 004,9	18 767,0	96%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na działalność operacyjną i wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR).

(2) Wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej poza planem prac wspólnych przedsięwzięć.

(3) W przypadku EuroHPC wkład UE obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę”.

(4) W przypadku CBE docelowe wartości wkładów pieniężnych, które mają wnieść UE i członkowie z sektora prywatnego, obniżono o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych, które mają wnieść członkowie z sektora prywatnego, podano zgodnie z rocznymi programami prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

2.24. Ogólnie rzecz biorąc, do końca 2024 r., czyli ostatniego etapu realizacji programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1”, członkowie wspólnych przedsięwzięć osiągnęli średnio 96% docelowych wartości wkładów określonych w odpowiednich rozporządzeniach ustanawiających. Wskaźniki osiągnięcia tych celów znacznie się jednak różniły. W szczególności Trybunał odnotował niedobór wkładów na rzecz SESAR 3, IHI i EuroHPC.

- o Eurocontrol wniósł na rzecz SESAR 3 jedynie 70% oczekiwanych wkładów. Wspólne Przedsięwzięcie zakończyło realizację programu „Horyzont 2020” w 2024 r.
- o W przypadku IHI pomyślna realizacja projektów badawczych zależy od długiego czasu trwania projektów, którego wymaga specyfika jego obszarów badawczych, jak również od dużej skali działania globalnych konsorcjów wdrażających projekty.
- o W przypadku EuroHPC głównym problemem był niski poziom wkładów członków z sektora prywatnego (około 19,8 mln euro) – znacznie niższy niż minimalna wartość docelowa wynosząca 420 mln euro. Jak Trybunał zauważył w poprzednich

sprawozdaniach⁴, członkowie z sektora prywatnego mogą generować jedynie wkłady rzeczowe na rzecz dotacji na innowacje (które stanowią około 30% wszystkich działań związanych z dotacjami Wspólnego Przedsięwzięcia). Innym problemem jest niższy poziom wkładów wnoszonych przez państwa uczestniczące, co odzwierciedla fakt, że państwa te uznają swoje koszty i zgłaszają je Wspólnemu Przedsięwzięciu dopiero po zakończeniu odpowiednich projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1”.

Niektóre wspólne przedsięwzięcia przekroczyły swoje poziomy docelowe w ramach programu „Horyzont 2020” ze względu na dodatkową działalność ich członków z sektora prywatnego

2.25. Zgodnie z rozporządzeniami ustanawiającymi program „Horyzont 2020” jedynie członkowie z sektora prywatnego CA, CleanH2, CBE i EU-Rail mogą zgłaszać wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej niepowiązanej bezpośrednio z projektami finansowanymi przez te wspólne przedsięwzięcia (zob. pkt 1.11). W **tabeli 2.2** pokazano, że w przypadku trzech z tych czterech wspólnych przedsięwzięć (CA, CleanH2 i EU-Rail) wkłady członków z sektora prywatnego przekroczyły wartości docelowe ze względu na wniesienie wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej.

W przypadku niektórych wspólnych przedsięwzięć powolne rozpoczęcie programów na lata 2021–2027 opóźniło osiągnięcie wartości docelowych wkładów członków z sektora prywatnego

2.26. Zgodnie z rozporządzeniami ustanawiającymi wspólne przedsięwzięcia w WRF na lata 2021–2027 wartość docelowa wkładów członków z sektora prywatnego może zostać osiągnięta za pomocą wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej lub wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej. W przypadku ECCC wkłady państw członkowskich na rzecz jego wspólnych działań są dobrowolne. Z **tabeli 2.3** wynika, że do końca 2024 r. wspólne przedsięwzięcia osiągnęły średnio 26% wartości docelowych wkładów swoich członków na rzecz nowych programów w zakresie badań naukowych i innowacji.

⁴ Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2023, pkt 3.9.16.

Tabela 2.3 – Wkłady członków na rzecz programów „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę 2” (w mln euro)

Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)					Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)								
Wkłady pieniężne wniesione przez UE	Wkłady członków z sektora prywatnego (1)	Wkłady pozostałych członków (2)	łącznie	Wspólne Przedsięwzięcia w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”	Zatwierdzone wkł. pieniężne wniesione przez UE	Niezatwierdzone wkł. pieniężne wniesione przez UE	Zatwierdzone wkł. wniesione przez członków sektora prywatnego	Zgłoszone, ale niezatwierdzo- ne wkł. wniesione przez członków z sektora prywatnego	Zatwierdzone wkł. wniesione przez pozostałych członków	Zgłoszone, ale niezatwierdzone wkł. wniesione przez pozostałych członków	łącznie	Wskaźnik osiągnięcia docelowej wartości wkładów	
615,0	529,0	500,0	1 644,0	SESAR 3	183,4	59,0	90,8	98,4	51,5	27,1	510,2	31%	
1 755,0	2 400,0	brak danych	4 155,0	CA	482,2	94,7	273,5	302,6	brak danych	brak danych	1 153,0	28%	
1 200,0	1 200,0	brak danych	2 400,0	IHI	155,6	11,4	11,1	51,9	brak danych	brak danych	230,0	10%	
1 215,0	1 015,0	brak danych	2 230,0	Clean H2	369,1	60,5	1 438,0	719,9	brak danych	brak danych	2 587,5	116%	
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów					729,3	325,4	3,6	312,0	104,4	684,5	2 159,2	20%	
1 026,0	1 026,0	brak danych	2 052,0	CBE	214,8	31,9	3,4	120,7	brak danych	brak danych	370,8	18%	
615,0	615,0	brak danych	1 230,0	EU-Rail	215,7	45,2	171,5	95,3	brak danych	brak danych	527,7	43%	
3 151,3	900,0	2 989,3	7 040,6	EuroHPC 2	190,3	724,9	0,0	2,8	36,6	103,2	1 057,8	15%	
900,0	900,0	brak danych	1 800,0	SNS	416,8	19,1	339,0	24,7	brak danych	brak danych	799,6	44%	
890,1	400,0	550,0	1 840,1	GH EDCTP3 ⁽³⁾	120,9	4,0	0,0	15,6	5,3	394,5	540,3	29%	
1 649,6	brak danych	1 649,6	3 299,2	ECCC ⁽⁴⁾	0,0	0,0	brak danych	brak danych	0,0	0,0	0,0	0%	
17 272,0	11 522,4	9 790,1	38 584,5	łącznie	3 078,1	1 376,1	2 330,8	1 743,8	197,8	1 209,3	9 936,0	26%	

(1) Obejmują wkłady rzeczowe wniesione przez członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej i dodatkowej oraz wniesione wkłady pieniężne.

(2) Obejmują wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące (w przypadku Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i EuroHPC 2) i organizacje międzynarodowe (w przypadku SESAR 3).

(3) Obejmują wkłady pieniężne wnoszone przez partnerów z sektora prywatnego.

(4) Wkłady państw członkowskich są powiązane z dobrowolnym uczestnictwem we wspólnych działaniach ECDC w formie wkładu w wysokości do 1 649,6 mln euro na rzecz programu „Cyfrowa Europa”. Nie ustanowiono wartości docelowych dla programu „Horyzont Europa”.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych wspólnych przedsięwzięć.

EuroHPC może nie osiągnąć wartości docelowych wkładów członków z sektora prywatnego do końca trwania programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”

2.27. Na koniec 2024 r. wkłady członków z sektora prywatnego EuroHPC wynosiły zaledwie 0,3% docelowej kwoty 900 mln euro na lata 2021–2027. Jak zauważył Trybunał już w 2022 i 2023 r.⁵, dopóki ustalenia finansowe EuroHPC lub wartości docelowe wkładów członków z sektora prywatnego pozostaną takie same, Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie wysokiego docelowego wkładu członków z sektora prywatnego w WRF na lata 2021–2027. Zagraża to osiągnięciu ogólnych celów programowych Wspólnego Przedsięwzięcia polegających na zapewnieniu ścisłej współpracy z partnerami z sektora prywatnego. Więcej informacji na temat działań podjętych w związku z odpowiednim zaleceniem Trybunału w 2023 r. znajduje się w [tabeli 2.4](#) (1/2023).

⁵ Sprawozdanie roczne za 2022 r. dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE (pkt 3.9.17) i sprawozdanie roczne za 2023 r. dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE (pkt 3.9.19).

Wysokość wkładów Eurocontrol na rzecz SESAR 3 również znajdowała się poniżej wartości docelowej w ramach programu „Horyzont Europa” na koniec 2024 r.

2.28. Na koniec 2024 r. wkłady Eurocontrol na rzecz SESAR 3 wyniosły zaledwie 16% wartości docelowej w ramach programu „Horyzont Europa”, wynoszącej 500 mln euro. Trybunał odnotował podobną sytuację w przypadku poprzednich WRF.

Zalecenie nr 2

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 powinno współpracować z Eurocontrol na rzecz zwiększenia wkładów tej organizacji, jak również przeprowadzać co roku monitorowanie postępów, aby zapewnić osiągnięcie docelowego wkładu Eurocontrol określonego w WRF na lata 2021–2027.

Termin realizacji: połowa 2026 r.

Nadal występują opóźnienia we wnoszeniu wkładów pieniężnych przez partnerów na rzecz GH EDCTP3

2.29. Według stanu na koniec 2024 r., trzeciego roku realizacji programu, wartość wkładów pieniężnych wniesionych przez partnerów na rzecz GH EDCTP3 był nadal bardzo niski i wynosił 15,6 mln euro (4% docelowej kwoty 400 mln euro). W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło tylko dwóch dodatkowych partnerów, których wkłady w wysokości około 2,2 mln euro zostaną wpłacone w latach 2025 i 2026. Ten niedobór wkładów może znacznie zmniejszyć efekt mnożnikowy działalności Wspólnego Przedsięwzięcia, a zatem stanowi zagrożenie dla realizacji celów programu.

Zalecenie nr 3

GH EDCTP3 powinno opracować plan działania mający na celu wskazanie i przyciągnięcie dodatkowych wnoszących wkład partnerów z Europy i z całego świata, tak aby wzmocnić swoje zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji, wygenerować dodatkowe wkłady finansowe i zapewnić osiągnięcie celów programu.

Termin realizacji: koniec 2026 r.

ECCC nie ma informacji na temat skumulowanych wkładów wniesionych przez jego członków przed osiągnięciem autonomii finansowej

2.30. We wrześniu 2024 r. ECCC osiągnęło autonomię finansową. Wspólne Przedsięwzięcie nie zawarło jednak w swoim rocznym sprawozdaniu finansowym za 2024 r.

żadnych informacji na temat skumulowanych wkładów wniesionych przez jego członków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, zanim osiągnęło ono autonomię finansową. Ponadto ECCC nie porównało wkładów otrzymanych do końca roku ze wszystkich źródeł z docelowymi wartościami wkładu określonymi dla każdego programu.

Zalecenie nr 4

Aby zagwarantować, że roczne sprawozdanie finansowe ECCC będzie zawierało pełne informacje na temat wyników Centrum na koniec roku, powinno ono gromadzić dane, monitorować i prowadzić sprawozdawczość w zakresie dobrowolnych wkładów finansowych i rzeczowych państw członkowskich na rzecz wspólnych działań, a także ich powiązanych wkładów finansowych na rzecz kosztów administracyjnych ECCC.

Termin realizacji: połowa 2026 r.

Uchybienia w systemach zarządzania i kontroli

Niektóre wspólne przedsięwzięcia, które w 2024 r. dokonały wysokich płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont Europa”, nie wdrożyły jeszcze ram kontroli opartych na analizie ryzyka

2.31. Ze względu na zmienioną strategię audytu Wspólnej Służby Audytu dotyczącą programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (zob. pkt [1.36](#)) oraz jej wpływ na mechanizmy kontroli wewnętrznej wspólnych przedsięwzięć w zakresie badań naukowych i innowacji Trybunał dokonał przeglądu stopnia wdrożenia ram kontroli opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”.

2.32. Stosowanie ram kontroli opartych na analizie ryzyka powinno umożliwić wspólnym przedsięwzięciom zapewnienie, aby beneficjenci i projekty, które mogą być obciążone ryzykiem, byli poddawani intensywnym kontrolom *ex ante* lub audytom *ex post* Wspólnej Służby Audytu, oraz aby wyniki tych audytów należało uwzględniać w ocenie ryzyka na potrzeby przyszłych kontroli *ex ante*. Scentralizowane mechanizmy i systematyczne kontrole powinny być kluczowymi elementami poświadczenia wiarygodności przez dyrektora wykonawczego w odniesieniu do legalności i prawidłowości transakcji płatniczych, będącego częścią rocznego sprawozdania z działalności każdego wspólnego przedsięwzięcia.

2.33. Wdrożenie przez wszystkie wspólne przedsięwzięcia solidnych ram kontroli opartych na analizie ryzyka jest również ważne w świetle wzrostu płatności z tytułu dotacji w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” w przyszłości (zob. [tabela 2.1](#)). Niemniej do końca 2024 r. tylko cztery wspólne przedsięwzięcia (EU-Rail, CA, IHI i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów) ukończyły sporządzanie opartych na analizie ryzyka ram kontroli płatności

z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont Europa” (zob. działania następne w związku z zaleceniem 7/2022 w [tabeli 2.4](#)). Ponadto w ubiegłym roku CA było pierwszym wspólnym przedsięwzięciem, które przedstawiło poziom wydatków obarczonych ryzykiem błędu w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”. Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało go na 1,3%. Aby oszacować ten poziom, Wspólne Przedsięwzięcie zastosowało wytyczne udzielone przez DG BUDG w instrukcjach dotyczących rocznego sprawozdania z działalności. Dotyczą one obliczania poziomów błędu i błędu rezydualnego, ekspozycji finansowej jako kwoty obciążonej ryzykiem, kryteriów istotności dotyczących zastrzeżeń oraz wpływu na oświadczenie dyrektora wykonawczego. Wspólne Przedsięwzięcie oparło swoje szacunki na najnowszych danych Wspólnej Służby Audytu dotyczących poziomu błędu na poziomie jego beneficjentów.

W systemie zarządzania ryzykiem F4E nie uwzględniono w wystarczającym stopniu zagrożeń związanych ze zmianą założeń ITER w 2024 r. lub z zasobami ludzkimi

2.34. W czerwcu 2024 r. ITER-IO zaproponowało Radzie ITER zmieniony plan projektu, zawierający nowy zestaw założeń, który zastąpi plan uzgodniony w 2016 r. W zmienionym planie przesunięto zakończenie etapu montażu ITER z 2025 r. (pierwsza plazma) na 2035 r. (rozpoczęcie eksploatacji), a zakończenie całego projektu z 2042 r. na 2059 r. (17 lat później niż obecnie ustalona data zakończenia). Założenia z 2024 r. obejmują również szereg istotnych zmian technicznych w projekcie ITER, które mogą mieć istotny wpływ na zakres wkładów rzeczowych na rzecz F4E i wkładów pieniężnych na rzecz ITER-IO.

2.35. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym F4E szacowany wpływ finansowy założeń z 2024 r. jest głównym czynnikiem powodującym znaczny wzrost zobowiązań Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie realizacji projektu ITER („szacunkowy koszt końcowy”) z 21,2 mld euro (koniec 2023 r.; 21,6 mld euro w wartościach z 2024 r.) do 25,8 mld euro (koniec 2024 r.). Oznacza to wzrost wkładów Euratomu i Francji do budżetów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia o około 4,2 mld euro (w wartościach z 2024 r.).

2.36. Proponowane nowe założenia zwiększyły zagrożenie dla trwałości projektu ITER, a także ryzyko prawne, techniczne i gospodarcze oraz ryzyko finansowe. Zagrożenia te nie zostały odpowiednio odzwierciedlone w najnowszym rejestrze ryzyka Wspólnego Przedsięwzięcia. Zamiast tego, podobnie jak w poprzednich latach, proces określania rodzajów ryzyka F4E koncentruje się głównie na zagrożeniach dla operacyjnej realizacji projektu. Nie uwzględniono w nim w podobny sposób ryzyka horyzontalnego – takiego jak potrzeba restrukturyzacji Wspólnego Przedsięwzięcia i realokacja zasobów ludzkich w celu dostosowania się do założeń z 2024 r., nieproporcjonalne korzystanie z usługodawców zewnętrznych, kwestie dotyczące planowania i zarządzania zasobami oraz nieprzestrzegania [regulaminu pracowniczego UE](#) lub ram etycznych Wspólnego Przedsięwzięcia. Ponadto narzędzie informatyczne Wspólnego Przedsięwzięcia służące do zarządzania ryzykiem nie zapewnia

kompletnych informacji na temat istotnych kluczowych rodzajów ryzyka, takich jak rzeczywiste i prawdopodobne występowanie tych rodzajów ryzyka oraz aktualne skutki finansowe.

Zalecenie nr 5

Wspólne Przedsięwzięcie F4E powinno nadal zwiększać skuteczność swojego systemu zarządzania ryzykiem, a w szczególności:

- a) przy określaniu rodzajów ryzyka odpowiednio uwzględniać ryzyko horyzontalne związane ze zmienionymi założeniami z 2024 r. oraz kwestie dotyczące zasobów ludzkich;
- b) udoskonalić swoje narzędzie informatyczne do zarządzania ryzykiem, tak aby dysponować kompletnymi informacjami na temat istotnych kluczowych rodzajów ryzyka.

Termin realizacji: połowa 2026 r.

ECCC częściowo wdrożyło swoje ramy kontroli wewnętrznej

2.37. Według stanu na koniec 2024 r. ECCC częściowo wdrożyło swoje **ramy kontroli wewnętrznej**. W szczególności ECCC nadal nie zdołało zakończyć działań mających na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, ustanowienie polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi oraz wdrożenie zasad kontroli związanych z oceną ryzyka oraz działaniami w zakresie kontroli i monitorowania opartymi na analizie ryzyka.

Zalecenie nr 6

ECCC powinno zakończyć wdrażanie ram kontroli wewnętrznej, aby zapewnić skuteczność swoich systemów zarządzania i kontroli.

Termin realizacji: połowa 2026 r.

Monitorowanie działań podjętych w odpowiedzi na uwagi z ubiegłych lat i sformułowane zalecenia

2.38. W niniejszej sekcji przedstawiono w zarysie działania podjęte przez wspólne przedsiębiorstwa w odpowiedzi na uwagi sformułowane przez Trybunał w poprzednich latach, które opisano szczegółowo w tabelach dotyczących działań następczych w [rozdziale 3](#), a także na zalecenia Trybunału z rozdziału 2 sprawozdań rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć z poprzednich lat.

Wspólne przedsiębiorstwa podjęły działania w odpowiedzi na mniej niż połowę uwag Trybunału z poprzednich lat

2.39. Ogólnie rzecz biorąc, Trybunał uznaje, że do końca 2024 r. działania naprawcze podjęto w odpowiedzi na mniej niż połowę uwag przedstawionych w poprzednich sprawozdaniach rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć. Spośród 44 uwag, w odpowiedzi na które nie podjęto wystarczających działań do końca 2023 r., 18 (41%) zamknięto w 2024 r., ponieważ wspólne przedsiębiorstwa podjęły działania naprawcze lub ponieważ uwagi te przestały być aktualne. Było tak na przykład w przypadku, gdy zamówienie udzielone w sposób nieprawidłowy wygasło lub, ze względu na zmianę okoliczności, podjęcie działań w celu rozwiązania problemu nie byłoby opłacalne.

2.40. Na koniec 2024 r. otwartych pozostawało jednak 26 uwag (59%). Szczegółowe informacje na ten temat zamieszczono w załącznikach do [rozdziału 3](#).

Wspólne przedsiębiorstwa wdrożyły większość zaleceń Trybunału

2.41. W 2024 r. Trybunał w dalszym ciągu oceniał, czy działania zalecane przez Trybunał w rozdziale 2 ostatnich sprawozdań rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć (począwszy od sprawozdania za 2021 r.) zostały zrealizowane. W swojej ocenie Trybunał oparł się na wywiadach przeprowadzonych z pracownikami wspólnych przedsięwzięć zaangażowanymi w monitorowanie projektów operacyjnych i finansowych, kontrolę wewnętrzną i zarządzanie zasobami ludzkimi. Zbadał też dokumentację potwierdzającą przedstawioną przez wspólne przedsiębiorstwa.

2.42. W [tabeli 2.4](#) przedstawiono wyniki przeglądu działań następczych podjętych w związku z sześcioma zaleceniami zawartymi w sprawozdaniu rocznym Trybunału za 2023 r.,

a także sześcioma zaleceniami ze sprawozdań rocznych Trybunału za 2021 i 2022 r., które na koniec 2023 r. nie zostały jeszcze w pełni wdrożone.

2.43. Spośród tych 12 zaleceń termin wdrożenia czterech wyznaczono na koniec 2024 r. Trybunał uważa, że do końca 2024 r.:

- o dwa zalecenia – dotyczące monitorowania finalizacji projektów zatwierdzonych w poprzednich WRF oraz osiągnięcia wartości docelowych wkładów członków z sektora prywatnego w WRF na lata 2021–2027 – zostały w pełni zrealizowane przez wszystkie zainteresowane wspólne przedsięwzięcia;
- o trzecie zalecenie – dotyczące wdrożenia podejścia kontrolnego opartego na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” – zostało w pełni zrealizowane przez cztery wspólne przedsięwzięcia (EU-Rail, CA, IHI i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów), lecz tylko częściowo zrealizowane przez pozostałe zainteresowane wspólne przedsięwzięcia;
- o czwarte zalecenie – dotyczące zasobów ludzkich EuroHPC – zostało zrealizowane pod pewnymi względami, jeżeli chodzi o osiągnięcie docelowego poziomu zatrudnienia przez Wspólne Przedsięwzięcie w zakresie WRF na lata 2021–2027, lecz w pełni zrealizowane, jeżeli chodzi o zwiększenie przejrzystości procedur rekrutacji.

2.44. Spośród pozostałych ośmiu zaleceń, których termin realizacji przypada po 2024 r., jedno zostało zrealizowane w pełni (dotyczące przyjęcia wytycznych na temat przedstawienia pierwszego rocznego sprawozdania finansowego nowo powstałych wspólnych przedsięwzięć), a sześć – pod pewnymi względami. Dotyczą one korzystania przez F4E z usługodawców zewnętrznych i metod zarządzania ryzykiem, opóźnień w realizacji celów w zakresie wkładów członków EuroHPC z sektora prywatnego w WRF na lata 2021–2027 oraz znacznej nadwyżki środków pieniężnych zarówno w EuroHPC, jak i we Wspólnym Przedsięwzięciu na rzecz Czipów. Zalecenie, które w ogóle nie zostało jeszcze zrealizowane, obejmuje przyjęcie wytycznych dotyczących szacowania potrzeb wspólnych przedsięwzięć w zakresie zasobów ludzkich. Trybunał odnotował, że przy realizacji tego zalecenia wspólne przedsięwzięcia są w dużym stopniu zależne od Komisji.

Tabela 2.4 – Monitorowanie realizacji zaleceń sformułowanych przez Trybunał w poprzednich latach

Poziom realizacji: w pełni; w przeważającej mierze; częściowo; niezrealizowane.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
6/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem F4E	Wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć system rejestracji czasu pracy, aby uzyskać obiektywne dane na temat tego, ile czasu pracownicy poświęcają na poszczególne działania.		W 2024 r. w ramach rozwiązań dotyczących zaplecza administracyjnego wspólnych przedsięwzięć działu zasobów ludzkich nadal prowadziły harmonizację i optymalizację narzędzi informatycznych udostępnionych wszystkim wspólnym przedsięwzięciom (Sysper i Systal). W 2024 r. Komisja rozpoczęła wdrażanie nowej zintegrowanej platformy do zarządzania zasobami ludzkimi, która ma zastąpić wcześniejsze narzędzia. W 2025 r. Komisja potwierdziła jednak, że nowe narzędzie nie będzie obejmowało zadaniowego systemu zarządzania czasem. Wdrożenie przez wspólne przedsięwzięcia odrębnego systemu byłoby bardzo zasobochłonne i powodowałoby problemy związane z integracją ze wspólnym narzędziem w obszarze zasobów kadrowych. Termin realizacji: do końca 2025 r.
7/2021	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem F4E	Wspólne przedsięwzięcia powinny opracować sformalizowany model bądź wytyczne wskazujące, jak oszacować potrzeby kadrowe (w tym zapotrzebowanie na niezbędne kompetencje) w odniesieniu do każdego obszaru działalności i działu, mając na względzie optymalne wykorzystanie zasobów kadrowych.		Realizacja tego zalecenia musi być w pełni wspierana przez Komisję (w szczególności przez partnerskie dyrekcje generalne i DG BUDG), która podejmuje ostateczne decyzje w sprawie przydziału zasobów na rzecz wspólnych przedsięwzięć na przyszłość. Z tego powodu nie może ono zostać wdrożone do czasu podjęcia negocjacji budżetowych w sprawie nowych WRF (pod koniec 2026 r.). Termin realizacji: do końca 2027 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
8/2021	F4E	Kierownictwo F4E powinno zintensyfikować działania, jakie podjęło już w celu zniwelowania ryzyka związanego z korzystaniem z pracowników zewnętrznych, w szczególności ryzyka nieefektywnego zarządzania ze względu na niejasny podział obowiązków pomiędzy pracowników etatowych i zewnętrznych.		W 2022 r. utworzono grupę roboczą, aby zbadać kwestię polegania w dużym stopniu na zasobach zewnętrznych, w celu lepszego planowania i uzasadnienia ich zaangażowania. Grupa robocza opracowała następnie politykę korzystania z usługodawców zewnętrznych, która została zatwierdzona przez dyrektora w 2024 r. Polityka ta jednak nie przewiduje scentralizowanej koordynacji zlecania usług usługodawcom zewnętrznym ani zarządzania nimi. W 2023 r. w ramach audytu zarządzania zasobami ludzkimi i etyki w F4E przeprowadzanego przez Służbę Audytu Wewnętrznego zgłoszono istotne problemy dotyczące koordynacji zlecania usług usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi. Realizacja uzgodnionego planu działania jest nadal w toku i powinna zostać zakończona do końca 2025 r. Termin realizacji: do końca 2025 r.
1/2022	EuroHPC, IHI, CBE i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	Wspólne przedsięwzięcia powinny ustanowić plan działania wraz z harmonogramem jego realizacji, który pozwoli im sfinalizować wdrażanie projektów zatwierdzonych w poprzednich WRF.		Zaktualizowany system eGrant (Compass) obejmuje nowe narzędzia w zakresie sprawozdawczości i monitorowania, które wspólne przedsięwzięcia wykorzystywały do monitorowania wygaszania projektów finansowanych z dotacji z programu „Horyzont 2020”, a także do oceny wniosków o przedłużenie oraz zawieszenia płatności. Termin realizacji: do końca 2024 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
2/2022	EuroHPC, CBE	Aby zapewnić osiągnięcie wartości docelowej wkładów członków z sektora prywatnego CBE i EuroHPC w WRF na lata 2021–2027, te wspólne przedsięwzięcia powinny – w oparciu o strategiczny plan realizacji programu – co roku monitorować poziom wkładów wniesionych przez poszczególnych członków z sektora prywatnego.		Oba te wspólne przedsięwzięcia opracowały wieloletni program prac i budżet w odniesieniu do swoich działań w WRF na lata 2021–2027, co ma pozwolić na zaplanowanie w perspektywie wieloletniej szacowanych wkładów ich członków. Termin realizacji: do końca 2024 r.
7/2022	EU-Rail, CA, IHI, i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów	W ramach programu „Horyzont Europa” wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć podejście do zarządzania dotacjami oparte na analizie ryzyka. Podejście to powinno obejmować główne etapy zarządzania dotacjami, od przygotowania do płatności. W tym kontekście wspólne przedsięwzięcia powinny w szczególności zapewnić, by: a) beneficjenci i projekty, które mogą być obarczone ryzykiem, podlegały zintensyfikowanemu kontrolom <i>ex ante</i> lub audytom <i>ex post</i> ; b) istotne wyniki audytów <i>ex post</i> były należycie uwzględniane w ocenie ryzyka na potrzeby przyszłych kontroli <i>ex ante</i> .		EU-Rail realizuje działania w ramach programu „Horyzont Europa” wyłącznie w oparciu o dotacje w postaci płatności ryczałtowych. W 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie ukończyło już oparte na analizie ryzyka ramy kontroli, a w grudniu 2024 r. zaktualizowało swoją strategię kontroli w ramach programu „Horyzont Europa”, aby dostosować je do najnowszych wytycznych Komisji na temat przeglądów technicznych <i>ex post</i> dotyczących dotacji w postaci płatności ryczałtowych w ramach programu „Horyzont Europa”. W 2024 r. CA, IHI i Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów ukończyły oparte na analizie ryzyka ramy kontroli płatności z tytułu dotacji w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”. Termin realizacji: do końca 2024 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
7/2022	Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem F4E, EU-Rail, CA, IHI i Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów	W ramach programu „Horyzont Europa” wszystkie wspólne przedsięwzięcia powinny wdrożyć podejście do zarządzania dotacjami oparte na analizie ryzyka. Podejście to powinno obejmować główne etapy zarządzania dotacjami, od przygotowania do płatności. W tym kontekście wspólne przedsięwzięcia powinny w szczególności zapewnić, by: a) beneficjenci i projekty, które mogą być obarczone ryzykiem, podlegały zintensyfikowanym kontrolom <i>ex ante</i> lub audytom <i>ex post</i>; b) istotne wyniki audytów <i>ex post</i> były należycie uwzględniane w ocenie ryzyka na potrzeby przyszłych kontroli <i>ex ante</i>.		W lutym 2024 r. wspólne przedsięwzięcia działające w dziedzinie innowacji i badań naukowych opracowały wspólne podejście w zakresie wdrażania i wytyczne dotyczące strategii kontroli Wspólnej Służby Audytu w ramach programu „Horyzont Europa”, w której przewidziano alternatywne mechanizmy i wskaźniki uzyskiwania pewności kompensujące fakt, że nie zostaną przeprowadzone audyty <i>ex post</i> reprezentatywnej próby beneficjentów i nie zostanie obliczony poziom błędu dla poszczególnych wspólnych przedsięwzięć. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie SNS dokonało płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont Europa” na dużą kwotę (około 83 mln euro), lecz nie wdrożyło jeszcze ram kontroli opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do takich wydatków. Trybunał odnotowuje, że ustanowienie skutecznych ram kontroli opartych na analizie ryzyka jest zadaniem czasochłonnym. Termin realizacji: do końca 2024 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
1/2023	EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno wesprzeć Komisję w ponownym oceniu docelowych wartości wkładów członków z sektora prywatnego na rzecz programów na lata 2021–2027 („Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”).		W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC poinformowało swoją radę zarządzającą, do której należy również Komisja, o powodach, dla których obecny docelowy wkład członków z sektora prywatnego nie może zostać osiągnięty i należy go zmienić. Wspólne Przedsięwzięcie zwróciło się również do zewnętrznej firmy audytorskiej o dodatkowe porady dotyczące sposobu maksymalizacji jego zdolności w zakresie monitorowania i sprawozdawczości w odniesieniu do wkładów rzeczowych na rzecz działań operacyjnych w ramach obecnych ograniczeń. Termin realizacji: połowa 2025 r.
2/2023	CA	Wspólne Przedsięwzięcie CA powinno, po pierwsze, opracować mechanizmy naprawcze w celu ograniczenia nadwyżek środków pieniężnych do rozsądnego poziomu oraz, po drugie, w koordynacji z Komisją odpowiednio dostosować swoje wnioski o przekazanie środków pieniężnych na poszczególne lata budżetowe do szacowanych potrzeb w zakresie wydatków.		Wspólne Przedsięwzięcie CA znacznie ograniczyło zgromadzoną nadwyżkę środków pieniężnych z 237 mln euro na koniec 2023 r. do 105 mln euro na koniec 2024 r. (spadek o 56%). Pozostała nadwyżka była potrzebna do pokrycia płatności w pierwszych czterech miesiącach 2025 r. Termin realizacji: do końca 2025 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
2/2023	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów, EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów i Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinny, po pierwsze, opracować mechanizmy naprawcze w celu ograniczenia nadwyżek środków pieniężnych do rozsądnego poziomu oraz, po drugie, w koordynacji z Komisją odpowiednio dostosować swoje wnioski o przekazanie środków pieniężnych na poszczególne lata budżetowe do szacowanych potrzeb w zakresie wydatków.		W 2024 r. nadwyżka środków pieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów wzrosła. Na koniec roku wynosiła ona 479 mln euro, zaś na koniec 2023 r. 438 mln euro. W 2025 r., na podstawie ponownej oceny potrzeb w ramach budżetu na płatności z tytułu działalności operacyjnej, Wspólne Przedsięwzięcie zmniejszyło początkowy budżet programu „Cyfrowa Europa” o 100 mln euro. Komisja akceptuje jednak takie zmiany jedynie pod warunkiem, że uwolnione finansowanie jest potrzebne innym organom UE. Nadwyżka środków pieniężnych EuroHPC również wzrosła w 2024 r. do 904,7 mln euro na koniec roku. Rok wcześniej wyniosła ona 840,7 mln euro. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło wdrażanie mechanizmów naprawczych w 2024 r., w związku z czym wpływ tych działań będzie widoczny dopiero przy okazji wykonywania budżetu na 2026 r. Termin realizacji: do końca 2025 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
3/2023	EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno wykorzystać zwiększone zasoby kadrowe do osiągnięcia swojego celu w zakresie rekrutacji do końca 2024 r.		Do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC powinno było zatrudnić 39 nowych pracowników, aby uzupełnić stan zatrudnienia wynoszący 54 pracowników. Taki stan zatrudnienia jest niezbędny do realizacji działań EuroHPC w WRF na lata 2021–2027. Na koniec 2024 r. 14 z 39 nowych stanowisk było jednak nadal nieobsadzonych.
		Aby zwiększyć przejrzystość procedur rekrutacyjnych i uzasadnić proces decyzyjny komisji rekrutacyjnej, EuroHPC powinno na etapie wstępnej selekcji kandydatów korzystać z uprzednio uzgodnionej siatki punktowej, zgodnie z praktyką pozostałych wspólnych przedsięwzięć i innych organów UE.		W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC wdrożyło stosowanie siatki punktowej na etapie wstępnej selekcji w procedurach naboru, w której określono wagę każdego kryterium podstawowego. Termin realizacji: do końca 2024 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
4/2023	F4E	Wspólne Przedsięwzięcie F4E powinno ustanowić scentralizowaną jednostkę ds. koordynacji zlecania zadań usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi oraz przyjąć kompleksową metodykę regularnej oceny łącznych potrzeb w zakresie zasobów kadrowych (tj. personelu statutowego i usługodawców zewnętrznych) w oparciu o obciążenie pracą i wymagane umiejętności. Wspólne Przedsięwzięcie powinno również uzupełnić swój rejestr ryzyka o najważniejsze zagrożenia wynikające z wysokiego poziomu zlecania zadań usługodawcom zewnętrznym w perspektywie długoterminowej.		W 2024 r. dyrektor F4E zatwierdził politykę korzystania z usługodawców zewnętrznych, która objęła m.in. definicję tego rodzaju usługodawców oraz planowanie dotyczące potrzeb. Następnie w 2025 r. podjęto decyzję o scentralizowaniu koordynacji i zarządzania tymi usługodawcami. Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie zaktualizowało odpowiednio swojego rejestru ryzyka. Termin realizacji: do końca 2025 r.
5/2023	F4E	Wspólne Przedsięwzięcie F4E powinno wdrożyć zintegrowany proces zarządzania ryzykiem w swoich ramach kontroli wewnętrznej, aby skutecznie nim zarządzać.		W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E wprowadziło regularne kwartalne spotkania między swoimi funkcjami ds. zarządzania ryzykiem i ds. audytu wewnętrznego. Wspólne Przedsięwzięcie nie zaktualizowało jednak jeszcze swoich ram kontroli wewnętrznej w celu uwzględnienia w nich zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem. Termin realizacji: połowa 2025 r.

Numer i rok	Wspólne przedsięwzięcie	Zalecenie Trybunału	Poczynione postępy – analiza Trybunału	
			Poziom realizacji	Uwagi
6/2023	SNS i GH EDCTP3	Należy opracować wytyczne w zakresie rachunkowości, określając w nich zasady sporządzania pierwszych rocznych sprawozdań finansowych przez nowe wspólne przedsięwzięcia. Wytyczne te powinny zawierać instrukcje dotyczące tego, jak dokonać rozróżnienia między zasobami finansowymi wdrażanymi przez Komisję a zasobami finansowymi wdrażanymi przez wspólne przedsięwzięcie po uzyskaniu przez nie niezależności finansowej.		W czerwcu 2025 r. Komisja wydała instrukcje dotyczące księgowania przenoszenia aktywów i zobowiązań wszelkich nowych podmiotów utworzonych na mocy TFUE i Traktatu Euratom, a także organów realizujących partnerstwa publiczno-prywatne. Zawarto w nich jasne wytyczne dotyczące poszczególnych elementów pierwszego zestawu rocznych sprawozdań finansowych. Termin realizacji: połowa 2025 r.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Inne niedawno opublikowane sprawozdania specjalne dotyczące wspólnych przedsięwzięć

2.45. W 2024 r. i w pierwszej połowie 2025 r. Trybunał opublikował trzy sprawozdania specjalne dotyczące wspólnych przedsięwzięć (zob. [rys. 2.3](#)).

Rys. 2.3 – Inne sprawozdania specjalne opublikowane niedawno przez Trybunału dotyczące wspólnych przedsięwzięć

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 08/2024 pt.

„Unijne ambicje w dziedzinie sztucznej inteligencji – podstawą sukcesu będą wzmocnione zarządzanie i lepiej ukierunkowane inwestycje na większą skalę”

W ramach kontroli oceniono, na ile skutecznie Komisja przyczyniła się do rozwoju ekosystemu AI w UE. W tym kontekście Trybunał przeanalizował wyniki unijnego planu w sprawie AI, a także środki wydane w ramach programów „Horyzont 2020”, „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” w latach 2014–2022 na badania naukowe i innowacje w zakresie technologii AI i infrastruktury AI.

Ustalenia kontroli

Komisja utworzyła wprawdzie takie warunki finansowe i infrastrukturalne, które mają sprzyjać rozwojowi i upowszechnianiu sztucznej inteligencji, lecz finansowana ze środków UE infrastruktura – taka jak zaplecze testowe, przestrzenie danych czy platforma „Sztuczna inteligencja na żądanie” – w ramach planów dotyczących AI przyciągnęła dotychczas jedynie skromne wsparcie kapitałowe UE (takie jak finansowanie kapitałowe) dla innowatorów.

Jednolity rynek danych jest nadal na początkowym etapie realizacji i nie spowoduje natychmiastowego przyspieszenia inwestycji w dziedzinie AI.

Rezultaty dofinansowanych przez UE projektów w dziedzinie AI nie są systematycznie monitorowane.

Koordinacja działań UE i państw członkowskich jest nieskuteczna ze względu na brak narzędzi zarządzających.

Zalecenia

Komisja powinna:

- usprawnić planowanie i koordynację inwestycji w sztuczną inteligencję poprzez ponowną ocenę docelowego poziomu unijnych inwestycji w sztuczną inteligencję oraz sposobu, w jaki państwa członkowskie mogą przyczynić się do jego osiągnięcia;
- ocenić zapotrzebowanie na instrument wsparcia kapitałowego w większym stopniu ukierunkowany na sztuczną inteligencję;
- dopilnować, aby finansowana przez UE infrastruktura sprzyjająca innowacjom w dziedzinie AI funkcjonowała w skoordynowany sposób, i zapewnić pojedynczy punkt dostępu do tej infrastruktury;
- zwiększyć wsparcie na rzecz wykorzystywania osiągniętych wyników w UE oraz koordynację i monitorowanie tego wykorzystania;
- wesprzeć wykorzystywanie w UE wyników badań naukowych i innowacji w dziedzinie AI prowadzonych w ramach programu „Horyzont Europa”.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 11/2024 pt.

„Unijna polityka przemysłowa w dziedzinie wodoru odnawialnego. Ramy prawne zostały w większości przyjęte – czas zweryfikować sytuację w praktyce”

W ramach niniejszej kontroli oceniono unijną politykę przemysłową w dziedzinie wodoru odnawialnego, koncentrując się na ramach prawnych ustanowionych przez Komisję i ich wpływie na rozwój rynku wodoru w UE.

Ustalenia kontroli

Ramy prawne Komisji są niemal kompletne i gwarantują pewność prawną, jeżeli chodzi o tworzenie nowego rynku. Cele Komisji na 2030 r. w zakresie produkcji wodoru odnawialnego i popytu na ten gaz są jednak zbyt ambitne.

Stworzenie unijnego przemysłu wodorowego wymaga ogromnych nakładów inwestycyjnych, publicznych i prywatnych. Tymczasem Komisja nie ma pełnego oglądu sytuacji ani w zakresie potrzeb inwestycyjnych, ani w zakresie dostępnych środków publicznych. Ponadto unijne finansowanie – szacowane przez Trybunał na 18,8 mld euro na okres 2021–2027 – jest rozproszone i pochodzi z kilku programów, co utrudnia przedsiębiorstwom wybór najlepszego rodzaju finansowania dla danego projektu.

Jednym z głównych problemów związanych z tym rodzajem się rynkiem jest błędne koło na rynku: strona podażowa czeka na wzrost popytu, a strona popytowa – na wzrost podaży.

Zalecenia

Komisja powinna:

- dokonać strategicznych wyborów na przyszłość po zweryfikowaniu sytuacji w praktyce, tak aby nie popaść w nowe zależności strategiczne;
- opracować unijny plan działania i monitorować postępy;
- uzyskać wiarygodne dane dotyczące finansowania krajowego i w tym kontekście ocenić adekwatność mechanizmów finansowania unijnego;
- monitorować proces wydawania pozwoleń w państwach członkowskich;
- podjąć jasną decyzję w sprawie wsparcia i koordynacji działań prowadzonych w porozumieniu z przemysłem wodorowym i na jego rzecz.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 12/2025 pt.

„Unijna strategia w dziedzinie mikroczipów – poczyniono pewne postępy w jej wdrażaniu, ale akt w sprawie czipów najprawdopodobniej nie wystarczy, by udało się osiągnąć zbyt wysoko postawiony cel cyfrowej dekady”

W ramach niniejszej kontroli oceniono postępy we wdrażaniu unijnej strategii w dziedzinie mikroczipów, koncentrując się na kwestii skuteczności aktu Komisji w sprawie czipów w realizacji ambitnego celu cyfrowej dekady polegającego na osiągnięciu poziomu 20% globalnej produkcji półprzewodników do 2030 r. Zbadano również skuteczność mechanizmów finansowania i strategii przemysłowych oraz zdolność UE do zmniejszenia zależności od zagranicznych dostawców półprzewodników.

Ustalenia kontroli

Jest mało prawdopodobne, aby akt w sprawie czipów i powiązane finansowanie były wystarczające do osiągnięcia celu cyfrowej dekady ze względu na silną zależność UE od dostawców zewnętrznych i podatności łańcucha dostaw na zagrożenia, w szczególności dotyczące zaawansowanych technologii produkcji czipów.

Największy udział w inwestycjach nadal przypada na państwa członkowskie i sektor prywatny.

Kluczowymi przeszkodami w zwiększaniu zdolności UE w zakresie półprzewodników nadal są niedobory wykwalifikowanej siły roboczej i wąskie gardła w produkcji.

Dodatkowe wyzwania stanowią niewystarczający dostęp UE do surowców, wysokie koszty energii i napięcia geopolityczne.

Zalecenia

Komisja powinna:

- pilnie przeprowadzić weryfikację strategii w praktyce i podjąć niezbędne krótkoterminowe działania naprawcze;
- rozpocząć przygotowywanie kolejnej strategii dotyczącej półprzewodników.

Źródło: szczegółowe informacje na temat sprawozdań, odnośnych zaleceń i odpowiedzi jednostek kontrolowanych można znaleźć na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu.

Odpowiedzi wspólnych przedsięwzięć na uwagi przedstawione w rozdziałach 1 i 2

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/JUS-Replies-SAR-JUS-2024/JUS-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Rozdział 3

**Poświadczenia wiarygodności
wydane w odniesieniu do wspólnych
przedsięwzięć UE**

3.1. Informacje leżące u podstaw poświadczeń wiarygodności

Podstawa do wydania opinii

3.1.1. Trybunał przeprowadził kontrolę zgodnie z wydanymi przez Międzynarodową Federację Księgowych (IFAC) Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i kodeksem etyki oraz Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) wydanymi przez INTOSAI. Obowiązki Trybunału wynikające z tych standardów opisano bardziej szczegółowo w części sprawozdania dotyczącej zadań Trybunału dotyczących kontroli. Trybunał spełnił również wymogi dotyczące niezależności i wywiązał się z obowiązków etycznych określonych w Kodeksie etyki zawodowych księgowych wydanym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (IESBA). W jego przekonaniu uzyskane przezeń dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania niniejszych opinii.

Podejście kontrolne

3.1.2. Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie oraz innym organom udzielającym absolutorium poświadczenia wiarygodności dotyczące wiarygodności sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć UE oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u ich podstaw.

3.1.3. Przyjęte przez Trybunał podejście kontrolne obejmuje analityczne procedury kontrolne, bezpośrednie badanie transakcji oraz ocenę kluczowych mechanizmów kontrolnych w stosowanych przez wspólne przedsięwzięcia systemach nadzoru i kontroli. Uzupełniają to podejście dowody uzyskane w wyniku prac innych kontrolerów oraz analiza informacji przekazanych przez kierownictwo jednostek kontrolowanych.

Zadania kierownictwa i osób odpowiedzialnych za zarządzanie

3.1.4. Na podstawie art. 310–325 TFUE oraz regulaminów finansowych wspólnych przedsięwzięć kierownictwo każdego wspólnego przedsięwzięcia odpowiada za sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi międzynarodowymi standardami rachunkowości sektora publicznego oraz za zapewnienie legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Do zadań kierownictwa należy także zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie mechanizmów kontroli wewnętrznej umożliwiających sporządzenie i prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem. Kierownictwo

ponosi również ostateczną odpowiedzialność za dopilnowanie, by ujęte w sprawozdaniu finansowym działania, transakcje finansowe i inne informacje były zgodne z odpowiednimi przepisami.

3.1.5. Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego kierownictwo odpowiada za ocenę zdolności wspólnego przedsięwzięcia do kontynuacji działalności. Odpowiada też za ujawnienie problematycznych kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za prowadzenie rachunkowości przy założeniu kontynuacji działalności, chyba że zamierza lub zostaje zmuszona zlikwidować jednostkę lub zaprzestać działalności.

3.1.6. Do zadań osób odpowiedzialnych za zarządzanie w poszczególnych wspólnych przedsięwzięciach należy nadzór nad sprawozdawczością finansową wspólnego przedsięwzięcia.

Zadania Trybunału związane z kontrolą sprawozdań finansowych i transakcji leżących u ich podstaw

3.1.7. Jeśli chodzi o informacje finansowe przedstawione w odniesieniu do poszczególnych wspólnych przedsięwzięć, Trybunał uzyskuje wystarczające i odpowiednie dowody kontroli pozwalające wyrazić z wystarczającą pewnością opinię na temat sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw.

- o W ramach kontroli rocznych sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć, które obejmują sprawozdania finansowe⁶ oraz sprawozdania z wykonania budżetu każdego wspólnego przedsięwzięcia za dany rok budżetowy, Trybunał uwzględnia audyt przeprowadzony przez niezależnego audytora zewnętrznego zgodnie z art. 70 ust. 6 rozporządzenia finansowego UE⁷.
- o W ramach kontroli dochodów Trybunał weryfikuje wkłady z budżetu UE lub otrzymane od innych członków bądź państw uczestniczących i ocenia stosowane przez poszczególne wspólne przedsięwzięcia procedury poboru ewentualnych innych dochodów.
- o W ramach kontroli wydatków Trybunał bada transakcje płatnicze po tym, jak koszty zostaną poniesione, zaksięgowane i zatwierdzone. Kontrola ta obejmuje wszystkie kategorie płatności w chwili wypłaty środków z wyjątkiem zaliczek. Trybunał bada zaliczki po przedstawieniu przez odbiorcę środków uzasadnienia ich właściwego wykorzystania oraz po przyjęciu tego uzasadnienia przez wspólne przedsięwzięcie na drodze rozliczenia

⁶ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu, sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto, opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁷ Sprawozdanie obejmuje zbiorczo wszystkie operacje budżetowe i informację dodatkową.

danej zaliczki, niezależnie od tego, czy dochodzi do niego w tym samym roku, czy w latach kolejnych. W swojej ogólnej ocenie Trybunał uwzględnia również wyniki audytów *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu (CAS) działającą w ramach DG RTD Komisji dotyczących wydatków wspólnych przedsięwzięć na dotacje w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa”, jak również tych przeprowadzanych przez Europejską Agencję Wykonawczą ds. Zdrowia i Cyfryzacji (HaDEA) dotyczących wydatków wspólnych przedsięwzięć na dotacje w ramach programu „Cyfrowa Europa”.

3.1.8. Na Trybunale spoczywa wyłączna odpowiedzialność za opinię kontrolną. Zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (ISA) i Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli (ISSAI) Trybunał stosuje profesjonalny osąd i zachowuje zawodowy sceptycyzm przez cały okres trwania kontroli. W szczególności kontrolerzy przeprowadzają opisane poniżej działania.

- Trybunał określa i ocenia ryzyko wystąpienia – w wyniku nadużyć lub błędów – istotnego zniekształcenia w sprawozdaniach finansowych lub istotnej niezgodności transakcji leżących u ich podstaw z wymogami prawnymi UE. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia lub niezgodności jest wyższe, jeśli takie zniekształcenie lub niezgodność wynika z nadużycia, a nie z błędu, ponieważ nadużycie może wiązać się ze złą wiarą, fałszerstwem, umyślnymi zaniechaniami, podaniem fałszywych informacji lub obejściem mechanizmów kontroli wewnętrznej. Opracowuje również i przeprowadza procedury kontroli w odpowiedzi na to ryzyko
- Trybunał dąży do zrozumienia systemu kontroli wewnętrznej istotnego w kontekście prowadzonej przez siebie kontroli. Celem tych działań nie jest wydanie opinii na temat skuteczności tych systemów, lecz wypracowanie stosownych procedur kontroli. W przypadku gdy Trybunał stwierdzi poważne uchybienia w zakresie kontroli wewnętrznej, stara się, w miarę możliwości, skwantyfikować wpływ oraz dostosować ocenę ryzyka na kolejny rok. Trybunał nie stwierdził tego rodzaju uchybień w ramach tegorocznej kontroli.
- Trybunał weryfikuje stosowność przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych i jednoznacznych informacji na temat zarządzania.
- Trybunał ocenia, czy kierownictwo właściwie prowadziło rachunkowość przy założeniu kontynuacji działalności, oraz, w oparciu o uzyskane dowody kontroli, ocenia, czy występuje istotny poziom niepewności w postaci zaistnienia zdarzeń lub okoliczności, które mogą podać w istotną wątpliwość zdolność wspólnego przedsięwzięcia do kontynuowania działalności. Jeśli Trybunał stwierdzi, że wystąpił istotny poziom niepewności, ma obowiązek zwrócić uwagę w sprawozdaniu finansowym na odpowiednie informacje ujawnione w tym sprawozdaniu bądź – jeśli takie ujawnione informacje są niewystarczające – wydać opinię zmodyfikowaną. Wnioski Trybunału opierają się na dowodach kontroli uzyskanych do momentu sporządzenia sprawozdania. Jednakże zdarzenia lub okoliczności zaistniałe później mogą spowodować, że jednostka zaprzestanie kontynuowania działalności.

- o Trybunał ocenia ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdań finansowych, w tym wszystkie przedstawione w nich informacje, a także czy sprawozdania te rzetelnie odzwierciedlają transakcje i zdarzenia leżące u ich podstaw.

3.1.9. Trybunał informuje kierownictwo o takich kwestiach jak planowany zakres i termin przeprowadzenia kontroli, jak również o wszelkich istotnych ustaleniach kontroli, w tym o wykrytych poważnych uchybieniach w systemach kontroli wewnętrznej.

3.1.10. W swoim sprawozdaniu Trybunał opisuje zagadnienia, które jego zdaniem mają największe znaczenie dla kontroli sprawozdania finansowego oraz transakcji leżących u jego podstaw. Trybunał opisuje te kwestie, chyba że ich podanie do wiadomości publicznej jest prawnie zakazane lub, w niezmiernie rzadkich przypadkach, Trybunał stwierdzi, że dana kwestia nie powinna zostać poruszona w sprawozdaniu, ponieważ można racjonalnie założyć, że negatywne konsekwencje jej ujawnienia przeważą nad korzyściami dla interesu publicznego.

3.1.11. Nie ma gwarancji, że kontrola sprawozdania finansowego zawsze wykaże wszystkie przypadki istotnych zniekształceń lub niezgodności. Przypadki te mogą być spowodowane nadużyciem lub błędem i są uważane za istotne, jeżeli można zasadnie oczekiwać, że rozpatrywane pojedynczo lub łącznie wpłyną one na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie takiego sprawozdania.

Wspólne przedsięwzięcia wdrażające unijne programy ramowe w zakresie badań naukowych i Innowacji

3.2. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Wprowadzenie

3.2.1. Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.⁸ SESAR 3 jest obecną wersją Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR, ustanowionego w lutym 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR) na okres ośmiu lat⁹, którego czas trwania został w czerwcu 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”¹⁰.

3.2.2. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zostało ustanowione jako partnerstwo publiczno-prywatne mające na celu opracowanie zmodernizowanego systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie oraz przyspieszenie – poprzez badania naukowe i innowacje – utworzenia [cyfrowej europejskiej przestrzeni powietrznej](#). Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG MOVE), Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej ([Eurocontrol](#)) oraz ponad 50 organizacji reprezentujących cały łańcuch wartości w sektorze lotnictwa, w tym porty lotnicze, wszelkiego rodzaju użytkownicy przestrzeni

⁸ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/2085](#) ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

⁹ [Rozporządzenie Rady \(WE\) nr 219/2007](#) w sprawie utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w celu opracowania europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR).

¹⁰ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 721/2014](#) zmieniające rozporządzenie (WE) nr 219/2007.

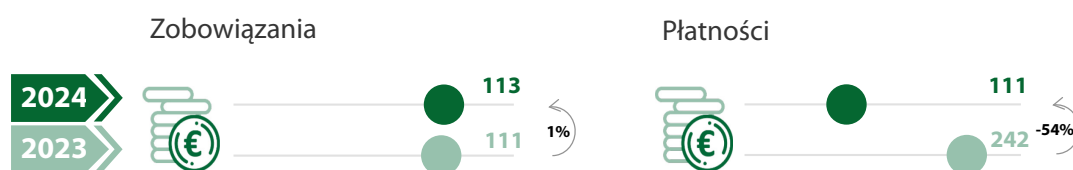
Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

powietrznej, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej, operatorzy bezzałogowych statków powietrznych i dostawcy usług oraz producenci i społeczność naukowa.

3.2.3. Na *rys. 3.2.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.2.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące SESAR 3

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.4. Zmniejszenie budżetu na płatności na 2024 r. wynika ze stosowania wieloletnich ogłoszeń o naborze wniosków. Pierwsze trzyletnie ogłoszenie opublikowano w 2023 r., a większości powiązanych płatności zaliczkowych dokonano w ostatnich miesiącach tego samego roku. W związku z tym w 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie spodziewało się jeszcze rozliczenia deklaracji kosztów przedstawionych przez beneficjentów.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.2.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej 3 (SESAR 3) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **177** stanowią integralną część opinii.

3.2.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe SESAR 3 obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.2.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego SESAR 3 i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.2.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.2.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń SESAR 3 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.2.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zakończyło finansowanie programu „Horyzont 2020” w 2024 r., lecz wniesionych zostało jedynie 88% ustalonych wkładów

3.2.11. W [tabeli 3.2.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków SESAR 3 na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Tabela 3.2.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i porozumieniami dwustronnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG MOVE)	555,8	29,3	brak danych	585,0	566,0	brak danych	brak danych	brak danych	566,0	97%
Eurocontrol	467,0	25,0	brak danych	492,0	17,1	325,9	0,0	brak danych	343,0	70%
Członkowie z sektora prywatnego	280,0	18,5	brak danych	298,5	17,3	287,4	0,0	brak danych	304,7	102%
łącznie	1 302,8	72,8	brak danych	1 375,5	600,4	613,3	0,0	brak danych	1 213,7	88%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.12. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 zakończyło realizację programu „Horyzont 2020”. Ogólnie rzecz biorąc, do końca roku przedsięwzięcie otrzymało około 88% zaplanowanych środków. Problem niedotrzymania założeń dotyczących wkładów finansowych był szczególnie widoczny w przypadku Eurocontrol, który osiągnął jedynie 70% wartości docelowej.

Wysokość wkładów Eurocontrol na koniec 2024 r. również znajdowała się poniżej wartości docelowej w ramach programu „Horyzont Europa”

3.2.13. W tabeli 3.2.2 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków SESAR 3 na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Tabela 3.2.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG MOVE) ⁽²⁾	585,0	30,0	615,0	183,4	59,0	brak danych	brak danych	242,4	39%
Członkowie z sektora prywatnego	504,0	25,0	529,0	0,0	brak danych	90,8	98,4	189,2	36%
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	11,1	brak danych	40,4	27,1	78,6	16%
łącznie	1 564,0	80,0	1 644,0	194,5	59,0	131,2	125,5	510,2	31%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej. Informacje o zatwierdzonych wkładach rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej podano wyłącznie w rocznym sprawozdaniu z działalności SESAR 3.

(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 29 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 14 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.2.14. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu, UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli około 44% łącznej wartości docelowej wkładu. Członkowie z sektora prywatnego oraz Eurocontrol zgłosili wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości około 267,8 mln euro. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia 191 mln euro z tej kwoty (71%) przeznaczono na działalność dodatkową znajdującą się poza zakresem programu badawczego SESAR 3. Wkład Eurocontrol był niższy niż uzgodniona kwota – do końca 2024 r. osiągnął on jedynie 16% swojego celu.

Uchybienia w planowaniu i wykonaniu budżetu w zakresie wydatków administracyjnych

3.2.15. W ubiegłym roku wskaźnik wykorzystania środków na płatności w ramach budżetu na infrastrukturę oraz budżetu operacyjnego SESAR 3 na 2024 r. (tytuł 2) spadł do poziomu 45% (w 2023 r. – 55%). Wspólne Przedsięwzięcie częściowo przypisało ten fakt migracji do nowego systemu finansowego Komisji (SUMMA), która pokryła się w czasie z przedstawieniem przez Eurocontrol faktur końcowych na kwotę około 1 mln euro za usługi informatyczne świadczone w 2024 r. Całkowita kwota niewykorzystanych środków na płatności była jednak znacznie wyższa i wyniosła 3 mln euro.

3.2.16. W przypadku wydatków na usługi informatyczne Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 nie wykorzystało w pierwszej kolejności 1,6 mln euro w środkach na płatności przeniesionych z poprzedniego roku, co jest niezgodne z art. 6 ust. 5 [regulaminu finansowego](#) Wspólnego Przedsięwzięcia.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

3.2.17. W 2024 r. kwota niewykorzystanych środków na płatności administracyjne, która ma zostać przeniesiona do budżetu administracyjnego na 2025 r., wyniosła 3,1 mln euro (w 2023 r. – 2,4 mln) i stanowiła około 100% budżetu na infrastrukturę i budżetu operacyjnego SESAR 3 na 2025 r. Wspólne Przedsięwzięcie zgromadziło również łącznie 11,3 mln euro niewykorzystanych środków na płatności administracyjne (tytuły 1 i 2) w ramach odrębnej linii budżetowej przeznaczonej na rezerwę, która ma zostać wykorzystana na planowane przyszłe wydatki administracyjne (w 2023 r. – 8,2 mln euro). Kwota ta stanowi około 100% całkowitych potrzeb Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie płatności administracyjnych w tytule 1 i tytule 2 w 2025 r.

3.2.18. Utrzymujące się niskie wskaźniki realizacji płatności w tytule 2 oraz znaczne nagromadzenie niewykorzystanych środków na płatności administracyjne mogą wskazywać na problem strukturalny w planowaniu lub wykonaniu budżetu SESAR 3.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.2.19. Trybunał skontrolował próbę dwóch transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli SESAR 3 w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. W obu transakcjach nie stwierdzono błędów.

3.2.20. W oparciu o wyniki audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 3,5% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,7% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 21% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)¹¹. Wyniki audytów *ex post* w odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” (około 40% łącznej kwoty płatności w 2024 r.) nie są jeszcze dostępne.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

3.2.21. Drugi rok z rzędu audytor zewnętrzny SESAR 3 stwierdził występowanie istotnych zniekształceń w wersji wstępnej rocznego sprawozdania finansowanego i wydał opinię

¹¹ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia SESAR 3 za 2024 r., rozdział 4.1.1.2.3.

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

negatywną. Wskazuje to na niedociągnięcia w stosowanej przez Wspólne Przedsięwzięcie procedurze sporządzania rocznego sprawozdania finansowego oraz weryfikacji poprawności obliczeń i wiarygodności danych leżących u ich podstaw. Istotne zniekształcenia zostały skorygowane w ostatecznym rocznym sprawozdaniu finansowym.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.2.22. Przegląd działań podjętych przez SESAR 3 w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu
Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na płatności administracyjne (tytuł 2).	Sytuacja nie zmieniła się w tym względzie w 2024 r. (zob. pkt 3.2.15 – 3.2.18).	Kwestia otwarta
2	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Oba plany zostały zaktualizowane i poddane testom w 2024 r.	Kwestia zamknięta
3	2023	Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych.	Wspólne Przedsięwzięcie SESAR 3 wprowadziło politykę kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych w lutym 2024 r.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SESAR 3)

Odpowiedzi SESAR 3

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.3. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Wstęp

3.3.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r.¹² Wspólne Przedsięwzięcie CA zastąpiło Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz wspólnej inicjatywy technologicznej w zakresie aeronautyki (Czyste Niebo 1) ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań (7PR) na okres dziesięciu lat¹³, którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”¹⁴ (Czyste Niebo 2).

3.3.2. CA jest partnerstwem publiczno-prywatnym ukierunkowanym na badania naukowe i innowacje na rzecz transformacji lotnictwa poprzez prace, które przyczyniają się do tworzenia zrównoważonej i neutralnej dla klimatu przyszłości. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG RTD), oraz organizacje z sektora lotnictwa¹⁵. Ponadto do CA należą członkowie stowarzyszeni wyłonieni w drodze zaproszeń do wyrażenia zainteresowania.

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 71/2007.

¹⁴ Rozporządzenie Rady (UE) nr 558/2014.

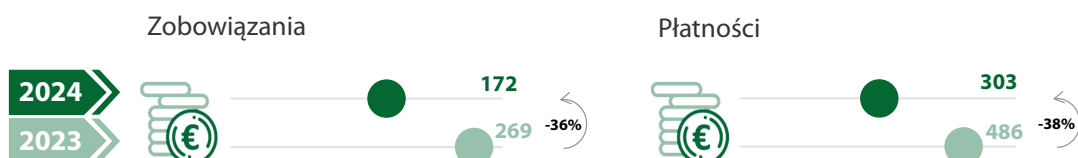
¹⁵ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

3.3.3. Na [rys. 3.3.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.3.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące CA

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.4. Zmniejszony budżet przewidziany na zobowiązania i płatności w 2024 r. świadczy o znacznym spadku wartości zaproszeń do składania wniosków dotyczących projektów w ramach programu „Horyzont Europa” w latach 2022–2023, a także o opóźnieniach w realizacji projektów wybranych w ramach procedury w 2022 r.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.3.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **177** stanowią integralną część opinii.

3.3.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia CA obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.3.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe CA za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego CA i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające

3.3.8. Trybunał zwraca uwagę na pkt 4.12 informacji dodatkowej do rocznego sprawozdania finansowego za 2024 r., w którym omówiono stan wdrażania przez CA nowego systemu budżetowego, księgowego i finansowego (SUMMA), który został wprowadzony przez Komisję na zasadzie pilotażu w ramach prac rozwojowych i testowych nad tym systemem. Niektóre funkcje SUMMA wciąż są w fazie rozwoju i wymagają ręcznego przetwarzania oraz stosowania kontroli wiarygodności w celu zapewnienia poprawności danych. Trybunał nie wydał opinii z zastrzeżeniem w związku z tą kwestią.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.3.9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń CA za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.3.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń CA za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.3.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wspólne Przedsięwzięcie CA zakończyło finansowanie programu „Horyzont 2020” w 2024 r., a wszyscy członkowie osiągnęli lub przekroczyli wartości docelowe wkładów

3.3.12. W [tabeli 3.3.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków CA na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.3.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD)	1 716,0	39,0	brak danych	1 755,0	1 748,1	brak danych	brak danych	brak danych	1 748,1	100%
Członkowie z sektora prywatnego	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,8	1 067,0	0,0	1 344,6	2 442,4	111%
łącznie	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 778,9	1 067,0	0,0	1 344,6	4 190,5	106%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.3.13. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie CA zakończyło realizację programu „Horyzont 2020”. Na koniec roku zgłoszone wkłady członków z sektora prywatnego przekroczyły o 11% wartość docelową.

Wkłady członków z sektora prywatnego na rzecz programu „Horyzont Europa” pochodziły głównie z działań znajdujących się poza zakresem programu badawczego CA

3.3.14. W tabeli 3.3.2 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków CA na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.3.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa”
(w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	1 715,8	39,2	1 755,0	482,2	94,7	brak danych	brak danych	576,9	33%
Członkowie z sektora prywatnego	2 360,8	39,2	2 400,0	7,2	brak danych	266,3	302,6	576,1	24%
łącznie	4 076,6	78,4	4 155,0	489,4	94,7	266,3	302,6	1 153,0	28%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.
(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 96 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 41 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

3.3.15. Do końca 2024 r. UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli około 28% łącznej wartości docelowej wkładu. UE wniosła wkłady pieniężne w łącznej wysokości 576,9 mln euro, podczas gdy członkowie z sektora prywatnego zgłosili wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości około 576,1 mln euro. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia 481,3 mln euro z tej kwoty (84%) przeznaczono na działalność dodatkową znajdującą się poza zakresem programu badawczego CA.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.3.16. Trybunał skontrolował próbę sześciu transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli CA w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Trybunał wykrył błędy, które miały wpływ finansowy w trzech transakcjach płatniczych w ramach programu „Horyzont 2020”. Pierwszy błąd dotyczył niekwalifikowalnych kosztów personelu w związku z nieprawidłowym naliczeniem stawek godzinowych. Drugi błąd dotyczył niekwalifikowalnych kosztów pracowników zewnętrznych oddelegowanych do beneficjenta. Trzecim błędem były niekwalifikowalne koszty personelu w związku z włączeniem do metody obliczania stawek godzinowych kosztów pośrednich, które zostały już wcześniej objęte stawką zryczałtowaną w wysokości 25%.

3.3.17. Jednakże w oparciu o wyniki audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji CA poinformowała o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym tylko 1,6% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,1% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 63% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)¹⁶.

3.3.18. W 2024 r. w ramach pilotażu Wspólne Przedsięwzięcie CA wdrożyło nowy mechanizm sprawozdawczości, zgodnie z którym wspólne przedsięwzięcia muszą podać poziom błędów w wydatkach w ramach programu „Horyzont Europa”. W odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” w 2024 r. (około 34% wszystkich płatności w 2024 r.) Wspólne Przedsięwzięcie CA oszacowało poziom błędów na 1,3 %. W tym celu Wspólne Przedsięwzięcie CA zastosowało wytyczne udzielone przez DG BUDG w instrukcjach dotyczących rocznego sprawozdania z działalności. Dotyczą one obliczania poziomów błędów i błędów rezydualnego, ekspozycji finansowej wyrażonej jako kwoty obciążonej ryzykiem, kryteriów istotności dotyczących zastrzeżeń oraz wpływu na poświadczenie wiarygodności wydane przez dyrektora wykonawczego. Wspólne Przedsięwzięcie CA oparło swoje szacunki na

¹⁶ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CA za 2024 r., rozdział 4.1.1.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

danych Wspólnej Służby Audytu dotyczących najnowszego poziomu błędu na szczeblu beneficjentów.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.3.19. Przegląd działań podjętych przez CA w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2020	Znaczna liczba pracowników tymczasowych.	Wspólne Przedsięwzięcie CA znacząco zmniejszyło liczbę pracowników tymczasowych z 12 na koniec 2023 r. do 7 na koniec 2024 r.	Kwestia zamknięta
2	2022, 2023	Niski wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w odniesieniu do programu „Horyzont 2020”.	Wskaźnik ten, w odniesieniu do działań w ramach programu „Horyzont 2020”, wzrósł do 93% na koniec 2024 r., co pozwoliło CA zamknąć projekty w ramach tego programu.	Kwestia zamknięta
3	2022, 2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na infrastrukturę oraz na płatności operacyjne (tytuł 2).	Wskaźnik wykonania w odniesieniu do budżetu na infrastrukturę oraz płatności operacyjne w 2024 r. (tytuł 2) wyniósł 67% (w 2023 r. – 60%).	Kwestia otwarta
4	2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na płatności w ramach programu „Horyzont Europa”.	Wskaźnik wykonania budżetu na płatności w ramach programu „Horyzont Europa” wyniósł 52%, wzięwszy pod uwagę przesunięcie środków na rok 2025 (w 2023 r. – 53%).	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
5	2023	Zgromadzenie nadwyżki środków pieniężnych.	Wspólne Przedsięwzięcie CA znacząco zmniejszyło zgromadzoną nadwyżkę środków pieniężnych z 237 mln euro na koniec 2023 r. do 105 mln euro na koniec 2024 r. (spadek o 56%). Pozostała nadwyżka jest potrzebna do pokrycia płatności w pierwszych czterech miesiącach 2025 r.	Kwestia zamknięta
6	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa (CA)

Odpowiedzi CA

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CA-Replies-SAR-JUS-2024/CA-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.4. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Wprowadzenie

3.4.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.¹⁷ Wspólne Przedsięwzięcie IHI zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI) ustanowione w grudniu 2007 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres dziesięciu lat¹⁸, którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”¹⁹ (IMI 2).

3.4.2. IHI jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na zrównoważonych, interdyscyplinarnych i ukierunkowanych na pacjenta badaniach i innowacjach w dziedzinie zdrowia. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG RTD), oraz europejskie stowarzyszenia branżowe.

3.4.3. Na [rys. 3.4.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

¹⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

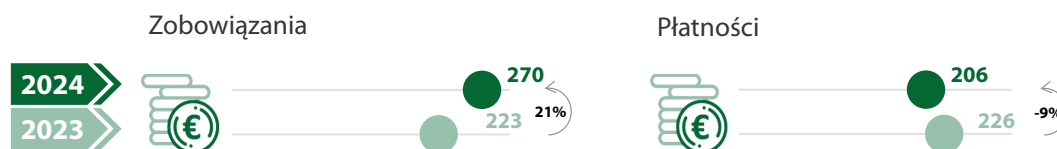
¹⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2008.

¹⁹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 557/2014.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Rys. 3.4.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące IHI

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.4. Wzrost budżetu na zobowiązania na 2024 r. wynika z faktu, że znaczna część niewykorzystanych środków na zobowiązania na 2023 r. została przesunięta do budżetu operacyjnego na 2024 r. (zob. pkt [3.4.18](#) i [3.4.19](#)).

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.4.5. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [177](#) stanowią integralną część opinii.

3.4.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe IHI obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń**Opinia na temat wiarygodności rozliczeń**

3.4.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe IHI za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego IHI i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń**Dochody****Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń**

3.4.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń IHI za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności**Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń**

3.4.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń IHI za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.4.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wspólne Przedsięwzięcie IHI ukończyło program 7PR w 2024 r., gdy członkowie osiągnęli 90% wartości docelowych wkładów

3.4.11. W tabeli 3.4.1 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków IHI na poczet 7PR, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.4.1 – Wkłady członków na rzecz 7PR (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD)	966,0	34,0	brak danych	1 000,0	938,4	brak danych	brak danych	brak danych	938,4	94%
Członkowie z sektora prywatnego	966,0	34,0	brak danych	1 000,0	21,9	836,5	0,2	brak danych	858,6	86%
Łącznie	1 932,0	68,0	brak danych	2 000,0	960,3	836,5	0,2	brak danych	1 797,0	90%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.12. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie IHI zakończyło realizację programu FP7. W ujęciu ogólnym członkowie osiągnęli 90% wartości docelowych wkładów.

Do końca 2024 r. członkowie osiągnęli 81% wartości docelowych wkładów na rzecz programu „Horyzont 2020”

3.4.13. W tabeli 3.4.2 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków IHI na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone na koniec 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

**Tabela 3.4.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD)	1 595,4	42,6	brak danych	1 638,0	1 211,7	brak danych	brak danych	brak danych	1 211,7	74%
EFPIA i partnerzy stowarzyszeni	1 595,4	42,6	brak danych	1 638,0	41,1	1 241,5	145,5	brak danych	1 428,1	87%
łącznie	3 190,8	85,2	brak danych	3 276,0	1 252,8	1 241,5	145,5	brak danych	2 639,8	81%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.14. Do końca 2024 r. UE wniosła wkłady pieniężne w łącznej wysokości 1 211,7 mln euro (74% wartości docelowej). Jednocześnie członkowie z sektora prywatnego zgłosili wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości około 1 428,1 mln euro na rzecz realizowanych działań (87% wartości docelowej). Łącznie na koniec 2024 r. osiągnięto 81% docelowej wartości wkładu.

3.4.15. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym do końca roku UE zobowiązała się przekazać 1 452 mln euro na współfinansowanie projektów w ramach programu „Horyzont 2020” (91% wartości docelowej dotyczącej działalności operacyjnej). Ponadto członkowie z sektora prywatnego zobowiązali się przekazać wkłady rzeczowe w wysokości 1 510 mln euro (95% wartości docelowej dotyczącej działalności operacyjnej).

Powolne rozpoczęcie wdrażania programu „Horyzont Europa” negatywnie wpłynęło na osiągnięcie wartości docelowych wkładów

3.4.16. W [tabeli 3.4.3](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków IHI na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

**Tabela 3.4.3 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	1 169,8	30,2	1 200,0	155,6	11,4	brak danych	brak danych	167,0	14%
Członkowie z sektora prywatnego i członkowie stowarzyszeni	1 169,8	30,2	1 200,0	4,1	brak danych	7,0	51,9	63,0	5%
Łącznie	2 339,6	60,4	2 400,0	159,7	11,4	7,0	51,9	230,0	10%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.

Na poziomie Wspólnego Przedsięwzięcia wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej nie mogą przekroczyć 40% łącznych wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.4.17. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu „Horyzont Europa”, UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli około 10% łącznej wartości docelowej wkładu, co świadczy o powolnym początku wdrażania programu. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia członkowie z sektora prywatnego wnoszą wkłady głównie na rzecz projektów finansowanych przez IHI. Ponieważ realizacja tych projektów wynika z selektywnych procedur oceny za pośrednictwem zaproszeń do składania wniosków, w opinii Trybunału wkłady te są skutecznym środkiem w zakresie osiągania celów programowych Wspólnego Przedsięwzięcia.

3.4.18. Według stanu na koniec 2024 r. z dostępnych na 2024 r. 260 mln euro w postaci środków na zobowiązania w ramach programu „Horyzont Europa” Wspólne Przedsięwzięcie IHI wykorzystało jedynie 168 mln euro (65%) (w 2023 r. – 93%).

3.4.19. Wspólne Przedsięwzięcie wyjaśniło, że zmiany w zasadach programu „Horyzont Europa” wraz ze wzrostem liczby jednoetapowych zaproszeń do składania wniosków oznaczały, że w ramach pierwszych trzech zaproszeń ogłoszonych w 2022 r. złożono mniej wniosków wysokiej jakości. W rezultacie znaczna część niewykorzystanych środków na zobowiązania na 2023 r. (około 72 mln euro) została przesunięta do budżetu operacyjnego na 2024 r. W 2024 r. możliwość wykorzystania tych przesuniętych środków została dodatkowo opóźniona ze względu na zawarte w tamtym roku w ramach programu „Horyzont Europa” porozumienie polityczne o stowarzyszeniu ze Zjednoczonym Królestwem, zgodnie z którym Zjednoczone Królestwo nie kwalifikowało się do uzyskania finansowania w ramach programu „Horyzont Europa” w latach 2021–2023.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.4.20. Trybunał skontrolował próbę czterech transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli IHI w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający częściowo z niekwalifikowalnych kosztów personelu (ze względu na nieprawidłowe naliczenie stawek godzinowych oraz niewłaściwe uwzględnienie kosztów podwykonawstwa) oraz częściowo ze stosowania nieprawidłowych kursów wymiany.

3.4.21. Do końca 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie IHI przeprowadzało własne audyty *ex post* wydatków w ramach 7PR. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o ostatecznym reprezentatywnym poziomie błędów w wydatkach w ramach 7PR wynoszącym 2,1% oraz poziomie błędów rezydualnego na poziomie 0,8%. Audyty *ex post* dotyczące programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” przeprowadza Wspólna Służba Audytu Komisji. W oparciu o wyniki kontroli Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 3,5% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,8% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 92% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)²⁰. Wyniki audytów *ex post* w odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” (około 8% łącznej kwoty płatności w 2024 r.) nie są jeszcze dostępne.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.4.22. Przegląd działań podjętych przez IHI w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

²⁰ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia IHI za 2024 r., rozdział 4.1.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2023	Niskie wskaźniki wykonania budżetu na płatności dotyczące infrastruktury administracyjnej (tytuł 2).	Na koniec 2024 r. wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności w ramach budżetu na infrastrukturę oraz budżetu na wydatki operacyjne (tytuł 2) wzrosły odpowiednio do 91% i 81% (w 2023 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio 69% i 67%).	Kwestia zamknięta
2	2023	Uchybienia w koncepcji mające wpływ na etapy przetargu oraz oceny w ramach postępowania o udzielenie zamówienia.	W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie skorzystało z międzyinstytucjonalnej umowy ramowej na podobne usługi i poprawiło swoje mechanizmy kontroli wewnętrznej.	Kwestia zamknięta
3	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia (IHI)

Odpowiedzi IHI

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/IHI-Replies-SAR-JUS-2024/IHI-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.5. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Wprowadzenie

3.5.1. [Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru \(Clean H2\)](#) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.²¹ Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 zastąpiło Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH 1) ustanowione w maju 2008 r. w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań naukowych (7PR) na okres do 31 grudnia 2017 r.²², którego czas trwania został w maju 2014 r. wydłużony w ramach programu „Horyzont 2020”²³ (FCH 2). W latach 2023–2025 Clean H2 ma otrzymać 200 mln euro z REPowerEU na zwiększenie liczby „dolin wodorowych” (zintegrowanych lokalnych ekosystemów od produkcji do ostatecznego wykorzystania) objętych programem „Horyzont Europa”.

3.5.2. Clean H2 jest partnerstwem publiczno-prywatnym działającym w zakresie badań i innowacji w dziedzinie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG RTD), zrzeszenie branżowe Hydrogen Europe oraz zrzeszenie podmiotów badawczych Hydrogen Europe Research.

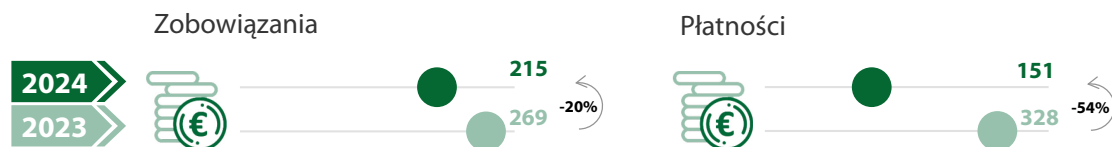
3.5.3. Na [rys. 3.5.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

²¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

²² Rozporządzenie Rady (WE) nr 521/2008.

²³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 559/2014.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Rys. 3.5.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Clean H2**Dostępny budżet (w mln euro)*****Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)****

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.4. Zmniejszony budżet na płatności na 2024 r. (w tym 23 mln euro finansowania w ramach planu REPowerEU) wynika z faktu, że w 2023 r. Wspólne Przedsięwzięcie ogłosiło tylko jedno zaproszenie do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” (w porównaniu z dwoma zaproszeniami w 2022 r.). Zmniejszony budżet na zobowiązania wynika z kolei z mniejszej liczby zaproszeń do składania wniosków w 2024 r.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.5.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 177 stanowią integralną część opinii.

3.5.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Clean H2 obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.5.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Clean H2 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Clean H2 i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.5.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Clean H2 za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.5.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Clean H2 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.5.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wartość wkładów członków z sektora prywatnego przekroczyła wartość docelową wyznaczoną dla programu „Horyzont 2020” głównie ze względu na działalność dodatkową

3.5.11. W tabeli 3.5.1 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Clean H2 na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.5.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD)	646,0	19,0	brak danych	665,0	654,9	brak danych	brak danych	brak danych	654,9	98%
Członkowie z sektora prywatnego	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	79,7	48,5	1 039,1	1 185,5	312%
Łącznie	722,0	38,0	285,0	1 045,0	673,1	79,7	48,5	1 039,1	1 840,4	176%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.12. Podczas gdy członkowie z sektora prywatnego wnieśli wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości 1 185 mln euro, czyli znacznie więcej niż minimalna wartość docelowa, 1 039,1 mln euro (około 88%) przeznaczono na działalność dodatkową niepowiązaną bezpośrednio z projektami finansowanymi przez Clean H2. Trybunał odnotowuje, że w przypadku wkładów rzeczowych zarówno na rzecz działalności dodatkowej, jak i operacyjnej Wspólne Przedsięwzięcie musi stosować podobne zasady w zakresie certyfikacji, sprawozdawczości i ich zatwierdzania. Ponieważ jednak działalność dodatkowa nie podlega tym samym zasadom oceny i monitorowania, co działania finansowane przez Wspólne Przedsięwzięcie w wyniku procedur zaproszeń do składania wniosków, w opinii Trybunału może istnieć ryzyko, że działalność ta będzie mniej skuteczna, jeśli chodzi o osiągnięcie celów programowych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Wartość wkładów członków z sektora prywatnego przekroczyła już wartość docelową wyznaczoną dla programu „Horyzont Europa” ze względu wnoszenie wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej

3.5.13. W **tabeli 3.5.2** porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Clean H2 na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.5.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa”, w tym na REPowerEU (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	1 184,8	30,2	1 215,0	369,1	60,5	brak danych	brak danych	429,6	35%
Członkowie z sektora prywatnego ⁽²⁾	984,8	30,2	1 015,0	0,0	brak danych	1 438,0	719,9	2 157,9	213%
łącznie	2 169,6	60,4	2 230,0	369,1	60,5	1 438,0	719,9	2 587,5	116%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.

(2) Uwzględniono 200 mln euro z REPowerEU, wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 39 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 24 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.5.14. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu „Horyzont Europa”, UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli już około 116% łącznej wartości docelowej wkładu. Wartość wkładów pieniężnych i rzeczowych członków z sektora prywatnego w wysokości 2 157,9 mln euro znacząco przekroczyła minimalną wartość docelową, ponieważ – zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia – prawie całą tę kwotę przeznaczono na działalność dodatkową niepowiązaną bezpośrednio z projektami finansowanymi przez Clean H2.

Uchybienia w planowaniu i wykonaniu budżetu w zakresie wydatków administracyjnych

3.5.15. Wartości wskaźników wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności w ramach budżetu na wydatki na personel Wspólnego Przedsięwzięcia w 2024 r. (tytuł 1) spadły do poziomów odpowiednio 83% i 73% (w 2023 r. – wskaźniki te wynosiły 87% i 86%). Wskaźnik wykorzystania środków na płatności w ramach budżetu na infrastrukturę i budżetu operacyjnego (tytuł 2) również spadł – do poziomu 58% (w 2023 r. – 61%). W rezultacie kwota niewykorzystanych środków na płatności administracyjne, która ma zostać przeniesiona do budżetu na wydatki administracyjne na kolejny rok, wzrosła z 1,8 mln euro do

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

3 mln euro, około jedną trzecią całkowitego zaplanowanego budżetu na wydatki administracyjne (tytuły 1 i 2) na 2025 r.

3.5.16. W przypadku budżetu na infrastrukturę i budżetu operacyjnego (tytuł 2) Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 nie wykorzystało w pierwszej kolejności środków na płatności przeniesionych z poprzedniego roku, co jest niezgodne z art. 6 ust. 5 [regulaminu finansowego](#) Wspólnego Przedsięwzięcia.

3.5.17. W rocznym sprawozdaniu finansowym wskazano, że wzrost niewykorzystanych środków na płatności administracyjne wynika przede wszystkim z opóźnień w procedurach rekrutacji (tytuł 1) oraz opóźnień we wdrażaniu umów na usługi modernizacyjne i techniczne (tytuł 2). Przyczyny te jednak tylko częściowo wyjaśniają, dlaczego kwota niewykorzystanych środków wyniosła aż 3 mln euro, co może również wynikać z problemów strukturalnych w planowaniu lub wykonaniu budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.5.18. Trybunał skontrolował próbę trzech transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Clean H2 w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu (ze względu na niewłaściwe uwzględnienie kosztów podwykonawstwa) oraz niekwalifikowalnych kosztów wyposażenia (ze względu na nieprawidłowe obliczenie amortyzacji).

3.5.19. Na podstawie wyników audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,8% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,5% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 53% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)²⁴. Wyniki audytów *ex post* w odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” (około 40% łącznej kwoty płatności w 2024 r.) nie są jeszcze dostępne.

²⁴ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia Clean H2 za 2024 r., rozdział 4.1.

Uwagi dotyczące innych kwestii

3.5.20. W 2024 r. Trybunał opublikował sprawozdanie specjalne²⁵, w którym zalecił Komisji, aby ponownie rozważyła podejście UE do polityki przemysłowej w dziedzinie wodoru, biorąc pod uwagę zmieniające się okoliczności. Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 było jednym z podmiotów objętych kontrolą, w wyniku której powstało to sprawozdanie. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji przeprowadziła również kontrolę mającą na celu ocenę koncepcji i sposobu wdrażania procesów wprowadzonych w życie przez Clean H2, tak by określić, wykorzystać i monitorować synergie w ramach badań w dziedzinie wodoru, a także prowadzić sprawozdawczość w zakresie tych synergii. Ze względu na zwiększanie się liczby, rozmiaru i złożoności unijnych i krajowych inicjatyw związanych z wodorem Służba Audytu Wewnętrznego zaleciła, aby Wspólne Przedsięwzięcie CleanH2, pod kierownictwem swojej rady zarządzającej, ustanowiło formalne procesy oraz wytyczne w celu optymalizacji identyfikacji potencjalnych synergii i wykorzystania ich w badaniach nad wodorem.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.5.21. Przegląd działań podjętych przez Clean H2 w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

²⁵ Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 11/2024 pt. „Unijna polityka przemysłowa w dziedzinie wodoru odnawialnego. Ramy prawne zostały w większości przyjęte – czas zweryfikować sytuację w praktyce”.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2022, 2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na płatności w ramach programu „Horyzont 2020”	Wskaźnik wykonania budżetu na płatności w ramach programu „Horyzont 2020” wzrósł w 2024 r. do 72%. (w 2023 r. – 69%).	Kwestia zamknięta
2	2022, 2023	Niskie wskaźniki wykonania budżetu na płatności dotyczące infrastruktury oraz zobowiązań administracyjnych (tytuł 2).	Sytuacja nie zmieniła się w tym względzie w 2024 r. i uległa dalszemu pogorszeniu w przypadku płatności dotyczących infrastruktury administracyjnej (tytuł 2) oraz wydatków związanych z wynagrodzeniami (tytuł 1) – zob. pkt 3.5.15 i 3.5.16 .	Kwestia otwarta
3	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta
4	2023	Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych.	Wspólne Przedsięwzięcie Clean H2 wprowadziło politykę kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych w lutym 2024 r.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru (Clean H2)

Odpowiedzi Clean H2

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.6. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Wprowadzenie

3.6.1. [Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów](#) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione we wrześniu 2023 r. w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r. w drodze zmiany Jednolitego Aktu Podstawowego²⁶. Zastąpiło ono Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Kluczowych Technologii Cyfrowych, które ustanowiono w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa”²⁷.

3.6.2. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów ma na celu wspieranie rozwoju innowacyjnych technologii półprzewodnikowych nowej generacji i wzmacnianie europejskich zdolności w zakresie produkcji czipów w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG CNECT), [państwa uczestniczące](#) oraz trzy stowarzyszenia branżowe.

3.6.3. Na [rys. 3.6.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

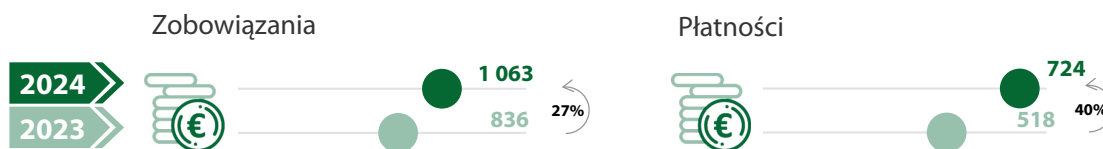
²⁶ Rozporządzenie Rady (UE) 2023/1782 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2085 ustanawiającego wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa” w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów.

²⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Rys. 3.6.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.6.4. Zwiększenie budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów na zobowiązania i płatności na 2024 r. wynika z ogłoszonych przez nie w 2024 r. 14 zaproszeń do składania wniosków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, a także znacznego poziomu niewykorzystanych środków na płatności na projekty w ramach programu „Horyzont Europa”, które te środki Wspólne Przedsięwzięcie przeniosło do budżetu na płatności na 2024 r.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.6.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 177 stanowią integralną część opinii.

3.6.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.6.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.6.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.6.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

3.6.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Program „Horyzont 2020” wchodzi w fazę końcową, a państwa uczestniczące nie będą w stanie osiągnąć swoich wartości docelowych wkładu

3.6.11. W [tabeli 3.6.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.6.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG CNCT)	1 169,7	15,3	brak danych	1 185,0	1 173,0	brak danych	brak danych	brak danych	1 173,0	99%
Członkowie z sektora prywatnego	1 617,5	40,0	brak danych	1 657,5	25,6	721,6	973,9	brak danych	1 721,1	104%
Państwa uczestniczące	1 170,0	brak danych	brak danych	1 170,0	brak danych	739,8	171,1	brak danych	910,9	78%
Łącznie	3 957,2	55,3	brak danych	4 012,5	1 198,6	1 461,4	1 145,0	brak danych	3 805,0	95%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.6.12. Do końca 2024 r. UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli 95% łącznej wartości docelowej wkładu. Wniósłszy wkłady pieniężne w wysokości 1 173 mln euro, UE była bliska osiągnięcia wartości docelowej (99%). Wysokość wkładów pieniężnych i rzeczowych członków z sektora prywatnego 1 721,1 mln euro nieznacznie przekroczyła nawet wartość docelową. Wspólne Przedsięwzięcie musi jednak wciąż zatwierdzić 973,9 mln euro wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej zgłoszonych przez członków z sektora prywatnego (57% odnośnej wartości docelowej). Wynika to z faktu, że Wspólne Przedsięwzięcie może obliczyć i zatwierdzić faktyczną kwotę wkładów rzeczowych wniesionych przez członków z sektora prywatnego dopiero wówczas, gdy zarówno Wspólne Przedsięwzięcie, jak i państwa uczestniczące dokonają wszystkich płatności w ramach dofinansowania, oraz po otrzymaniu wszystkich świadectw zakończenia projektu.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

3.6.13. Do końca 2024 r. państwa uczestniczące wspólnie osiągnęły około 78% łącznej wartości docelowej wkładu. Jednakże według najnowszej decyzji Wspólnego Przedsięwzięcia w sprawie kwoty krajowego finansowania umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” państwa uczestniczące zobowiązały się jedynie do wniesienia kwoty maksymalnie 981,9 mln euro. W związku z tym do końca realizacji programu osiągną one jedynie 84% początkowej wartości docelowej wynoszącej 1170 mln euro.

Powolne rozpoczęcie wdrażania programu „Cyfrowa Europa” opóźniło osiągnięcie wartości docelowych wkładów

3.6.14. W 2024 r. wskaźnik wykonania budżetu na płatności w ramach programu „Cyfrowa Europa” był nadal bardzo niski i wynosił 6%. Wspólne Przedsięwzięcie wyjaśniło, że było to spowodowane opóźnieniami w podpisywaniu umów hostingowych i umów dotyczących wspólnego udzielania zamówień, co oznaczało, że zamówienia na zakup aktywów przesunięto na 2025 r.

3.6.15. W [tabeli 3.6.2](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zatwierdzone i zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.6.2 – Wkłady członków na rzecz programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽²⁾	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽²⁾	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG CNCT) ⁽¹⁾	4 192,7	62,3	4 255,0	729,3	325,4	brak danych	brak danych	1 054,7	25%
Członkowie z sektora prywatnego	2 511,1	26,3	2 537,4	3,6	brak danych	0,0	312,0	315,6	12%
Państwa uczestniczące	4 101,2	brak danych	4 101,2	brak danych	brak danych	104,4	684,5	788,9	19%
Łącznie	10 805,0	88,6	10 893,6	732,9	325,4	104,4	996,5	2 159,2	20%

(1) Uwzględniono a) do 2 720 mln euro z programu „Horyzont Europa” pomniejszone o 65 mln euro redukcji w ramach przeglądu śródkresowego, a powiększone o 145 mln wkładu Zjednoczonego Królestwa; b) do 1 450 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”.

(2) Obejmują wyłącznie wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

3.6.16. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu „Horyzont Europa” i pierwszego roku realizacji programu „Cyfrowa Europa”, UE, członkowie z sektora prywatnego oraz państwa uczestniczące osiągnęły zaledwie około 20% łącznej wartości docelowej wkładu, co wynikało przede wszystkim z powolnego tempa realizacji działań w ramach programu „Cyfrowa Europa” (zob. pkt 3.6.14).

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.6.17. Trybunał skontrolował próbę czterech transakcji w ramach programów „Horyzont 2020”, „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu ze względu na nieprawidłowe naliczenie stawek godzinowych.

3.6.18. Na podstawie wyników audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 2,2% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0,9% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 48% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)²⁸. Wyniki audytów *ex post* w odniesieniu do wydatków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (również około 48% łącznej kwoty płatności w 2024 r.) nie są jeszcze dostępne.

²⁸ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów za 2024 r., rozdział 4.1.1.

Uwagi dotyczące innych kwestii

3.6.19. W pierwszym kwartale 2025 r. Trybunał opublikował sprawozdanie specjalne²⁹, w którym zalecił, aby Komisja pilnie skonfrontowała z rzeczywistością obecną strategię dotyczącą mikroczipów i szybko rozpoczęła przygotowywanie kolejnej strategii dotyczącej półprzewodników. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów, które zostało ustanowione w celu zwiększenia zdolności Europy w zakresie projektowania zintegrowanych technologii półprzewodnikowych, powinno wesprzeć Komisję, w stosownych przypadkach, we wdrażaniu tego zalecenia.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.6.20. Przegląd działań podjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

²⁹ Sprawozdanie specjalne 12/2025 pt. „Unijna strategia w dziedzinie mikroczipów – poczyniono pewne postępy w jej wdrażaniu, ale akt w sprawie czipów najprawdopodobniej nie wystarczy, by udało się osiągnąć zbyt wysoko postawiony cel cyfrowej dekady”.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2022, 2023	Niskie wskaźniki wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej	Sytuacja nie zmieniła się w tym względzie w 2024 r. (zob. pkt 3.6.14).	Kwestia otwarta
2	2023	Zgromadzenie nadwyżki środków pieniężnych.	Nadwyżka środków pieniężnych Wspólnego Przedsięwzięcia wzrosła z 438 mln euro na koniec 2023 r. do 479 mln euro rok później.	Kwestia otwarta
3	2023	Uchybienia w koncepcji mające wpływ na etapy przetargu oraz oceny finansowej w ramach postępowania o udzielenie zamówienia.	W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie zaktualizowało dokumentację przetargową, wzmocniło swój zespół ds. zamówień publicznych i rozpoczęło korzystanie ze wspólnego narzędzia Komisji do zarządzania zamówieniami publicznymi.	Kwestia zamknięta
4	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
5	2023	Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych.	Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło politykę dotyczącą zarządzania funkcjami newralgicznymi w czerwcu 2024 r.	Kwestia zamknięta
6	2023	Brak działań monitorujących działalność zawodową byłych pracowników wyższego szczebla.	Wspólne Przedsięwzięcie nie rozpoczęło jeszcze monitorowania działalności zawodowej pracowników wyższego szczebla po zakończeniu zatrudnienia.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czipów

Odpowiedzi Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Chips-Replies-SAR-JUS-2024/Chips-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.7. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Wprowadzenie

3.7.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.³⁰ Zastąpiło ono Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI) ustanowione w maju 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020”³¹.

3.7.2. CBE jest partnerstwem publiczno-prywatnym skupiającym się na badaniach naukowych i innowacjach na rzecz zrównoważonego i konkurencyjnego sektora bioprzemysłu o obiegu zamkniętym. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG RTD, DG AGRI i DG GROW), i partnerzy z branży reprezentowani przez Konsorcjum Bioprzemysłu.

3.7.3. Na *rys. 3.7.1* przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

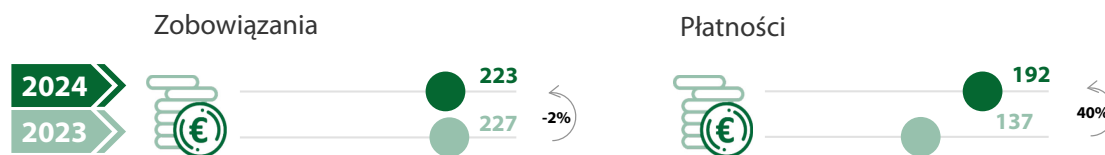
³⁰ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

³¹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 560/2014.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Rys. 3.7.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące CBE

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.4. Wzrost budżetu na płatności na 2024 r. wynika z płatności zaliczkowych na poczet projektów, którym przyznano dotacje w procedurach zaproszeń do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” w 2023 r.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.7.5. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 177 stanowią integralną część opinii.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym (CBE)

3.7.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe CBE obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.7.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe CBE za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego CBE i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.7.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń CBE za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.7.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń CBE za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.7.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym (CBE)

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

W przypadku programu „Horyzont 2020” członkowie z sektora prywatnego przeznaczili znaczną część wkładów na rzecz działalności dodatkowej

3.7.11. W [tabeli 3.7.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków CBE na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.7.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym i decyzjami prawnymi)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna ⁽¹⁾	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Orientacyjne, niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD)	816,1	18,9	brak danych	835,0	783,5	brak danych	brak danych	brak danych	783,5	94%
Członkowie z sektora prywatnego	266,6	18,9	2 444,5	2 730,0	22,0	104,2	44,2	2 353,6	2 524,0	92%
łącznie	1 082,7	37,8	2 444,5	3 565,0	805,5	104,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93%

(1) Docelowe wartości wkładów pieniężnych, które mają wnieść UE i członkowie z sektora prywatnego, obniżone o 140 mln euro. Docelowe wartości wkładów rzeczowych, które mają wnieść członkowie z sektora prywatnego, podano zgodnie z rocznym programem prac Wspólnego Przedsięwzięcia.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Minimalna docelowa wartość wkładów wynosząca 1 755 mln euro w przypadku członków z sektora prywatnego została zwiększona do 2 444,5 mln euro, tak aby minimalny wymagany wkład był co najmniej na poziomie 2 730 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.12. Do końca 2024 r. UE oraz członkowie z sektora prywatnego wnieśli wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości 3 307,5 mln euro (około 93% łącznej wartości docelowej wkładu). Jednakże 2 353,6 mln euro (92%) wkładów pieniężnych i rzeczowych zgłoszonych przez członków z sektora prywatnego dotyczy działalności dodatkowej niepowiązanej bezpośrednio z projektami finansowanymi przez CBE. Co więcej, kwota zatwierdzonych wkładów rzeczowych członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej utrzymała się na niskim poziomie z poprzedniego roku i wyniosła 104,2 mln euro (40% wartości docelowej).

Powolne rozpoczęcie wdrażania programu „Horyzont Europa” opóźniło osiąganie wartości docelowych wkładów

3.7.13. W [tabeli 3.7.2](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków CBE na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym (CBE)

wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.7.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	214,8	31,9	brak danych	0,0	246,7	24%
Członkowie z sektora prywatnego ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	3,4	brak danych		120,7	124,1	12%
Łącznie	2 005,0	47,0	2 052,0	218,2	31,9	0,0	120,7	370,8	18%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.

(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 50 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 24 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.7.14. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu, UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli jedynie około 18% łącznej wartości docelowej wkładu, co świadczy o powolnym początku wdrażania programu. Co więcej, podobnie jak w przypadku programu „Horyzont 2020”, Wspólne Przedsięwzięcie jest w dużym stopniu uzależnione od wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej niepowiązanej bezpośrednio z projektami finansowanymi przez CBE. Kwota tych wkładów – zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia – wynosi 108,8 mln euro, czyli 88% wkładów członków z sektora prywatnego.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.7.15. Trybunał skontrolował próbę dwóch transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu (ze względu na nieprawidłowe naliczenie stawek godzinowych oraz uwzględnienie niekwalifikowalnych godzin i kosztów amortyzacji).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym (CBE)

3.7.16. Na podstawie wyników audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie CBE poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędu wynoszącym 1,8% i poziomie błędu rezydualnego sięgającym 1,3% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 94% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)³². Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie dokonało jeszcze żadnych płatności okresowych ani nie rozliczyło zaliczek na rzecz projektów w ramach programu „Horyzont Europa”.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.7.17. Przegląd działań podjętych przez CBE w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

³² Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia CBE za 2024 r., rozdział 4.1.2.

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2021, 2022, 2023	Skorygowanie w górę wartości docelowej dotyczącej wkładów rzeczowych wnoszonych przez członków z sektora prywatnego na rzecz działalności dodatkowej w ramach programu „Horyzont 2020” w celu zrekompensowania zmniejszenia orientacyjnej wartości docelowej dotyczącej wnoszonych przez nich wkładów rzeczowych na rzecz działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia.	Do końca 2024 r. członkowie z sektora prywatnego osiągnęli około 93% łącznej wartości docelowej wkładów pieniężnych i rzeczowych. Jednakże około 86% tej kwoty dotyczyło działalności dodatkowej znajdującej się poza zakresem programu badawczego Wspólnego Przedsięwzięcia (zob. pkt 3.7.12).	Kwestia otwarta
2	2022, 2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na płatności związane z wydatkami na personel (tytuł 1).	Wskaźnik wykonania budżetu na płatności związane z wydatkami na personel w 2024 r. (tytuł 1) wyniósł 94% (w 2023 r. – 57%).	Kwestia zamknięta
3	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w grudniu 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
(CBE)

Odpowiedzi CBE

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CBE-Replies-SAR-JUS-2024/CBE-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.8. Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Wprowadzenie

3.8.1. [Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe \(EU-Rail\)](#) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2031 r.³³ Zastąpiło ono Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (S2R) ustanowione w czerwcu 2014 r. w ramach programu „Horyzont 2020”³⁴.

3.8.2. EU-Rail jest partnerstwem publiczno-prywatnym w dziedzinie badań i innowacji w sektorze kolei. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG MOVE i DG RTD), i partnerzy z sektora kolejowego (w tym producenci urządzeń kolejowych, przedsiębiorstwa kolejowe, podmioty zarządzające infrastrukturą i ośrodki badawcze).

³³ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/2085](#) ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

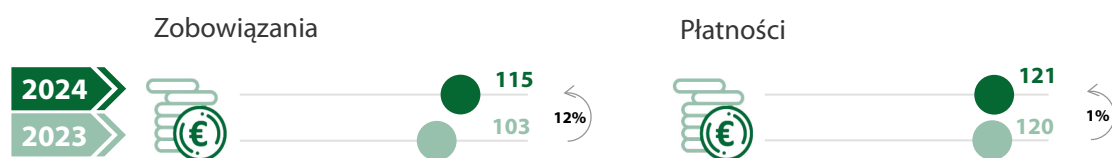
³⁴ [Rozporządzenie Rady \(UE\) nr 642/2014](#).

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

3.8.3. Na [rys. 3.8.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.8.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące EU-Rail

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.8.4. W sekcji [3.1](#) sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Europejskiego Przedsięwzięcia Kolejowego (EU-Rail) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. [177](#) stanowią integralną część opinii.

3.8.5. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe EU-Rail obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.8.6. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego EU-Rail i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.8.7. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń EU-Rail za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.8.8. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń EU-Rail za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.8.9. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail zakończyło finansowanie programu „Horyzont 2020” w 2024 r., a wszyscy członkowie osiągnęli lub przekroczyli wartości docelowe wkładów

3.8.10. W tabeli 3.8.1 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków EU-Rail na poczet programu „Horyzont 2020”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.8.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont 2020”
(w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽¹⁾	Łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	398,0	0,0	0,0	0,0	398,0	100%
Członkowie z sektora prywatnego	336,5	13,5	120,0	470,0	13,5	362,1	0,0	267,6	643,2	137%
Łącznie	721,0	27,0	120,0	868,0	411,5	362,1	0,0	267,6	1 041,2	120%

(1) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.8.11. Na koniec 2024 r., czyli roku zamknięcia programu, wkłady członków z sektora prywatnego były znacznie wyższe niż docelowe. Łącznie wszyscy członkowie wnieśli wkład o 20% wyższy od łącznej wartości docelowej określonej w rozporządzeniu w sprawie finansowania.

EU-Rail jest na zaawansowanym etapie, jeśli chodzi o wdrażanie programu „Horyzont Europa” oraz działań finansowanych z wkładów członków

3.8.12. W tabeli 3.8.2 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków EU-Rail na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Tabela 3.8.2 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	215,7	45,2	brak danych	brak danych	260,9	42%
Członkowie z sektora prywatnego ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	8,4	brak danych	163,1	95,3	266,8	43%
łącznie	1 182,0	48,0	1 230,0	224,1	45,2	163,1	95,3	527,7	43%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.

(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 29 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 14 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.8.13. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programu, UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli już około 43% łącznej wartości docelowej wkładu. UE wniosła łączne wkłady pieniężne w wysokości 260,9 mln euro (42% wartości docelowej). Członkowie z sektora prywatnego zgłosili wkłady pieniężne i rzeczowe w wysokości około 266,8 mln euro (43%). Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia 166,8 mln euro z tej kwoty (63%) przeznaczono na działalność dodatkową znajdującą się poza zakresem programu badawczego EU-Rail.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.8.14. Trybunał skontrolował próbę dwóch transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. W obu transakcjach nie stwierdzono błędów.

3.8.15. W oparciu o wyniki audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie EU-Rail poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędu wynoszącym 1,9% i poziomie błędu rezyduального sięgającym 0,7% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 92% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)³⁵. Nie są jeszcze dostępne wyniki przeglądu *ex post* dotyczącego wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” (około 3% łącznej kwoty płatności w 2024 r.), w zakresie których EU-Rail stosuje wyłącznie dotacje w postaci płatności ryczałtowych.

³⁵ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia EU-Rail za 2024 r., rozdział 4.

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Przeprowadzona przez Trybunał kontrola płatności ryczałtowych dokonanych w ostatnich latach nie wykazała żadnych błędów.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.8.16. Przegląd działań podjętych przez EU-Rail w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2021, 2022, 2023	Niski wskaźnik wykorzystania środków na płatności z tytułu działalności operacyjnej w ramach programu „Horyzont 2020”.	Według stanu na koniec 2024 r. wskaźnik wykonania dla programu „Horyzont 2020” wynosił 88% (w 2023 r. – 67%), co umożliwiło EU-Rail zamknięcie projektów w ramach programu „Horyzont 2020”.	Kwestia zamknięta
2	2023	Nieaktualny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w grudniu 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe (EU-Rail)

Odpowiedzi EU-Rail

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.9. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Wprowadzenie

3.9.1. [Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali](#) (EuroHPC) z siedzibą w Luksemburgu zostało ustanowione w październiku 2018 r. na okres do 31 grudnia 2026 r.³⁶ W lipcu 2021 r. Rada przyjęła nowe rozporządzenie ustanawiające, w którym wydłużono czas trwania Wspólnego Przedsięwzięcia do dnia 31 grudnia 2033 r. oraz poszerzono zakres jego kompetencji w ramach programów realizowanych w WRF na lata 2021–2027³⁷. W 2024 r., działając na wniosek Komisji, Rada zmieniła rozporządzenie ustanawiające Wspólne Przedsięwzięcie, wprowadzając dodatkowy cel dotyczący rozwoju fabryk w celu wzmocnienia wiodącej pozycji Europy w dziedzinie sztucznej inteligencji³⁸.

3.9.2. EuroHPC jest partnerstwem publiczno-prywatnym, które umożliwia połączenie zasobów w celu rozwoju i wdrażania obliczeń wielkiej skali w Europie. Jego uczestnikami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG CNECT), [państwa uczestniczące](#) oraz trzech uczestników z sektora prywatnego: Europejska Platforma Technologiczna na rzecz obliczeń wielkiej skali, stowarzyszenie Big Data Value Association i Europejskie Konsorcjum Przemysłu Kwantowego.

³⁶ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2018/1488](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali.

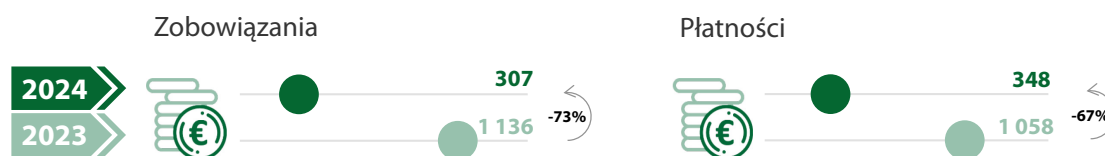
³⁷ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2021/1173](#) w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1488.

³⁸ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2024/1732](#) zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1173 w odniesieniu do inicjatywy EuroHPC dla przedsiębiorstw typu start-up w celu wzmocnienia wiodącej pozycji Europy w dziedzinie godnej zaufania sztucznej inteligencji.

3.9.3. Na [rys. 3.9.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.9.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące EuroHPC

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.4. Istotnie zmniejszony budżet przewidziany na zobowiązania i płatności w 2024 r. wynika z prac wykonanych w ramach przygotowań do nowych projektów inwestycyjnych w dziedzinie sztucznej inteligencji. We wrześniu 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie ogłosiło dwa ważne zaproszenia do wyrażenia zainteresowania dotyczące utworzenia fabryk sztucznej inteligencji. Aby sfinansować te projekty, EuroHPC było zobowiązane do odroczenia lub anulowania projektów inwestycyjnych, które zostały już zaplanowane i przewidziane w budżecie w ramach programu „Cyfrowa Europa” i instrumentu „Łącząc Europę”.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.9.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **177** stanowią integralną część opinii.

3.9.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe EuroHPC obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.9.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe EuroHPC za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego EuroHPC i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające

3.9.8. Trybunał zwraca uwagę na pkt 4.2 informacji dodatkowej do rocznego sprawozdania finansowego EuroHPC za 2024 r., w którym przedstawiono wstępną ocenę skutków przeprowadzoną przez Wspólne Przedsięwzięcie oraz związaną z tym zagadnieniem niepewność dotyczącą zaliczek wypłaconych dostawcy, również biorąc pod uwagę ujawnione niedawno publicznie informacje na temat sytuacji finansowej dostawcy. Po przeanalizowaniu całkowitej wartości stosunków umownych z dostawcą, koncentrując się na zaliczkach wypłaconych z tytułu umów oraz umów o udzielenie dotacji, EuroHPC szacuje potencjalny wpływ na kwotę 88,4 mln euro. Trybunał nie zmodyfikował swojej opinii w związku z tą kwestią.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.9.9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń EuroHPC za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.9.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń EuroHPC za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.9.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

W 2024 r. wskaźnik wykonania budżetu EuroHPC na płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” wciąż spadał

3.9.12. Wskaźnik wykonania budżetu na płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” spadł w 2024 r. do poziomu 27%. (w 2023 r. – 36%). Wspólne Przedsięwzięcie wyjaśniło, że wynikało to z opóźnień w przeprowadzeniu kontroli *ex ante* sprawozdań technicznych i finansowych przedłożonych przez beneficjentów w 2024 r. na potrzeby współfinansowania przez Wspólne Przedsięwzięcie. Płatności związane z nieskontrolowanymi sprawozdaniami przesunięto na 2025 r.

W przeciwieństwie do UE i państw uczestniczących członkowie z sektora prywatnego nie osiągną swojego docelowego wkładu w program „Horyzont 2020”

3.9.13. W [tabeli 3.9.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków EuroHPC na poczet programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.9.1 – Wkłady członków w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)				Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Działalność dodatkowa ⁽²⁾	łącznie	Wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	Wkłady rzeczowe z tytułu działalności dodatkowej	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	brak danych	536,0	477,4	brak danych	brak danych	brak danych	477,4	89%
Państwa uczestniczące ^{(3) (4)}	476,0	0,0	brak danych	476,0	179,6	0,0	51,9	brak danych	231,5	49%
Członkowie z sektora prywatnego ⁽³⁾	420,0	0,0	brak danych	420,0	0,0	0,0	20,0	brak danych	20,0	5%
łącznie	1 422,0	10,0	brak danych	1 432,0	657,0	0,0	71,9	brak danych	728,9	51%

(1) Obejmuje 100 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 1”.

(2) Działalność dodatkowa znajduje się poza zakresem kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

(3) W nowym rozporządzeniu ustanawiającym zniesiono obowiązek państw uczestniczących i członków z sektora prywatnego dotyczący wnoszenia wkładu na pokrycie kosztów administracyjnych.

(4) Wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące i wypłacone bezpośrednio wykonawcom/beneficjentom nie zostały uwzględnione.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.14. Do końca 2024 r. UE wniosła wkłady pieniężne w łącznej wysokości 477,4 mln euro (89% wartości docelowej). Państwa uczestniczące przeznaczyły wkłady finansowe w wysokości 179,6 mln euro na superkomputery zamówione przez Wspólne Przedsięwzięcie i zgłosiły dodatkowe 51,9 mln euro wkładów rzeczowych na pokrycie kosztów operacyjnych jednostek przyjmujących (49% wartości docelowej). Główną przyczyną niższego poziomu

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

wkładów wnoszonych przez państwa uczestniczące jest fakt, że uznają one swoje koszty i zgłaszają je Wspólnemu Przedsięwzięciu dopiero po zakończeniu odpowiednich projektów w ramach programu „Horyzont 2020” i instrumentu „Łącząc Europę 1”.

3.9.15. Podczas gdy zobowiązania prawne UE i państw uczestniczących są zgodne z wartościami docelowymi wkładu w ramach programu „Horyzont 2020”, osiągnięcie przez członków z sektora prywatnego założonych wartości wkładów stoi na niskim poziomie. Ich wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej (20 mln euro) nadal są znacznie niższe od minimalnej wartości docelowej 420 mln euro ustalonej dla członków z sektora prywatnego w rozporządzeniu ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie. Jak zauważył Trybunał we wcześniejszych sprawozdaniach (np. w [sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2023](#), pkt 3.9.16), sytuacja ta wynika z ustaleń EuroHPC³⁹ dotyczących finansowania jego działalności. W ramach tych ustaleń członkowie z sektora prywatnego mogą wносить jedynie wkłady rzeczowe na rzecz dotacji na innowacje (które stanowią około 30% wszystkich działań związanych z dotacjami Wspólnego Przedsięwzięcia). Trybunał jest zdania, że ogranicza to zdolności Wspólnego Przedsięwzięcia do wypełniania jego misji polegającej na ścisłej współpracy z sektorem prywatnym i uniemożliwia mu skwantyfikowanie wkładów z sektora prywatnego na rzecz realizacji celów Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczących programu „Horyzont 2020”.

Nowy filar sztucznej inteligencji spowolnił realizację budżetu programu „Cyfrowa Europa” na 2024 r. oraz ograniczył wkłady członków

3.9.16. Biorąc pod uwagę duże znaczenie strategiczne nowego filaru sztucznej inteligencji dla EuroHPC i państw uczestniczących, Wspólne Przedsięwzięcie przesunęło dostępne zasoby na rzecz kluczowych pierwszych zaproszeń do wyrażenia zainteresowania dotyczących utworzenia fabryk sztucznej inteligencji. W grudniu 2024 r. EuroHPC wybrało siedem jednostek przyjmujących sztuczną inteligencję i udzieliło współfinansowania na rzecz ich projektów (około 653 mln euro ze środków programu „Cyfrowa Europa” i 112 mln euro ze środków programu „Horyzont Europa”). Oznaczało to, że kilka innych planowanych działań inwestycyjnych zostało anulowanych lub przesuniętych na lata 2025–2027, co opóźniło realizację działań EuroHPC w obszarze infrastruktury w ramach programu „Cyfrowa Europa” przewidzianych na 2024 r.

3.9.17. Wyjaśnia to, dlaczego wskaźniki wykonania utrzymywały się w 2024 r. na bardzo niskim poziomie zarówno w przypadku zobowiązań, jak i działań inwestycyjnych w ramach programu „Cyfrowa Europa” – wyniosły one odpowiednio 22% i 19% (w 2023 r. – 89% i 18%).

³⁹ Zob. art. 15 ust. 3 lit. f) statutu załączonego do rozporządzenia Rady (UE) 2018/1488.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

3.9.18. W tabeli 3.9.2 porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków EuroHPC na poczet programów badawczych w ramach WRF na lata 2021–2027, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Tabela 3.9.2 – Wkłady uczestników na rzecz programów „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa” oraz instrumentu „Łącząc Europę 2” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ^(b)	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ^(c)	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG CNCT) ⁽¹⁾	3 059,3	92,0	3 151,3	190,3	724,9	brak danych	brak danych	915,2	29%
Państwa uczestniczące ⁽²⁾	2 989,3	0,0	2 989,3	36,6	103,2	0,0	0,0	139,8	5%
Członkowie z sektora prywatnego	900,0	0,0	900,0	0,0	brak danych	0,0	2,8	2,8	0%
Łącznie	6 948,6	92,0	7 040,6	226,9	828,0	0,0	2,8	1 057,8	15%

(1) Uwzględniono a) do 900 mln euro z programu „Horyzont Europa” pomniejszone o 21 mln euro redukcji w ramach przeglądu śródkresowego, a powiększone o 91 mln wkładu Zjednoczonego Królestwa; b) do 1 981,3 mln euro z programu „Cyfrowa Europa”; c) do 200 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę 2”.

(2) Wkłady pieniężne wniesione przez państwa uczestniczące i wypłacone bezpośrednio wykonawcom/beneficjentom nie zostały uwzględnione.

(3) Obejmują wkłady rzeczowe państw uczestniczących związane z kosztami operacyjnymi jednostek przyjmujących oraz wkłady rzeczowe członków z sektora prywatnego na rzecz działalności operacyjnej Wspólnego Przedsięwzięcia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.9.19. Do końca 2024 r., trzeciego roku realizacji programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, UE oraz państwa uczestniczące osiągnęły zaledwie około 17% łącznej wartości docelowej wkładu (odpowiednio 29% i 5%). Wynika to między innymi z przesunięcia zasobów, zwłaszcza z działań inwestycyjnych w ramach programu „Cyfrowa Europa” na działania w obszarze nowego filaru sztucznej inteligencji (zob. pkt 3.9.16).

3.9.20. Podczas gdy wartości docelowe wkładów członków z sektora prywatnego były ponaddwukrotnie wyższe niż w poprzednich WRF (wzrost z 420 mln euro do 900 mln euro), w 2024 r. wniesiono wkłady rzeczowe w wysokości jedynie 2,8 mln euro. Sytuacja ta wynika z takich samych przyczyn strukturalnych, jak te opisane w odniesieniu do programu „Horyzont 2020” (zob. pkt 3.9.15). Również w ramach programów na lata 2021–2027 członkowie z sektora prywatnego są wykluczeni z udziału w projektach inwestycyjnych finansowanych w ramach programu „Cyfrowa Europa”, takich jak zakup lub modernizacja superkomputerów czy tworzenie fabryk sztucznej inteligencji (projekty te stanowią około 70% działalności Wspólnego Przedsięwzięcia). Ich udział ogranicza się do projektów dotyczących dotacji na innowacje, które stanowią zaledwie 3% pozostałych 30% działań w ramach programu „Horyzont Europa” finansowanych z dotacji przyznanych Wspólnemu Przedsięwzięciu. Znacznie ogranicza to możliwość generowania wkładów rzeczowych przez członków z sektora prywatnego.

3.9.21. Jak zauważył Trybunał w [sprawozdaniu rocznym dotyczącym wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2023](#) (pkt 3.9.19), dopóki ustalenia finansowe EuroHPC⁴⁰ lub wartości docelowe wkładów członków z sektora prywatnego pozostaną takie same, Wspólne Przedsięwzięcie nie osiągnie znacznie wyższego docelowego wkładu członków z sektora prywatnego w WRF na lata 2021–2027. Zagraża to osiągnięciu ogólnych celów programowych Wspólnego Przedsięwzięcia polegających na zapewnieniu ścisłej współpracy z partnerami z sektora prywatnego.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.9.22. Trybunał skontrolował próbę pięciu transakcji w ramach programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli uchybienia w zakresie kontroli i nadzoru nad rejestracją czasu pracy personelu pracującego przy jednym z projektów objętych próbą Trybunału. W innym przypadku kontrolerzy wykryli błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu ze względu na zastosowanie nieprawidłowej metody wyliczania stawek dziennych.

3.9.23. W oparciu o wyniki audytów *ex post* przeprowadzonej przez Wspólną Służbę Audytu Komisji Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 0,84% i poziomie błędów rezydualnego sięgającym 0% w wydatkach w ramach programu „Horyzont 2020” (co stanowiło około 80% łącznej kwoty płatności w 2024 r.)⁴¹. Wyniki audytów *ex post* w odniesieniu do wydatków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” (około 17% łącznej kwoty płatności w 2024 r.) nie są jeszcze dostępne.

⁴⁰ Zob. art. 15 ust. 3 lit. g) statutu załączonego do rozporządzenia Rady (UE) 2021/1173 oraz art. 7 ust. 1 i art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia.

⁴¹ Skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności Wspólnego Przedsięwzięcia EuroHPC za 2024 r., rozdział „Kontrola wewnętrzna”, s. 104.

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Uwagi dotyczące innych kwestii

Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC nie spełniło swojego celu w zakresie rekrutacji do końca 2024 r.

3.9.24. W 2021 r. Komisja przyznała EuroHPC 39 dodatkowych stanowisk w celu osiągnięcia pełnego zatrudnienia 54 pracowników, których Wspólne Przedsięwzięcie potrzebowało do wdrożenia środków w wysokości około 7 mld euro w ramach WRF na lata 2021–2027. Trzydzieści nowych stanowisk miało zostać obsadzonych do końca 2022 r., a pozostałe dziewięć do końca 2023 r. Na koniec 2024 r. 14 z 39 stanowisk było nadal nieobsadzonych. Może to uniemożliwić EuroHPC realizację swoich działań zgodnie z planem.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.9.25. Przegląd działań podjętych przez EuroHPC w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2023	Niekompletny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej.	Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło zaktualizowany plan ciągłości działania oraz plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej w 2024 r., a następnie w maju 2025 r. poddało je testom.	Kwestia zamknięta
2	2023	Brak polityki kontroli wewnętrznej w odniesieniu do funkcji newralgicznych.	Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło politykę dotyczącą zarządzania funkcjami newralgicznymi w 2024 r.	Kwestia zamknięta
3	2021, 2022, 2023	Mechanizmy finansowania Wspólnego Przedsięwzięcia, zgodnie z którymi członkowie z sektora prywatnego mogliby wносить wkłady rzeczowe na rzecz tylko jednego rodzaju projektów (tj. projektów innowacyjnych, na które przeznaczają się około 3% łącznych środków udostępnionych w ramach programu „Horyzont Europa”), uniemożliwiły członkom z sektora prywatnego osiągnięcie minimalnych wartości docelowych wkładów.	Sytuacja nie zmieniła się w tym względzie w 2024 r. (zob. pkt 3.9.20).	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
4	2022, 2023	Niskie wskaźniki wykorzystania budżetu na zobowiązania w ramach programu „Cyfrowa Europa” oraz środki na płatności.	Sytuacja w zakresie działań inwestycyjnych w ramach programu „Cyfrowa Europa” nie zmieniła się w 2024 r. (zob. pkt. 3.9.16).	Kwestia otwarta
5	2023	Zgromadzenie nadwyżki środków pieniężnych.	Nadwyżka środków pieniężnych EuroHPC wzrosła z 840,7 mln euro na koniec 2023 r. do 904,7 mln euro na koniec 2024 r.	Kwestia otwarta
6	2020, 2021, 2022, 2023	W ramach planowania budżetu na zobowiązania administracyjne i płatności (tytuły 1 i 2) w niewystarczającym stopniu uwzględniono przesunięcie znacznych kwot niewykorzystanych środków na płatności z poprzednich lat.	Choć w 2024 r. wskaźnik wykonania budżetu na płatności związane z wydatkami na personel (tytuł 1) wyniósł 95%, nie zmienił się stan rzeczy w odniesieniu do budżetu na płatności związane z budynkami, wyposażeniem i wydatkami operacyjnymi (tytuł 2). Ponieważ nie uwzględniono w wystarczającym stopniu przesunięcia do budżetu administracyjnego na 2024 r. skumulowanych niewykorzystanych środków na płatności, wskaźnik wykonania budżetu w ramach tytułu 2 pozostał niski i wyniósł 61% (w 2023 r. – 26%).	Kwestia otwarta
7	2021, 2022, 2023	Nie osiągnięto celu w zakresie rekrutacji.	Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie wciąż nie osiągnęło celu zakładającego zatrudnienie 39 nowych pracowników do końca 2023 r. (zob. pkt 3.9.24).	Kwestia otwarta
8	2023	Uchybienia na etapie wstępnej selekcji w procedurach naboru.	W 2024 r. w ramach wstępnej selekcji w procedurach naboru Wspólne Przedsięwzięcie EuroHPC wdrożyło stosowanie siatki punktowej, w której określono wagę wszystkich podstawowych kryteriów.	Kwestia zamknięta

Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (EuroHPC)

Odpowiedzi EuroHPC

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.10. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)

Wstęp

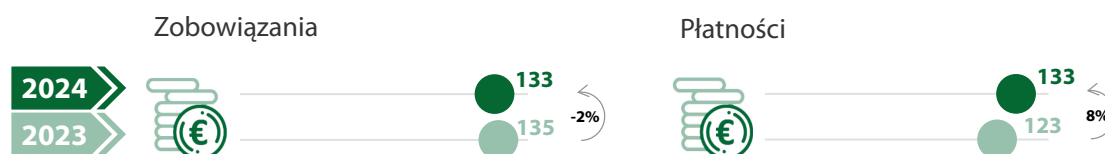
3.10.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS) z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2029 r.⁴² Uzyskało ono autonomię finansową 24 października 2023 r.

3.10.2. SNS jest partnerstwem publiczno-prywatnym mającym na celu ułatwianie i utrwalanie wiodącej pozycji w przemyśle w Europie w zakresie sieci i usług 5G i 6G. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG CNECT), oraz Stowarzyszenie Branżowe na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług 6G (Stowarzyszenie Branżowe 6G).

3.10.3. Na [rys. 3.10.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.10.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące SNS

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁴² Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.10.4. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **177** stanowią integralną część opinii.

3.10.5. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe SNS obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.10.6. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe SNS za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego SNS i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.10.7. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń SNS za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.10.8. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń SNS za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.10.9. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Członkowie z sektora prywatnego osiągnęli wartości docelowe za pośrednictwem działalności dodatkowej

3.10.10. W [tabeli 3.10.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków SNS na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)

Tabela 3.10.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa” (w mln euro)

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	Łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe ⁽¹⁾	Łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	416,8	19,1	brak danych	brak danych	435,9	48%
Członkowie z sektora prywatnego ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	1,7	0,0	337,3	24,7	363,7	40%
Łącznie	1 763,0	37,0	1 800,0	418,5	19,1	337,3	24,7	799,6	44%

(1) Obejmują wkłady rzeczowe na rzecz działalności operacyjnej oraz wkłady rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej.

(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 21 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu środkówresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 21 mln

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.10.11. Do końca 2024 r. UE oraz członkowie z sektora prywatnego wspólnie osiągnęli około 44% łącznej wartości docelowej wkładu (odpowiednio 48% i 40%). Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia wkłady członków z sektora prywatnego w wysokości 337,3 mln euro (93%) przeznaczono na działalność dodatkową niepowiązaną bezpośrednio z projektami finansowanymi przez SNS. Trybunał odnotowuje, że w przypadku wkładów rzeczowych zarówno na rzecz działalności dodatkowej, jak i operacyjnej Wspólne Przedsięwzięcie musi stosować podobne zasady w zakresie certyfikacji, sprawozdawczości i ich zatwierdzania. Ponieważ jednak działalność dodatkowa nie podlega tym samym zasadom oceny i monitorowania, co działania finansowane przez Wspólne Przedsięwzięcie w wyniku procedur zaproszeń do składania wniosków, w opinii Trybunału może istnieć ryzyko, że działalność ta będzie mniej skuteczna, jeśli chodzi o osiągnięcie celów programowych Wspólnego Przedsięwzięcia.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.10.12. Trybunał skontrolował próbę dwóch transakcji w ramach programu „Horyzont Europa” (losowo dobranych spośród wszystkich płatności okresowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli SNS w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu ze względu na nieprawidłowe zgłoszenie takich kosztów w odniesieniu do właściciela małego i średniego przedsiębiorstwa oraz nieprawidłową metodę obliczania faktycznie poniesionych kosztów.

3.10.13. Wspólna Służba Audytu Komisji nie uzyskała jeszcze wyników audytów *ex post* w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”, w związku z czym Trybunał nie mógł ich uwzględnić w swojej ogólnej ocenie.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

Wspólne Przedsięwzięcie SNS nie wdrożyło jeszcze ram kontroli opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do płatności z tytułu dotacji w ramach programu „Horyzont Europa”

3.10.14. Wspólne Przedsięwzięcie SNS nie wdrożyło jeszcze opartej na analizie ryzyka kontroli wydatków w ramach programu „Horyzont Europa”. Wykorzystywanie scentralizowanych mechanizmów i systematycznych kontroli jest kluczowym elementem poświadczenia wiarygodności przez dyrektora wykonawczego w odniesieniu do legalności i prawidłowości transakcji płatniczych Wspólnego Przedsięwzięcia. Ustanowienie ram kontroli opartych na analizie ryzyka będzie wymagało znacznego nakładu pracy, na co Wspólne Przedsięwzięcie SNS będzie musiało udostępnić niezbędne zasoby.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.10.15. Przegląd działań podjętych przez SNS w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2023	Jedynie częściowe wdrożenie ram kontroli wewnętrznej Komisji . W szczególności nadal niezbędne są działania mające na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi oraz zasad kontroli dotyczących zarządzania ryzykiem, a także kontroli i działań monitorujących.	Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło politykę dotyczącą zarządzania funkcjami newralgicznymi w czerwcu 2024 r. Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r. Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie nie wdrożyło jeszcze ram kontroli opartych na analizie ryzyka w odniesieniu do wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” (zob. pkt 3.10.14).	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług (SNS)

Odpowiedzi SNS

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SNS-Replies-SAR-JUS-2024/SNS-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.11. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)

Wstęp

3.11.1. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia z siedzibą w Brukseli zostało ustanowione w listopadzie 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” na okres do 31 grudnia 2031 r.⁴³ Zastąpiło ono pierwszy i drugi program partnerstwa między Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych (EDCTP). Uzyskało ono autonomię finansową 23 listopada 2023 r.

3.11.2. GH EDCTP3 jest partnerstwem między UE a stowarzyszeniem EDCTP, którego aktualnymi członkami jest **15 państw europejskich i 30 państw afrykańskich**. Jego celem jest opracowanie nowych rozwiązań w celu ograniczenia obciążenia związanego z chorobami zakaźnymi w Afryce Subsaharyjskiej oraz zwiększenie zdolności badawczych umożliwiających przygotowanie się na powracające choroby zakaźne i reagowanie na w tym regionie i na całym świecie. Jego członkami są UE, reprezentowana przez Komisję (DG RTD), oraz stowarzyszenie EDCTP.

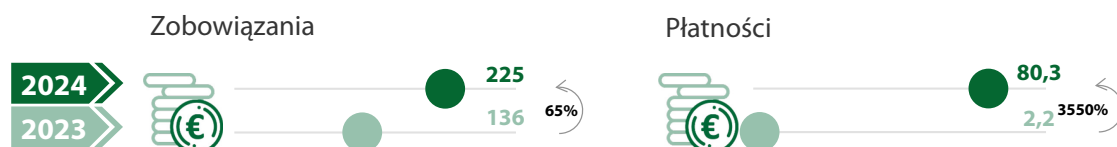
⁴³ Rozporządzenie Rady (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont Europa”.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

3.11.3. Na [rys. 3.11.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.11.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące GH EDCTP3

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

3.11.4. Zwiększenie budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2024 r. na zobowiązania i płatności wynika z ogłoszenia istotnego zaproszenia do składania wniosków, a także płatności zaliczkowych dotyczących umów o udzielenie dotacji zawartych w wyniku zaproszenia do składania wniosków z 2023 r. Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie zakończyło rekrutację na stanowiska przewidziane w swoim planie zatrudnienia.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.11.5. W sekcji **3.1** sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. **177** stanowią integralną część opinii.

3.11.6. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe GH EDCTP3 obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

3.11.7. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe GH EDCTP3 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego GH EDCTP3 i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)

Inne kwestie

3.11.8. Trybunał zwraca uwagę na istotne wydarzenia, które miały miejsce po zakończeniu okresu sprawozdawczego i które mogą mieć znaczący wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia. W szczególności:

- gwałtowna eskalacja konfliktu we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga może zagrozić kilku projektom finansowanym przez Wspólne Przedsięwzięcie w tym regionie;
- w dniach 15–20 czerwca 2025 r. Wspólne Przedsięwzięcie wraz ze stowarzyszeniem EDCTP zorganizowały w Rwandzie dwunaste forum EDCTP, we współpracy z rwandyjskim Ministerstwem Zdrowia i Rwandyjskim Centrum Biomedycznym. Wspólne Przedsięwzięcie przeznaczyło w 2024 r. około 1 mln euro w całości na pokrycie kosztów operacyjnych związanych z tym wydarzeniem.
- 13 lutego 2025 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w kontekście eskalacji przemocy we wschodniej części Demokratycznej Republiki Konga.
- w lutym 2025 r. sekretarz stanu USA ogłosił anulowanie większości programów finansowanych przez amerykańską Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID), co może mieć negatywny wpływ na niektórych beneficjentów Wspólnego Przedsięwzięcia, którzy są w dużym stopniu uzależnieni od tego finansowania.

Trybunał nie wydał opinii zmodyfikowanej w związku z tymi kwestiami.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.11.9. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń GH EDCTP3 za rok zakończony w dniu 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.11.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń GH EDCTP3 za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.11.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

Nadal występują opóźnienia we wnoszeniu wkładów pieniężnych przez partnerów na rzecz EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia

3.11.12. W [tabeli 3.11.1](#) porównano wartości docelowe wkładów, które miały zostać wniesione przez członków GH EDCTP3 oraz partnerów wnoszących wkład na poczet programu „Horyzont Europa”, z faktycznie wniesionymi przez nich wkładami (pieniężnymi i rzeczowymi), które zostały zgłoszone w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia na koniec 2024 r.

**Tabela 3.11.1 – Wkłady członków na rzecz programu „Horyzont Europa”
(w mln euro)**

Członkowie	Wkłady członków (zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym)			Wkłady wniesione przez członków (według stanu na 31.12.2024 r.)					
	Działalność operacyjna	Koszty administracyjne	łącznie	Zatwierdzone wkłady pieniężne	Niezatwierdzone wkłady pieniężne	Zatwierdzone wkłady rzeczowe	Zgłoszone, lecz niezatwierdzone wkłady rzeczowe	łącznie	Osiągnięto (w %)
UE (DG RTD) ⁽²⁾	830,3	59,8	890,1	120,9	4,0	brak danych	brak danych	124,9	14%
EDCTP – państwa uczestniczące ⁽¹⁾	550,0	0,0	550,0	5,3	brak danych	0,0	394,5	399,8	73%
Partnerzy wnoszący wkład ⁽¹⁾	400,0	0,0	400,0	0,0	15,6	brak danych	brak danych	15,6	4%
łącznie	1 780,3	59,8	1 840,1	126,2	19,6	0,0	394,5	540,3	29%

(1) Wkłady stowarzyszenia EDCTP obejmują wkłady pieniężne i rzeczowe na rzecz działalności dodatkowej. Wkłady wnoszących wkłady partnerów obejmują wkłady pieniężne na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć.

(2) Uwzględniono wkłady Zjednoczonego Królestwa w wysokości 110,1 mln euro oraz redukcję w ramach przeglądu śródkresowego programu „Horyzont Europa” w wysokości 20 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie danych uzyskanych od Wspólnego Przedsięwzięcia i rozporządzenia ustanawiającego Wspólne Przedsięwzięcie.

3.11.13. Do końca 2024 r. stowarzyszenie EDCTP zgłosiło już 399,8 mln euro w formie wkładów pieniężnych i rzeczowych na rzecz działań dodatkowych (73% wartości docelowej), podczas gdy wkłady pieniężne UE wyniosły zaledwie 14% wartości docelowej. W rocznym sprawozdaniu finansowym wersja wstępna Wspólne Przedsięwzięcie szacuje, że wkłady stowarzyszenia EDCTP, wraz z przekazanymi przez Zjednoczone Królestwo 110,1 mln euro

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia (GH EDCTP3)

w postaci środków na zobowiązania na rzecz działalności dodatkowej, zapewnią, że do końca wdrażania programu łączna kwota wkładów rzeczowych na rzecz działalności dodatkowej wyniesie 550 mln euro (100% minimalnej wartości docelowej wkładów stowarzyszenia EDCTP).

3.11.14. Zgodnie z motywem 69 [rozporządzenia ustanawiającego](#) GH EDCTP3, Wspólne Przedsięwzięcie powinno zachęcać inne podmioty finansujące badania międzynarodowe, takie jak organizacje dobroczynne, przedsiębiorstwa z branży farmaceutycznej i inne państwa trzecie, do wnoszenia wkładów pieniężnych na rzecz partnerstwa. Zgodnie z art. 102 rozporządzenia Wspólne Przedsięwzięcie powinno dążyć do uzyskania wkładów pieniężnych w wysokości 400 mln euro do końca wdrażania programu. Jednakże według stanu na koniec 2024 r., trzeciego roku realizacji programu, wartość wkładów pieniężnych wniesionych przez partnerów był nadal bardzo niski i wynosił 15,6 mln euro (4% wartości docelowej). W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło tylko jednego dodatkowego partnera, którego wkłady w wysokości około 2,2 mln euro zostaną wpłacone w latach 2025 i 2026. Ten niedobór wkładów może znacznie zmniejszyć efekt mnożnikowy działalności Wspólnego Przedsięwzięcia, a zatem stanowi zagrożenie dla osiągnięcia celów programu.

Uchybienia w planowaniu i wykonaniu budżetu w zakresie wydatków administracyjnych

3.11.15. Do końca 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie GH EDCTP3 wypłaciło z budżetu na wydatki na personel w wysokości około 4 mln euro (tytuł 1) zaledwie 3 mln euro (75%), a także tylko 1 mln euro (37%) z budżetu na infrastrukturę administracyjną w wysokości 2,7 mln euro (tytuł 2). W rezultacie kwota niewykorzystanych środków na płatności administracyjne, która ma zostać przeniesiona do budżetu na wydatki administracyjne na kolejny rok, wyniosła 2,7 mln euro, czyli 40% całkowitego budżetu na wydatki administracyjne (tytuły 1 i 2) na 2025 r. Według Wspólnego Przedsięwzięcia wzrost niewykorzystanych środków na płatności administracyjne wynika przede wszystkim z opóźnień w procedurach rekrutacji (tytuł 1) oraz opóźnień we wdrażaniu umów na usługi modernizacyjne (tytuł 2), na realizację których wydatki zaplanowano w 2024 r.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.11.16. Trybunał skontrolował próbę jednej transakcji w ramach programu „Horyzont Europa” (losowo dobranej spośród wszystkich płatności okresowych/końcowych i rozliczeń dokonanych przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. W transakcji nie stwierdzono błędów.

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

3.11.17. Wspólna Służba Audytu Komisji nie uzyskała jeszcze wyników audytów *ex post* w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”, w związku z czym Trybunał nie mógł ich uwzględnić w swojej ogólnej ocenie.

Uwagi dotyczące innych kwestii

Niedociągnięcia w wyborze wyższego rangą pracownika

3.11.18. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie GH EDCTP3 przeprowadziło procedurę wyboru na stanowisko kierownicze, z której nie wykluczano systematycznie kandydatów nieposiadających minimalnego wymaganego doświadczenia w zarządzaniu ani wiedzy fachowej, tak jak określono w ogłoszeniu o naborze. Nie miało to jednak wpływu na wynik procedury, ponieważ wybrany kandydat spełnił wszystkie kryteria wyboru.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.11.19. Przegląd działań podjętych przez GH EDCTP3 w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2023	Jedynie częściowe wdrożenie ram kontroli wewnętrznej Komisji . W szczególności nadal niezbędne są działania mające na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi oraz zasad kontroli działań monitorujących.	Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło politykę dotyczącą zarządzania funkcjami newralgicznymi w maju 2024 r. Zaktualizowany wspólny plan ciągłości działania i plan przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej zatwierdzono w 2024 r. Poddawanie obu planów testom jest częścią wspólnego programu prac w dziedzinie technologii informacyjnych na 2025 r.	Kwestia otwarta

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia
(GH EDCTP3)

Odpowiedzi GH EDCTP3

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

3.12. Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC)

Wstęp

3.12.1. Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC) z siedzibą w Bukareszcie zostało ustanowione w maju 2021 r. w ramach programu „Cyfrowa Europa” na okres kończący się w dniu 31 grudnia 2029 r.⁴⁴ Uzyskało ono autonomię finansową 24 września 2024 r. Przed tą datą za budżet ECCC na 2024 r. odpowiedzialna była Komisja, która wykorzystała 74,2 mln euro w środkach na płatności i 2,1 mln euro w środkach na zobowiązania.

3.12.2. ECCC współpracuje z siecią krajowych ośrodków koordynacji w celu wspierania innowacji i polityki przemysłowej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa we współpracy z przemysłem, MŚP, europejskimi organizacjami badawczymi i normalizacyjnymi, podmiotami publicznymi i zainteresowanymi stronami zajmującymi się cyberbezpieczeństwem.

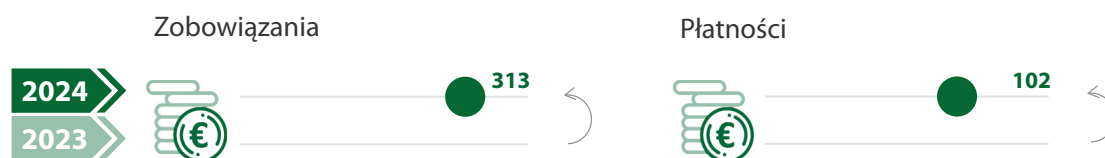
3.12.3. Na [rys. 3.12.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące ECCC za okres od 24 września do 31 grudnia 2024 r.

⁴⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/887 ustanawiające Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji.

Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych
w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC)

Rys. 3.12.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące ECCC

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu ECCC na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych.

Źródło: dane przekazane przez ECCC.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.12.4. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Europejskiego Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 177 stanowią integralną część opinii.

3.12.5. Trybunał zbadał:

- sprawozdanie finansowe ECCC za okres od 24 września do 31 grudnia 2024 r., obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu,
- legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania,

zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.12.6. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe ECCC za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego ECCC i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Zasady te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające

3.12.7. Trybunał zwraca uwagę na pkt 4.1.2 informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego ECCC za 2024 r., w którym wyjaśniono, że ECCC uzyskało autonomię finansową 24 września 2024 r. Przed tą datą Komisja była odpowiedzialna za ustanowienie i początkową działalność ECCC. Trybunał zwraca również uwagę na pkt 4.3.3, w którym wyjaśniono, że w 2024 r. łączna kwota płatności zaliczkowych na działalność operacyjną wyniosła 276,2 mln euro, z czego 195,6 mln euro Komisja przekazała ECCC przed osiągnięciem przez Centrum autonomii finansowej. Trybunał nie wydał opinii zmodyfikowanej w związku z tymi kwestiami.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.12.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń ECCC za okres od 24 września do 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienia uzupełniające

3.12.9. Trybunał zwraca uwagę na pkt 5.1.3 informacji dodatkowej do rocznego sprawozdania finansowego ECCC za 2024 r., w którym wyjaśniono, że do 31 grudnia

Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych
w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC)

2024 r. państwa członkowskie nie wniosły wciąż dobrowolnych wkładów na rzecz wspólnych działań i budżetu administracyjnego ECCC. Trybunał nie zmodyfikował swojej opinii w związku z tą kwestią.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.12.10. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń ECCC za okres od 24 września do 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.12.11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące zarządzania budżetem

ECCC nie ma informacji na temat skumulowanych wkładów wniesionych przez jego członków przed osiągnięciem autonomii finansowej

3.12.12. ECCC nie zawarło w swoim rocznym sprawozdaniu finansowym za 2024 r. żadnych informacji na temat skumulowanych wkładów wniesionych przez jego członków w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa”, zanim osiągnęło ono autonomię finansową. Ponadto ECCC nie porównało wkładów otrzymanych do końca roku ze wszystkich źródeł z docelowymi wartościami wkładu określonymi dla każdego programu. W rezultacie na koniec roku nie ujawniono w pełni osiągnięć ECCC.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

ECCC częściowo wdrożyło swoje ramy kontroli wewnętrznej

3.12.13. Według stanu na koniec 2024 r. ECCC częściowo wdrożyło [ramy kontroli wewnętrznej](#), które opierają się na 17 zasadach. W szczególności ECCC nadal nie zdołało zakończyć działań mających na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania planu ciągłości działania i planu przywrócenia gotowości do pracy po wystąpieniu sytuacji nadzwyczajnej, ustanowienie polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi oraz wdrożenie zasad kontroli związanych z oceną ryzyka oraz działaniami w zakresie kontroli i monitorowania opartymi na analizie ryzyka.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.12.14. Trybunał skontrolował próbę jednej transakcji w ramach programu „Cyfrowa Europa” (losowo dobranej spośród wszystkich płatności okresowych i rozliczeń dokonanych przez ECCC w 2024 r.) na poziomie beneficjentów końcowych w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli ECCC w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Kontrolerzy wykryli jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający z niekwalifikowalnych kosztów personelu ze względu na nieprawidłowe zastosowanie kosztów jednostkowych przy naliczaniu stawek dziennych.

3.12.15. Za kontrole *ex post* wydatków w ramach programu „Horyzont Europa” odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W przypadku programu „Cyfrowa Europa” kontrole te przeprowadza Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji (HaDEA). Nie są jeszcze dostępne wyniki audytów *ex post*, w związku z czym Trybunał nie mógł ich uwzględnić w swojej ogólnej ocenie.

Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych
w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC)

Odpowiedzi ECCC

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

Wspólne Przedsięwzięcie działające w ramach Euratomu

3.13. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

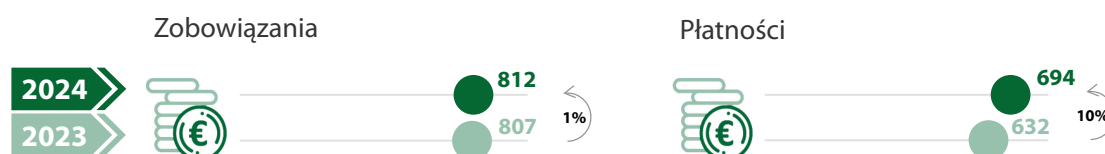
Wprowadzenie

3.13.1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER (międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego) i Rozwoju [Energii Termojądrowej \(F4E\)](#) zostało ustanowione w kwietniu 2007 r. na okres 35 lat⁴⁵. Jednym z jego głównych zadań jest wnoszenie wkładu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Euratom”) na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej (ITER-IO) odpowiedzialnej za realizację projektu ITER. Główne urządzenia do syntezy jądrowej znajdują się w Cadarache we Francji, lecz siedziba F4E mieści się w Barcelonie. Jego członkami są Euratom, reprezentowany przez Komisję, oraz państwa członkowskie Euratomu.

3.13.2. Na [rys. 3.13.1](#) przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia.

Rys. 3.13.1 – Najważniejsze dane liczbowe dotyczące F4E

Dostępny budżet (w mln euro)*

Stan zatrudnienia (na dzień 31 grudnia)**

* Dostępny budżet obejmuje niewykorzystane środki z poprzednich lat, które zostały przeniesione do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na bieżący rok, jak również dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok.

** W stanie zatrudnienia uwzględniono urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: dane przekazane przez Wspólne Przedsięwzięcie.

⁴⁵ Decyzja Rady 2007/198/Euratom powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści.

Poświadczenie wiarygodności przedstawione przez Europejski Trybunał Obrachunkowy Parlamentowi Europejskiemu i Radzie – sprawozdanie niezależnego kontrolera

Opinia

3.13.3. W sekcji 3.1 sprawozdania opisano podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał, podstawę do sporządzenia opinii Trybunału, zadania kierownictwa Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E) oraz zadania osób odpowiedzialnych za jego zarządzanie, a także zadania Trybunału dotyczące kontroli sprawozdania finansowego i transakcji leżących u jego podstaw. Podpisy zamieszczone na s. 177 stanowią integralną część opinii.

3.13.4. Trybunał zbadał:

- a) sprawozdanie finansowe F4E obejmujące sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z wykonania budżetu za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2024 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania, zgodnie z wymogami art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Wiarygodność rozliczeń

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

3.13.5. W opinii Trybunału sprawozdanie finansowe F4E za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową przedsięwzięcia na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto za zakończony w tym dniu rok budżetowy, zgodnie z przepisami regulaminu finansowego F4E i z regułami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji. Reguły te opierają się na powszechnie przyjętych międzynarodowych standardach rachunkowości sektora publicznego.

Objaśnienia uzupełniające

3.13.6. Trybunał zwraca uwagę na pkt 6.4.2 w rocznym sprawozdaniu finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia za 2024 r., w którym oszacowało ono całkowity koszt realizacji swoich zobowiązań w zakresie dostaw w ramach projektu ITER („szacunkowy koszt końcowy”) na 25,8 mld euro (w wartościach z 2024 r.). Szacunki te odzwierciedlają

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

wzrost kosztów wynikający ze zmienionych założeń ITER, które zostały zaproponowane przez ITER-IO w lipcu 2024 r., ale nie zostały jeszcze formalnie przyjęte przez Radę ITER (zob. pkt [3.13.12](#) i [3.13.15](#)).

3.13.7. Trybunał zwraca również uwagę na lit. d) we wprowadzeniu do rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za 2024 r. („wpływ sytuacji międzynarodowej”), w której to literze opisano silny i utrzymujący się wpływ inflacyjny problemów związanych z łańcuchem dostaw wywołanych przez pandemię COVID-19 i agresją Rosji na Ukrainę na działania Wspólnego Przedsięwzięcia F4E. F4E szacuje, że całkowity wpływ na szacunkowy koszt końcowy wyniesie 246 mln euro (w wartościach z 2008 r.).

Trybunał nie wydał opinii zmodyfikowanej w związku z tymi kwestiami.

Legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw rozliczeń

Dochody

Opinia na temat legalności i prawidłowości dochodów leżących u podstaw rozliczeń

3.13.8. W opinii Trybunału dochody leżące u podstaw rozliczeń F4E za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Płatności

Opinia na temat legalności i prawidłowości płatności leżących u podstaw rozliczeń

3.13.9. W opinii Trybunału płatności leżące u podstaw rozliczeń F4E za rok zakończony 31 grudnia 2024 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

3.13.10. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

Uwagi dotyczące innych kwestii

Zmiana założeń ITER w 2024 r. znacznie zwiększyła ekspozycję F4E na ryzyko

3.13.11. Umowa ITER ustanawiająca ITER-IO zawarta między uczestniczącymi państwami (państwami członkowskimi Euratom reprezentowanymi przez Komisję oraz Chinami, Indiami, Japonią, Koreą Południową, Rosją i Stanami Zjednoczonymi) weszła w życie w październiku 2007 r. Za unijny wkład w realizację projektu ITER odpowiada Wspólne Przedsięwzięcie F4E ustanowione w 2007 r. jako agencja wewnętrzna UE. Okres funkcjonowania zarówno ITER-IO, jak i F4E ustalono na 35 lat i zakończy się on w 2042 r. Umowa ITER może zostać przedłużona o kolejnych 10 lat na mocy decyzji Rady ITER.

3.13.12. W czerwcu 2024 r. ITER-IO zaproponował Radzie ITER zmieniony plan projektu, zawierający nowy zestaw założeń, który zastąpi plan uzgodniony w 2016 r. W zmienionym planie przesunięto zakończenie etapu montażu ITER z 2025 r. (pierwsza plazma) na 2035 r. (rozpoczęcie działań badawczych), a zakończenie całego projektu z 2042 r. na 2059 r. (17 lat później niż obecnie ustalona data zakończenia). Rada ITER przyjęła do wiadomości zmienione założenia i zatwierdziła ich wykorzystanie przez ITER-IO oraz agencje krajowe (takie jak F4E) w ramach planu prac dotyczącego monitorowania postępów i zarządzania operacyjnego projektem ITER, bez uszczerbku dla ogólnych kosztów i rocznych procedur budżetowych. Rada ITER nie zatwierdziła jednak formalnie założeń na 2024 r.⁴⁶

3.13.13. W drugiej połowie 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E rozpoczęło dostosowywanie swojego planowania operacyjnego do zmienionych założeń, zgodnie z zaleceniem Rady ITER. Zgodnie z dekretem rządu francuskiego z 2012 r. ustanawiającym ITER reaktor Cadarache musi zacząć być eksploatowany w ciągu 25 lat (do kwietnia 2037 r.), chyba że Francja udzieli zgody na przedłużenie tego okresu.

3.13.14. Założenia na 2024 r. obejmują szereg istotnych zmian technicznych w projekcie ITER, które mogą mieć istotny wpływ na zakres wkładów rzeczowych na rzecz F4E. Najważniejsze zmiany są następujące:

- rozdzielenie procesu montażu na dwa etapy, przy czym zakup bardziej złożonych części narzędzi przesunięto na późniejszy etap;

⁴⁶ Zob. decyzje Rady ITER podjęte podczas 34. posiedzenia (20 czerwca 2024 r.).

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

- stosowanie wolframu zamiast berylu w pierwszej ścianie zwróconej w stronę plazmy, co zwiększy bezpieczeństwo i zmniejszy koszty długoterminowe;
- znaczne zwiększenie mocy ogrzewania wysokiej częstotliwości radiowej ze względu na zmianę materiału budującego pierwszą ścianę, co wymaga dodatkowych 48 żyrotronów. Wspólne Przedsięwzięcie F4E zaproponowało dostarczenie maksymalnie 16 z tych 48 żyrotronów w zamian za możliwość równoważnego zmniejszenia swoich wkładów pieniężnych na rzecz ITER, tak by zwiększyć odporność przemysłu UE w krytycznym obszarze technologii syntezy jądrowej;
- zaprojektowanie w dwóch etapach instalacji komór gorących w celu utylizacji zanieczyszczonych komponentów ITER, wraz z prostszymi i znacznie mniejszymi obiektami przeznaczonymi do eksploatacji podczas fazy niskiej aktywacji trwającej do 2050 r.

3.13.15. Ponadto zaproponowane nowe założenia będą wymagały większych wkładów pieniężnych i rzeczowych na rzecz ITER-IO ze strony wszystkich agencji krajowych. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem finansowym F4E szacowany wpływ finansowy założeń z 2024 r. jest głównym czynnikiem powodującym znaczny wzrost zobowiązań Wspólnego Przedsięwzięcia w zakresie realizacji projektu ITER („szacunkowy koszt końcowy”) z 21,2 mld euro (koniec 2023 r.; 21,6 mld euro w wartościach z 2024 r.) do 25,8 mld euro (koniec 2024 r.). Oznacza to wzrost wkładów Euratomu i Francji do budżetów operacyjnych Wspólnego Przedsięwzięcia o około 4,2 mld euro (w wartościach z 2024 r.).

3.13.16. Trybunał przyznaje, że dostosowanie założeń z 2016 r. było konieczne, aby zaradzić dotychczasowym znacznym opóźnieniom w realizacji projektu, głównie poprzez uproszczenie jego wdrażania. Jednakże zmienione założenia zaproponowane przez ITER-IO bardziej narażają F4E na szereg zagrożeń, które nie zostały odpowiednio uwzględnione w najnowszym rejestrze ryzyka Wspólnego Przedsięwzięcia.

- Ryzyko dotyczące trwałości: znaczenie projektu ITER może zostać zmniejszone ze względu na odsunięcie w czasie osiągnięcia ważnych kamieni milowych (takich jak uzyskanie pierwszej plazmy) – bliżej daty zakończenia projektu – oraz ze względu na większą konkurencję spowodowaną rozwojem projektów w dziedzinie syntezy jądrowej w państwach trzecich.
- Ryzyko prawne: członkowie mogą odmówić podpisania przedłużenia umowy ITER (której ważność upływa w 2042 r.) lub okres obowiązywania dekretu rządu francuskiego może wygasnąć, zanim reaktor zostanie uruchomiony.
- Ryzyko techniczne i gospodarcze: istotne zmiany w zakresie wyników technicznych F4E (takie jak te mające wpływ na instalacje komór gorących) mogą mieć wpływ na innowacyjność.

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

- Ryzyko finansowe: znacznie wyższe wkłady F4E mogą nie być finansowane w sposób trwały przez Euratom (w ramach przyszłych WRF) lub państwo przyjmujące – Francję.

Uwagi dotyczące legalności i prawidłowości transakcji

3.13.17. Trybunał skontrolował losowo dobraną próbę 30 transakcji (płatności okresowych/końcowych i rozliczeń) zatwierdzonych w 2024 r. w celu zbadania skuteczności systemów zarządzania i kontroli F4E w odniesieniu do legalności i prawidłowości wydatków operacyjnych. Trybunał wykrył jeden błąd, który miał wpływ finansowy, wynikający ze znacznej modyfikacji dwóch umów dotyczących nieruchomości, która nie została uwzględniona w nowym postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Uwagi dotyczące systemów zarządzania i kontroli

Niedociągnięcia w systemie zarządzania ryzykiem i narzędziu informatycznym F4E

3.13.18. Przy określaniu rodzajów ryzyka F4E koncentruje się głównie na zagrożeniach dla operacyjnej realizacji projektu. Nie uwzględniono w nim w podobny sposób wszelkiego ryzyka związanego z zasobami ludzkimi – takiego jak potrzeba restrukturyzacji Wspólnego Przedsięwzięcia w celu dostosowania się do założeń z 2024 r., intensywne korzystanie z usługodawców zewnętrznych, kwestie dotyczące planowania i zarządzania zasobami (w szczególności zdolność Wspólnego Przedsięwzięcia do zatrzymywania lub zatrudniania osób posiadających niezbędne umiejętności) oraz nieprzestrzegania [regulaminu pracowniczego UE](#) lub ram etycznych Wspólnego Przedsięwzięcia.

3.13.19. Ponadto narzędzie informatyczne wykorzystywane przez F4E do zarządzania ryzykiem nie zapewnia informacji na temat skutków finansowych kluczowych rodzajów ryzyka w cenach bieżących ani na temat rzeczywistego występowania tych rodzajów ryzyka.

Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

3.13.20. Przegląd działań podjętych przez F4E w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w ubiegłych latach przedstawiono w [załączniku](#).

Załącznik – Monitorowanie działań podjętych w związku z uwagami z ubiegłych lat

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
1	2019, 2023	Brak scentralizowanej jednostki w zakresie koordynacji zlecania zadań usługodawcom zewnętrznym i zarządzania nimi oraz brak metodyki oceny zagregowanych potrzeb F4E w zakresie zasobów ludzkich. Planowanie zagregowanych potrzeb w zakresie zasobów ludzkich (w tym zapotrzebowania na usługodawców zewnętrznych) nie zostało oparte na odpowiednich szacunkach związanych z obciążeniem pracą ani na niezbędnych umiejętnościach i kompetencjach. Brak oficjalnej jednolitej definicji usługodawców zewnętrznych uniemożliwiający prawidłową ocenę ich wpływu na potrzeby pracowników statutowych.	W 2022 r. utworzono grupę roboczą, aby zbadać kwestię polegania w dużym stopniu na zasobach zewnętrznych, w celu lepszego planowania i uzasadnienia ich zaangażowania. W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E zatwierdziło politykę korzystania z usługodawców zewnętrznych, która objęła m.in. ich definicję oraz planowanie dotyczące potrzeb. Następnie w 2025 r. podjęto decyzję o scentralizowaniu koordynacji i zarządzania tymi usługodawcami.	Kwestia otwarta
2	2021, 2023	W swoim najnowszym rejestrze ryzyka Wspólne Przedsięwzięcie F4E określiło ryzyko niewystarczającego włączenia usługodawców zewnętrznych, lecz nie uwzględniło innych potencjalnych zagrożeń związanych z poleganiem	Wspólne Przedsięwzięcie F4E planuje w 2025 r. ocenić, czy w rejestrze ryzyka należy uwzględnić inne rodzaje ryzyka związane z usługodawcami zewnętrznymi.	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		w dużym stopniu na usługodawcach zewnętrznych w perspektywie długoterminowej.		
3	2022, 2023	Niski wskaźnik wykonania budżetu na zobowiązania operacyjne. Niski wskaźnik wykonania budżetu na płatności administracyjne (tytuł 2) oraz anulowanie wielu zobowiązań przeniesionych z poprzedniego roku.	Ten stan rzeczy poprawił się w 2024 r. Na koniec 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E wykorzystało 91% dostępnych środków na zobowiązania (w 2023 r. – 70%) oraz 68% budżetu na płatności administracyjne (w 2023 r. – 65%), a także anulowało 19% zobowiązań przeniesionych z poprzedniego roku (w 2023 r. – 21%).	Kwestia zamknięta
4	2022, 2023	Od końca 2022 r. trwa okres poważnych zmian wśród kadry kierowniczej wyższego szczebla F4E, a w 2023 r. doszło do znacznej reorganizacji, co skutkowało zmianami ról i obowiązków kadry kierowniczej średniego szczebla.	W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E ogłosiło wszystkie niezrealizowane procedury naboru na wolne stanowiska kierownicze wyższego i średniego szczebla, i zakończyło je w marcu 2025 r.	Kwestia zamknięta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
5	2022	W najnowszej ocenie ryzyka F4E nie uwzględniono zagrożeń związanych ze zidentyfikowanymi istotnymi zdarzeniami mającymi wpływ na działalność Wspólnego Przedsięwzięcia.	Wspólne Przedsięwzięcie F4E wprowadziło nową koncepcję identyfikacji ryzyka w celu szybkiej konsolidacji do poziomu podsumowania ryzyka i zwiększenia widoczności wszystkich działań w zakresie zarządzania ryzykiem. Kluczowe zagrożenia wynikające z proponowanych założeń na 2024 r. nie zostały jednak odpowiednio uwzględnione w ocenie ryzyka przeprowadzonej przez Wspólne Przedsięwzięcie (zob. pkt 3.13.16). Wspólne Przedsięwzięcie F4E planuje w 2025 r. ocenić, czy w rejestrze ryzyka należy uwzględnić te zagrożenia.	Kwestia otwarta
6	2023	Szacunki dotyczące długoterminowego planowania przedstawione przez F4E w rocznym sprawozdaniu finansowym za 2023 r. („szacunkowy koszt końcowy”) były znacznie niedoszacowane, ponieważ nadal opierały się na założeniach dotyczących kamieni milowych i kosztów z 2016 r., w których nie uwzględniono znacznych i najnowszych zmian technicznych.	W rocznym sprawozdaniu finansowym F4E za 2024 r. szacunkowy koszt końcowy oparto na proponowanych założeniach z 2024 r. (zob. pkt 3.13.15).	Kwestia zamknięta
7	2023	Sprawozdania roczne F4E nie odzwierciedlały dokładnie sytuacji dotyczącej pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, w tym	W sprawozdaniach rocznych F4E za 2024 r. nie przedstawiono żadnych informacji na temat	Kwestia otwarta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (F4E)

Lp.	Rok	Uwaga Trybunału (w skrócie)	Podjęte działania naprawcze i inne fakty warte odnotowania (w skrócie)	Status uwagi Trybunału
		pracowników zatrudnionych na czas określony na podstawie umów na czas nieokreślony, a zatem faktycznie zatrudnionych na czas nieokreślony.	pracowników zatrudnionych na czas określony mianowanych na stanowiska stałe.	
8	2023	Jednostka audytu wewnętrznego F4E nie przedstawiła zadowalających dowodów na to, że do planowania działań w zakresie audytu wewnętrznego regularnie wykorzystuje informacje dotyczące zarządzania ryzykiem. Ramy kontroli wewnętrznej nie uwzględniały jeszcze zintegrowanego procesu zarządzania ryzykiem.	W 2024 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E wprowadziło regularne kwartalne spotkania między swoimi zespołami ds. zarządzania ryzykiem i ds. audytu wewnętrznego. Wyniki tych spotkań nie zostały jak dotąd uwzględnione w procesie kontroli wewnętrznej.	Kwestia otwarta
9	2023	Brak polityki zarządzania funkcjami newralgicznymi.	Wspólne Przedsięwzięcie F4E przyjęło politykę dotyczącą zarządzania funkcjami newralgicznymi w kwietniu 2025 r. Zgodnie z jej przepisami Wspólne Przedsięwzięcie opracowało wykaz newralgicznych stanowisk oraz odpowiednie środki zaradcze.	Kwestia zamknięta

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii
Termojądrowej (F4E)

Odpowiedzi F4E

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/F4E-Replies-SAR-JUS-2024/F4E-Replies-SAR-JUS-2024_PL.pdf

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy Petri Sarvamaa, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 23 września 2025 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Tony Murphy

Prezes

Skróty i akronimy

7PR	siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego (na lata 2007–2013)
BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
CA	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Ekologicznego Lotnictwa
CBE	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu Zamkniętym
Clean H2	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Czystego Wodoru
DG CNECT	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii
DG MOVE	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Mobilności i Transportu
DG RTD	Dyrekcja Generalna Komisji ds. Badań Naukowych i Innowacji
ECCC	Europejskie Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa
EDCTP	Partnerstwo pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych
EU-Rail	Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie Kolejowe
Euratom	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
EuroHPC	Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali
F4E	Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej
FCH	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2
GH EDCTP3	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Programu EDCTP3 w dziedzinie Globalnego Zdrowia oraz Partnerstwo pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych 3
HaDEA	Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji
IHI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inicjatywy w dziedzinie Innowacji w Ochronie Zdrowia
IMI	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych / Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych
ISA / MSRF	Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej

ISSAI	Międzynarodowe Standardy Najwyższych Organów Kontroli
ITER	międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
ITER-IO	Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej
S2R	Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail (europejska inicjatywa w dziedzinie kolei)
SESAR	Wspólne Przedsięwzięcie w celu Opracowania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym Nowej Generacji / Wspólne Przedsięwzięcie w celu Badań z zakresu Zarządzania Ruchem Lotniczym w Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej
SNS	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Inteligentnych Sieci i Usług
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
WRF	wieloletnie ramy finansowe

PRAWA AUTORSKIE

© Unia Europejska, 2025 r.

Polityka Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania dokumentów została określona w [decyzji Trybunału nr 6-2019](#) w sprawie polityki otwartych danych oraz ponownego wykorzystywania dokumentów.

O ile nie wskazano inaczej (np. nie zamieszczono szczegółowych adnotacji o prawach autorskich), treści Europejskiego Trybunału Obrachunkowego będące własnością UE objęte są licencją [Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe \(CC BY 4.0\)](#). Oznacza to, że co do zasady ponowne wykorzystanie jest dozwolone, pod warunkiem że treści zostaną odpowiednio oznaczone i zostaną wskazane dokonane w nich zmiany. W przypadku ponownego wykorzystania treści Trybunału niedozwolone jest zmienianie ich oryginalnego znaczenia albo przesłania. Trybunał nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek konsekwencje ponownego wykorzystywania.

Jeżeli konkretna treść wskazuje na możliwą do zidentyfikowania osobę fizyczną – tak jak w przypadku zdjęć, na których widoczni są pracownicy Trybunału – lub zawiera prace stron trzecich, wymagane jest uzyskanie dodatkowego zezwolenia.

W takim przypadku uzyskane dodatkowe zezwolenie na ponowne wykorzystanie określonej treści unieważnia i zastępuje wspomniane wcześniej zezwolenie ogólne. Powinny być w nim wyraźnie wskazane wszelkie ograniczenia dotyczące wykorzystania treści.

W celu wykorzystania lub powielenia treści niebędącej własnością UE konieczne może być wystąpienie o zgodę bezpośrednio do właścicieli praw autorskich.

Oprogramowanie lub dokumenty objęte prawem własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, znaki graficzne i nazwy, nie są objęte polityką Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania.

Na stronach internetowych instytucji Unii Europejskiej dostępnych w domenie europa.eu zamieszczane są linki do stron zewnętrznych. Trybunał nie ma kontroli nad ich zawartością i w związku z tym zachęca użytkowników, aby we własnym zakresie zapoznali się z polityką ochrony prywatności i polityką w zakresie praw autorskich obowiązującymi na tych stronach.

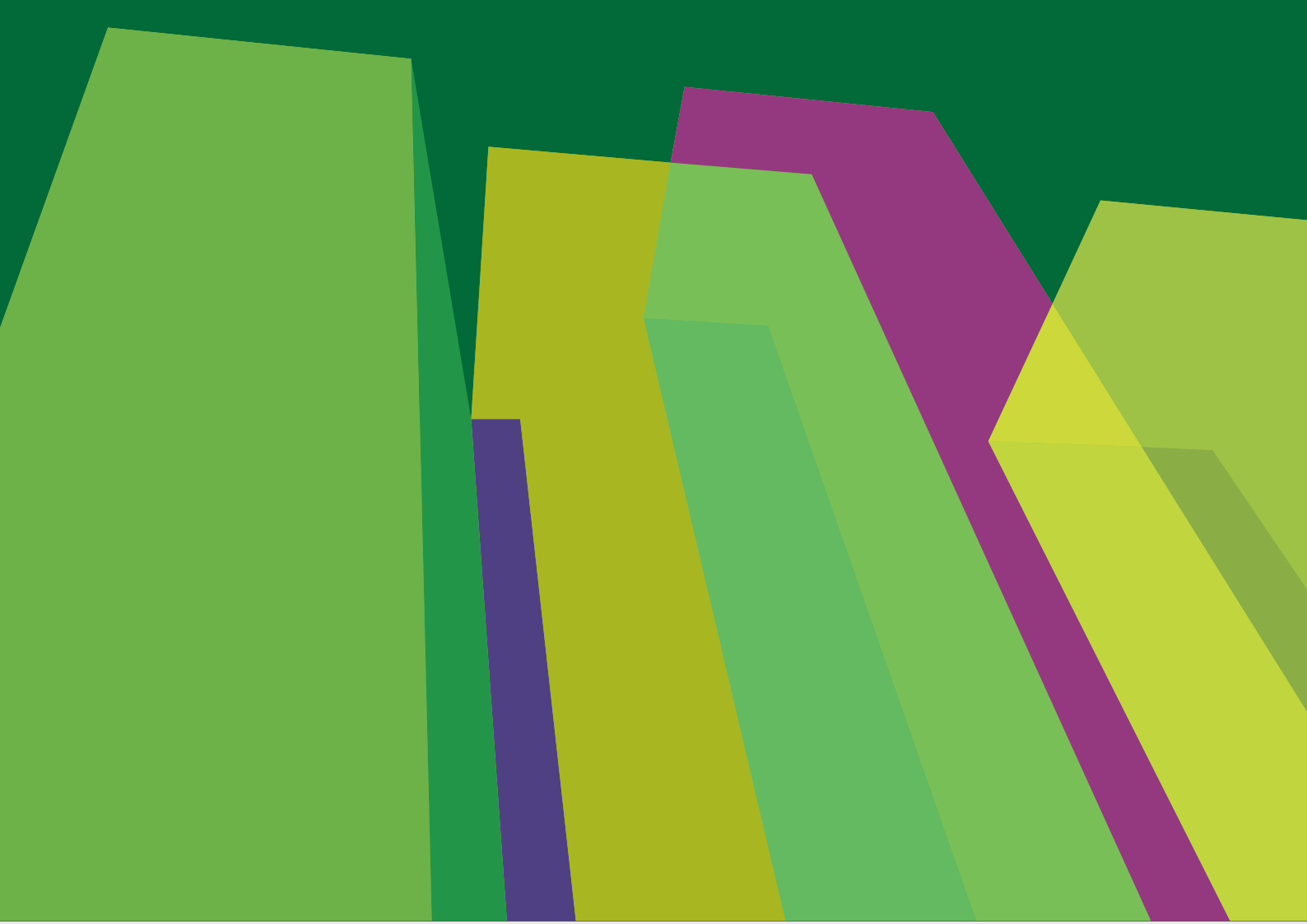
Wykorzystywanie znaku graficznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Znak graficzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie może być wykorzystywany bez uprzedniej zgody Trybunału.

PDF	ISBN 978-92-849-5364-6	ISSN 2812-0132	doi:10.2865/9354790	QJ-01-25-035-PL-N
-----	------------------------	----------------	---------------------	-------------------

Cytowanie

Europejski Trybunał Obrachunkowy, [Sprawozdanie roczne dotyczące wspólnych przedsięwzięć UE za rok budżetowy 2024](#), Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025.

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej